

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
Αρ. π.π. 107.07
Τετ. αρ. 842.7 Hugv h/e 1975
Αρ. π.π.

bib: 175119

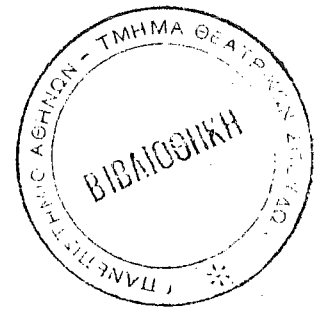
ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΚΩ

ΕΡΝΑΝΗΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ 5

Μετάφραση

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ

«ΝΕΟΣ ΠΑΛΜΟΣ»

ΑΘΗΝΑ 1975

ΕΚΠΑ - Βιβλιοθήκη Θεατρικών Σπουδών

1106040008498

842.7-8

HVG

3885/79

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΡΝΑΝΗΣ

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ

ΔΟΝ ΡΟΥΓΙ ΓΚΟΜΕΖ ΔΕ ΣΙΛΒΑ

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ ΔΕ ΣΙΛΔΑ

Ο ΔΟΥΕ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ

Ο ΔΟΥΕ ΤΟΥ ΓΟΘΑ

Ο ΔΟΥΕ ΤΟΥ ΛΟΥΤΖΕΛΒΟΥΡΓ

ΔΟΝ ΣΑΙΧΟΣ

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ

ΔΟΝ ΓΚΑΡΤΣΙ ΣΟΥΑΡΕΖ

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ ΔΕ ΑΡΟ

ΔΟΝ ΖΙΑ ΤΕΛΛΕΖ ΓΙΡΩΝ

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ

ΕΙΣ ΟΡΕΙΝΟΣ

ΓΙΑΚΕΖ

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ ΔΟΥΑΡΤ

ΜΙΑ ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ

Συνομόται, Γερμανοί και Ίσπανοί, Όρεινοί, Αύθενται
Στρατιώται, Ακόλουθοι, Λαός κτλ.

δυό λόγια ακόμα, Θάνατος! άκουσες, βάρια; (Τόν κυπτάζει εκείνη κατάματα και σωπαίνει κατάτρομη) Πές μου. Βρίσκοι' έδώ στής Δόνιας Σόλ; πούν' άρραβωνιασμένη με τό ζηλιάρη γέροντα τό δοῦκα δέ Παστράνια, τό Θεϊό της, τόν άρχοντα τόν τόσο τιμημένο; Πές μου. 'Η ώμορφονιά άγαπά ώστωιον ιππότη άγένειο κι άμούσπασω, και δέχεται, χωρίς νά λογαριάσει τή ζήλεια, δέχεται τό νεϊό κοντά της κάθε βράδυ κρυφά άπ' τό γέρο. "Έ; σωστά μου τάειπας; (Τής τραντάζει τό χέρι ένώ εκείνη σωπαίνει) 'Αποκρι- σου!

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: Μά έσύ μου τ' άπαγόρευσες νά πώ δυό λόγια, αυθέντη.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Δέ θέλω δυό, ένα νά πής μονάχα: ν α ι ή ο χ ι. Έίν' ή κυρά σου ή Δόνια Σόλ δέ Σίλβα;

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: Ναί. Γιατί;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Γιατί έτσι. 'Ο δοῦκας, λέγε μου, τήν ώρα τούτη λείπει;

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: Ναί.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Καί προσμένει αυτή τό νεϊό;

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: Ναί.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: 'Έδώ θ' ανταμωθοῦνε;

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: Ναί.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Κρύψε με.

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: 'Εσένα;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ναί, έμένα.

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: Καί γιατί;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Γιατί έτσι.

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: 'Εγώ νά κρύψω έσένα;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: 'Έδώ.

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: Ποτέ, ποτέ μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: ('Εξάγει από τήν ζώνη του ένα έγχειρι- διον και ένα πουγγί). Διάλεξε: ή τούτο τό πουγγί, ή τούτο τό μαχαίρι.

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: (παίρνει τό πουγγί). Έίσαι λοιπόν δ διάβολος;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ναί.

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ (άνοίγει ένα στενό έρμάρι του τοίχου):
"Έμπτα έδώ μέσα τότε.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (έξετάζει τό έρμάρι): Μέσα σέ τούτο τό κουτί;

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ (κλείνει τό έρμάρι) "Αν δέ σ' άρέσει, φύγε.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: "Ας είναι. (Τό έξετάζει και πάλιν). 'Έδώ σταυλίζεται τής σκοίπας τό μαντί που τό καθάλλικεύεις; (Εισέρ- χεται με δυσκολίαν) Ούφ!

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ (σκανδαλιζομένη) "Αντρας έδώ!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (από τό έρμάρι που μένει άνοιχτό): Καί μήπως γυναίκα μεσ' στό σπίτι της επρόσμενε ή κυρά σου;

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ: "Αχ! Θεέ μου! άκούω τό βήμα της. Αιθύντη, κλείσε άμέσως. (Κλείνει τό έρμάρι).

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (μέσ' από τό έρμάρι): "Αν πής μιá λέξι μοναχά, βάρια, θά σέ σκοτώσω.

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ (μόνη): Τι νά ναι τούτος δ άνθρωπος; "Αχ! Θεέ μου! Νά φανάξω; Ποιόν; Όλοι στό παλάτι μας, έξω από τήν κυρά μου και μένα, άποκοιμήθησαν. Μπά! θάρθη δ άλλος κ' είναι δουλειά δική του. "Έχει σπαθί κι' άς γείνη δ,τι κι άν γίνη. (Ζυγίζει τό πουγγί) Τό κάτω - κάτω τής γραφής δέ φαίνεται για κλέφτης.

(Εισέρχεται ή Δόνια Σόλ, λευκοφορεμένη. 'Η Δόνια Ζοζέφα κρύβει τό πουγγί).

ΣΚΗΝΗ Β'

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ, ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κρυμμένος) ΔΟΝΙΑ ΣΙΟΛ έπειτα δ ΕΡΝΑΝΗΣ.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ζοζέφα!

ΖΟΖΕΦΑ: 'Έδώ, κυρία μου.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Κάτι κακό φοβοῦμαι. Πέρασ' ή ώρα που έπρεπε νάταν έδώ δ 'Ερνάνης. ('Ακούονται βήματα στή μικρή θύρα) Νά που ανεβαίνει. Πήγαινε ν' άνοιξης πριν κυπτήση.

(Ἡ Ζοζέφα ἀνοίγει τὴ μικρὴ θύρα. Εἰσέρχεται ὁ Ἐρνάνης. Φορεῖ μακρὸν μανδύαν καὶ πλατύγυρον πῆλον. Ὑπὸ τὸν μανδύαν, ἐνδυμασίαν τῶν ὄρειων τῆς Ἀραγωνίας, φαιόχρουν, δερμάτινον θώρακα, σπαθί, ἐγχειρίδιον καὶ κέρασ εἰς τὴν ζώνην).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (σπεύδουσα πρὸς αὐτὸν): Ἐρνάνη!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δόνια Σόλ! Ἦεὺ, καί, ἐσ' εἶσαι αὐτὴ ποὺ βλέπω! καὶ αὐτὴ ἡ φωνὴ ποὺ μοῦ μιλεῖ, εἴν' ἡ φωνὴ ἡ δική σου! Ἡ Μοῦρα γιατί μ' ἔρριξε τόσο μακριὰ ἀπὸ σένα; Σὲ θέλω πάντα πλάγι μου γὰρ νὰ ξεχνῶ τοὺς ἄλλους!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Θεέ μου! στάζει ὁ μανδύας σου! Βρέχει πολὺ;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δὲν ξέρω.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Μὰ θὰ κρυώνης.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τί μ' αὐτό;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Βγάλε τον τὸ μανδύα.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἄχι! Δόνια Σόλ, ἀγάπη μου! τὴ νύχτα ὅταν κοιμῶμαι ἀγνὴ καὶ ἀθώα καὶ ἀτάραχη, καὶ ὁ χαρωπὸς ὁ ὕπνος ἀνοίγει τὸ στόμα σου, σφαλᾶ τὰ ὠραία σου μάτια, πὲς μου, σοῦ λέει ἓνας ἄγγελος τί βάλωμιω σταλάζεις στὸ δύστυχο ποὺ ἀπόδιωξε καὶ ἀρνήθηκε τὰ πάντα;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἄργηρες, ἄργηρες πολὺ μὰ πὲς μου, μὴν κρυώνης;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἐγὼ κοντά σου φλέγομαι. Ὅταν ζηλιάρης ὁ ἔριος κοιλίξῃ στὰ κεφάλια μας, καὶ ὅταν μισ' στὴν καρδιά μας, ποὺ τὴ φουσκώνει ἀπόνετα, ξυπνοῦν οἱ καταιγίδες. Τί μᾶς πειράζει ἂν σίννερο στὸ σκοτεινὸ του διαβί μᾶς ρίχνῃ μπόρες καὶ ἀστραπές;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (τοῦ παίρνει τὸν μανδύαν): Ἦλα, δὸς μου τὸ κράνος — καὶ τὸ σπαθί σου.

ΕΡΝΑΝΗΣ (μὲ τὸ χέρι στὸ σπαθί): Αὐτὸ ποτέ: ἡ ἄλλη πίστὴ μου ἀγάπη αὐτὸ εἶναι. Πὲς μου, Δόνια Σόλ, ὁ γέροντας ὁ δοῦκας δὲν εἴν' ἐδῶ;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Δὲν εἴν' ἐδῶ δική μας ἡ ὥρα τούτη.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἡ ὥρα τούτη! Ναι, γιὰ μᾶς μὴν ὥρα μόνο, μὰ ὥρα! καὶ ὕστερ' ὡς ἔρθῃ, ἀδιάφορο, ἡ λησιμικιὰ ἢ ὁ χάρος.

Μὰ ὥρα μαζί σου, ὦ ἄγγελε! μὰ ὥρα ποὺ ἀντιστραίβει καὶ τὴ ζωὴ σου διὰ κλήρη καὶ τὴν ἀθανασία.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἐρνάνη!

ΕΡΝΑΝΗΣ (μὲ πικρὰν): Ὁ δοῦκας ἔφυγε... Εὐτυχομένως ποὺ εἶμαι! Σὺν κλέφτης, ὅπου τρέμμοντας μὴ πόρτα πάει ν' ἀποῖξῃ, ἔτσι ἔρχομαι καὶ σὲ θωρῶ καὶ κλέβω ἀπὸ τὸ γέρο μὴν ὥρα ἀπ' τὰ τραγούδια σου καὶ ἀπὸ τὰ βλέμματά σου καὶ εἶμαι πολὺ καλότυχος, καὶ μὲ ζηλεύουν ὅλοι ποὺ κλέβω ἐγὼ μὴν ὥρα του καὶ ἐκεῖνος τὴ ζωὴ μου.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σύχασε, Ἐρνάνη! (ἀδιδεὶ τὸν μανδύα εἰς τὴν Ζοζέφραν) Στέγνωσε, Ζοζέφα, τὸ μανδύα. (Ἡ Ζοζέφα ἐξέρχεται. Ἡ Δόνια Σόλ, κάθεται καὶ νεύει στὸν Ἐρνάνη νὰ καθήσῃ κοντά της). Κάθησ' ἐδῶ στὸ πλάγι μου.

ΕΡΝΑΝΗΣ (σὰν νὰ μὴν ἀκούῃ): Λοιπὸν ἔφυγε ὁ δοῦκας;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (χαμογελώντας): Πόσο μεγάλος εἶσαι!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἦ; δὲν εἴν' ἐδῶ;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Γλυκέ μου, μὴ τὸν συλλογιζώμαστε τὸ δοῦκα πλέον.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Πὼς ὄχι! Αὐτὸς ὁ γέρος σ' ἀγαπᾶ, γυναῖκα θὰ σὲ πάρῃ! μὴ πάχα λὲ σὲ φίλησε μὴν μέρα;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (γελώντας): Ἔνα φίλι στὸ μέτωπο, πὲς το φίλι πατέρα!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὅχι! φίλι ἀπὸ ἐραστή, ἀπὸ ἄντρα, ἀπὸ ζηλιάρη. Δὲν τὸ στοχαζομαι ποτέ πὲς θὰ γενῆς δική του; Ὡ! τὸν τρελλὸ τὸ γέροντα ποὺ, μὲ σκαρπὸ κεφάλι, στὴν ἄκρη πιά τοῦ δρόμου του, σπὰ τέλη τῆς ζωῆς του, θέλει γυναῖκα, καὶ ζητεῖ —φάντασμα παγωμένο— νὰ πάρῃ κόρη στὸν ἀνθὸ! Ὡ! τὸν τρελλὸ τὸ γέρο! ἐνῶ τῶνα τὸ χέρι του τ' ἀπλώνει στὸ δικό σου δὲν βλέπει τ' ἄλλο χέρι του πὼς τοῦ τὸ πιάνει ὁ χάρος; Πιέφτει μὲσ' στὴν ἀγάπη μας ἄτρομα. Γέρο, γέρο! προσμένει ὁ νεοκροθάφτης σου γιὰ νὰ σοῦ πάρῃ μέτρο! Ποιὸς κάνει αὐτὸ τὸ γάμο; Ἔ; ἐλπίζω πὼς σὲ βιάζουν!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Τὸν θέλει, λένε ὁ βασιλιάς.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τοῦ βασιλιά ὁ πατέρας ἔστειλε τὸν πατέρα μου, αἰμέ! στὴν καρμανιόλα. Μὰ ὅσος καιρὸς καὶ ἂν πέρασεν ἀπ'

τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη' δὲν ἔσβυσε τὸ μῖσος μου στὴ μνήμη του, στὸ γυιό του, στὴ χήρα του, σ' ὄλους τοὺς ἔδικούς του, σ' ὄλους! Μὰ πού ξεριζύχρην αὐτὸν δὲν τότε λογαριάζω, μὰ ἀπὸ παιδάκι ὠρκόσθηρα νὰ ἐδικηθῶ στὸ γυιό του. Κάρουλε, Κάρουλε, παιπτοῦ, παιπτοῦ σ' ἀναζητοῦσα τ' εἶνε τὸ μῖσος ζωντανὸ στὶς δυὸ μας στὶς φριμιλίες. Τριάντα χρόνια ἀλύττητα μάχονταν οἱ πατέρες, Τριάντα χρόνια! Πόθαναν ἐκεῖνοι, ζῆ τὸ μῖσος. Ψεῖνοι δὲν εἰρήνευαν, γιατί' εἶναι τὰ παιδιά τους δλόρθα, καὶ δὲν ἔπαυεν ἡ μάχη. "Αἰ σὺ τὸν θέλεις τὸ γάμο αὐτό! Καλλίτερα. Ψεῖ σὲ ἀναζητοῦσα κ' ἤρθες ἐσὺ στὸ δρόμο μου.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ψεῖνάνη μὲ τραμάζεις.

ΕΡΝΑΝΗΣ Κ': ἐγώ, πού ἡ Μοῖρα μοῦγραφε νὰ κάνω τὴ βουλή της, κὶ ἐγὼ τραμάζω! "Ακουσε. 'Α Ρούυ δὲ Σίλβα, ὁ θεὸς σου πού θὰ σὲ πάρη, εἶν' ἄρχοντας καὶ κόμης τῆς Καστίλλης, δούξ τῆς Παστράνιας, πάμπλουτος μέσ' τὴν 'Αραγονία. Ἀντὶ τῆς νεότης ἔρχεται νὰ σοῦ προσφέρει, δόνια, τόσο χρυσάφι, τόσο βιός καὶ λαμπρὰ στολίδια, πού μέσα στὶς βουσιμισες ξεχωριστὰ θὰ λάμπης κὶ ὄλες των θὰ ζηλεύουνε τῆς δούκισσας τῆ δόξα, τὴν πεφηνεία, τ' ὄνομα. Νὰ τ' εἶν' ἐκεῖνος. "Ακου καὶ τ' εἶμ' ἐγώ: ἕνας φτωχός, πού ἀπὸ παιδί γυρνοῦσα ξιπώλητος στὶς λαγκδιές — αὐτὲς τὸ μόνο βιός μου. "Ισως θὲ νάχω κάποτε κὶ ἐγὼ τὸ δοξασιμένο τὸ οὐκόσημο, πού σήμερα τὸ αἶμα τὸ σκουριάζει. "Ισως καὶ τίτλους ἔχω ἐγὼ θιμιμένους στὸ σκοτάδι πού τοὺς σκεπάζει τὸ πανὶ τῆς καρμανιόλας τώρα, καὶ πού θὲ νάβγουν κάποτε, ἂν ἀληθινή ἢ ἐπιτίδα, μέσ' ἀπὸ τὸ φηγάρι αὐτὸ μαζί μὲ τὸ σπαθὶ μου. Ὡς τότε, μόνο τὸ νερό, τὸ φῶς καὶ τὸν ἀγέρα θάχω γὰ βιός μου, μόνο αὐτὰ πού κὶ ὁ καθέννας τᾶχει. Πρῶπει ἢ τὸ δούκα σήμερα ἢ ἐμένα ν' ἀποφύγης. Διάλεξε, ἢ νὰ τὸν παντρευτῆς ἢ νὰ μ' ἀκολουθήσης.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σ' ἀκολουθῶ.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μ' ἀκολουθεῖς, μ' ὄλους τοὺς ξεγραμμένους συντρόφους μου, πού ὁ δῆμιος ξέρει τὰ δνόματά των, πού τὰ σπαθιά των κὶ οἱ καρδιές, ποτέ τους δὲ στομώνουν, ποῦχουν κὶ αὐτοὶ νὰ ἐδικηθοῦν καθέννας κάποιον φόνον; Θάρθης νὰ γείνης ἀρχηγός στὴ συμμορία μου; Μάθε πὼς εἶμ' ἕνας ληστής ἐγώ. "Όταν

μ' ἐκυνηγοῦσαν κὶ ὄλες μαζί μ' ἀπὸδιωχναν τῆς 'Ισπανίας οἱ χῶρες, ἢ Καταλάνια μοναχὰ μ' ἐδέχτηρε σὰν μάννα μέσ' τὰ βαθεῖα λαγκδιὰ της καὶ στὰ ψηλὰ βουνὰ της καὶ σι' ἄγρια τ' ἀκροβούνια της πού μόνη ἀητοὶ φαλιάζουν. Μεγάλωσα μὲ τοὺς φτωχοὺς μὰ ἐλεύθερους βουνίστους κὶ ἂν αὔριο μὲ τὸ βούικνο τοὺς κράξω, τρεῖς χιλιάδες θαρθοῦν νὰ μ' ἀνταμώσουνε... Τρομάζεις. Σκέψου φάσμα. Στὶς λαγκδιές καὶ στὰ βουνὰ θὲ νὰ μ' ἀκολουθήσης, κοντὰ στὰ παλληάρια μου πού μοιάζουν μὲ διαβόλους, ὄλα θὰ τὰ ὑποψιάξῃσαι, μάτια, φωνές καὶ κρότους καὶ βήματα' κατάχαμα στὰ χόρτα θὰ κοιμάσαι, θὰ πίνης ἀπ' τὶς ρεματιές' τῆ νύχτα, ὅταν βιζαίνης κάποιον παιδί πού θ' ἀγρωπνᾷ, σι' αὐτιά σου θὰ σφριζοῦν σφαῖρες' δὲ θ' ἀναπαύσαι ποτέ, κὶ ἂν τῶχη ἡ Μοῖρα στὴν καρμανιόλα ν' ἀνεβῶ, θὲ νὰ μ' ἀκολουθήσης.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σ' ἀκολουθῶ.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Καλότυχος καὶ πλούσιος εἶν' ὁ δούκας. Τ' ὄνομα τοῦ πατέρα του δὲν εἶν' ἀτιμασιμένο. Ὁ δούκας παντοδύναμος. Ὁ δούκας σοῦ προσφέρει τὴν εὐτυχία μὲ θησαυροὺς καὶ τίτλους.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Αὔριο κίβλας, θὰ φύγωμε. Τὴν τόλμη μου μὴ μοῦ τὴν καταφρίνης. Εἶσ' ἀγγελός μου ἢ δαίμονας; δὲν ξέρω. ξέρω μόνο πὼς εἶμαι σπλάβα σου, καὶ, καὶ, σπλάβα σου. "Ακου 'Ερνάνη, ὅπου θελήσης πηγαινε, θὲ νάρθω. Μένεις, φεύγεις, εἶμαι διωχὴ σου. Μὴ ρωτᾷς γιατί' δὲν τὸ γκωρίζω. "Ω! νὰ σὲ βλέπω ἐπιθυμῶ καὶ νὰ σὲ βλέπω ἀκόμα καὶ νὰ σὲ βλέπω πάντοτε. "Όταν τὰ βήματά σου παύουν ν' ἀποῖωνται, παύει πιά καὶ νὰ χτυπᾷ ἢ καρδιά μου, μοῦ λείπεις σὺ, λείπει μαζί κὶ ἡ ὑπαρξί μου' μὰ ὅταν καὶ πάλι αὐτὰ τὰ βήματα, πού καρτερῶ μὲ ἀγάπη, τὰ ξανακούω, τότε μὲ μῆς ξανάρχεται ἡ ψυχὴ μου, τότε στοχάζομαι πὼς ζῶ.

ΕΡΝΑΝΗΣ (τὴν ἀγκαλιάζει): "Αγγελε!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Αὔριο τῆ νύχτα — μεσάνυχτα. Θάρθης ἐδῶ μαζί μὲ τοὺς συντρόφους, θὲ νὰ χτυπήσης τρεῖς φορές.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ξέρεις ποιὸς εἶμαι τώρα:

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: "Όποιος κὶ ἂν εἶσαι, αὐθέντη μου, θὲ νὰ σ' ἀκολουθήσω.

ΕΡΝΑΝΗΣ: "Όχι, μὰ πού ἀποφάσιες νάρθης μαζί μου,

πρέπει να ξέρεις, δόμνα, τι γενιά και τι ψυχή και μοίρα κρύβεται κάτω απ' το όνομα του Έρνάνη. Θα θελήσης ένα ληστή κι' έξορσιο και καταδικασμένο;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (ανοίγει με πάταγο το ερμάρι): Πότε θα πάηης να λατορής το βιό σου; Μή νομίζεις πως είμαι τόσο ευχάριστα μέσα σ' αυτό το ερμάρι;

(Ο Έρνάνης όπισθοχωρεί έκπληκτος. Η Δόμνα Σόλ εκβάλλει κριτική και καταφεύγει στην άγκαλιά του, προσηλώνουσα στον Δόν Κάρλο τα προμαγμένα μάτια της).

ΕΡΝΑΝΗΣ (με το χέρι στη λαβή του σπαιθιού του) Ποιός είν' αυτός ο άνθρωπος;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Θεέ μου! βοήθεια!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Σώπα! Θέ να ξυπνήσης, κράζοντας, τα φθονερά τα μάτια. Όταν στο πλάι σου είμ' εγώ, ό,τι κι αν γίνη, μά ό,τι, άλλη βοήθεια μη ζητής από την έδωιά μου. (Προς τον Δόν Κάρλο) Πές μου, εκεί μέσα τι έκανες;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Έγώ; μά δεν πιστεύω να βρίσκης πως διασκέλιζα το λόγγο καβαλλάρης.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Έκείνοι που περιγελούν αυτούς που τους προσβάλλουν, γίνοντ' αυτοί περιγέλοι.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Καθεις με τη σειρά του. Άς τα μιλήσαμε κοκτά. Την αγαπιάς και κάθε βράδυ σιμά της έρχεσαι στα μάτια της τα μάτια να καθρεφτίσης. Πάει καλά. Την αγαπώ κι' εγώ και θέλω να γνωρίσω αυτόν που έτσι συχνά τον βλέπω να μπαίνει απ' το παράθυρο, ενώ στην πόρτα μένω.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Σέ κάνω νάβγης απ' εκεί που μπαίνω εγώ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Θα δωμε. Λοιπόν προσφέρω στην κυρά τον έρωτά μου. Θέλεις να τη μοιράσωμε; Η κυρά μέσ' στην καρδιά της κρύβει τόσοη αγάπη τρυφερή και τόσοη καλοσύνη, που, δίχως άλλο, της αρκούν για νάχη δυο έρωμένους. Λοιπόν άποψε, θέλοντις μαζί σου να τελειώσω, μπαίνω κρυφά και κρύβομαι κι άκούω — δε σου το κρύβω με άκουγα λίγο, και πολύ, πολύ σιωχωριόμιουν. Κ' εκτός αυτού, ψαλάκωνα τη γαλλική μου βέστα. Άς το καλό! είπα κι έβγηκα.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Βλέπεις, και το σπαιθί μου, σαν να στενοχω-

ρέθημε, θέλει κι' εκείνο νάβγη.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (τον χαιρετά): Όπως σ' άρέσει. Πρόθυμος.

ΕΡΝΑΝΗΣ (βγάζει το σπαιθί του): Φυλάξου!

(Ο Δόν Κάρλος βγάζει και αυτός το σπαιθί του).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ρίπτεται ανάμεσα των): Έρνάνη! Θεέ μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Σενόρα, μην άνησυχής.

ΕΡΝΑΝΗΣ (στον Δόν Κάρλο): Λέγε μου τ' όνομά σου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Και το δικό σου λέγε μου.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τώχω για κάποιον άλλο που θε να νοιώση κάποτε, κάτω απ' το γόνατό μου, μέσ' στην καρδιά του το σπαιθί, στ' αυτιά του τ' όνομά μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Και τ' άλλου εκείνου τ' όνομα;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Και τι σε μέλει έσένα; Φυλάξου! Ύπερασπίσου! Έμπρός!

(Σταυρώνουν τα ξίφη. Η Δόμνα Σόλ πίνει τρέμοντας επάνω εις ένα εδάλιον. Ακούονται κτυπήματα εις την θύραν).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (σηκώνεται με φρίκη): Θεέ μου! κτυπούν την πόρτα!

(Οι μονομαχοῦντες σταματοῦν. Άπό την μικράν θύραν εισέρχεται η Ζοζέφα καπάρομη.)

ΕΡΝΑΝΗΣ (στη Ζοζέφα): Ποιός κρούει τη θύρα;

ΖΟΖΕΦΑ (στη Δόμνα Σόλ): Άπάντεχο κακό! Ξανάρθε ο δοῦκας.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ένώνει τα χέρια της): Ο δοῦκας! Έχασθήκαμε! Δυστυχισμένη!

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ (κτυπάζοντας δόλγυρα): Θεέ μου! Ο άγνωστος! σπαιθιά γυμνά! χτυπιούνται! Ός τόσο άραιες δουλειές!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Και τώρα; (Κτυποῦν άκόμη)

ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΕΞΩΘΕΝ: Δόμνα Σόλ, άνοιξε!

(Η Ζοζέφα κάνει ένα βήμα προς τν πόρτα. Ο Έρνάνης την σταματά).

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μην άνοιξης.

ΔΟΝΙΑ ΖΟΖΕΦΑ (βγάζει το κομποσκοίνι της): Προστάτη

μου ἅγιο Ἰάκωβε, σῶσαι μας!

(Ξανακτυποῦν στήν πόρτα)

ΕΡΝΑΝΙΗΣ (δείχνοντας τὸ ἐρμάρι στὸν Δὸν Κάρλο): Νὰ κρυφτοῦμε.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Μέσα στὸ ἐρμάρι;

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Ἐμπρὸς ἐσὺ κ' ἐγὼ κοντά σου θάμνω. Κ' οἱ δύο μας θὰ χωρέσωμε.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Σ' εὐχαριστῶ τὸ βρισκω πολὺ πλατύ.

ΕΡΝΑΝΙΗΣ (δείχνει τὴ μικρὴ πόρτα): Πᾶμε λοιπὸν ἀπ' τὸ πορτάκι ἐκεῖνο.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Πήγαινε. Καλὴ νύχτα σου.

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Ἄ!... θὰ μοῦ τὸ πληρώσης! (Πρὸς τὴν Δόνια Σόλ) Ἄν ἔρραξα τὴν πόρτα αὐτῆ;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (πρὸς τὴν Ζοζέφρα): Ἄνοιξ' εὐθὺς τὴν πόρτα.

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Τί λέει;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (πρὸς τὴν Ζοζέφρα): Μὰ δὲν ἀκούς ἐσὺ; Ἄνοιξε λέω.

(Ὁ κτίσιος ἐξικολουθεῖ. Ἡ Ζοζέφρα πηγγαίνει κατὰ τρομὴ ν' ἀνοιξῆ).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Πιεθαίνω!

ΣΚΗΝΗ Γ'

(Οἱ ἴδιοι. ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ ΔΕ ΣΙΑΒΑ, μὲ μαύρην ἐνδημασίαν, μὲ λευκὰ γένεια καὶ μαλλιά. Ὑπηρέτες μὲ δάδας).

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Ἄνδρες στῆς ἀνηψιάς μου ἐδῶ, τὴ νύχτα! Τρέξετε! ὅλοι! Ἐλάτε! ἀξίζει νὰ φανῆ καὶ ν' ἀκουστῆ ἓνα τέτοιο. (Πρὸς τὴν Δόνια Σόλ) Κυρία, εἴμαστε τρεῖς ἐδῶ, ἴσταν. (Πρὸς τοὺς δύο ἄλλους) Ὁμορφα παλλημάρια μου. τί κάκαί, μὰ τὸν Ἄι - Γιάννη, καὶ δυὸ μονάχ' ἂν εἴμαστε πάρα πολὺ θένετε ἐδῶ μέσα; Τὰ χρόνια ποὺ εἶχαμε τὸν Σιδ καὶ τὸν Βερνάρδο, τότε τῆς Ἰσπανίας οἱ γίγαντες, διαβαίνοντας τὴ χώρα, τιμοῦσαν τὰ γεράματα, προστάτευσαν τίς κόρες. Λιγώτερο τοὺς βάραιναν τὰ

σιδερένια τὰ δούλα ἀπὸ δτι ἐσᾶς βαραινουνε τὰ βελουδένια ροῦχα. Τὰ ψαρὰ γένεια ἐσέβονταν καὶ μέσ' στήν ἐκκλησία μ' εὐλάβεια ἐγονάτιζεν ὁ ἔρωσ των κανένα, κανένα δὲν ἐπρόδοναν, κ' ἦταν σκοπὸς τοὺς μόνο ναί, τοῦ σπιτιοῦ τοὺς ἢ τιμῆ, τὸ πῶς νὰ τὴ φρουροῦνε. Κάποια γυναῖκα ἂν ἤθελαν, ἔτσι, παλλημαρία τὴν ἐπαιρναν, μεσημερίς, σ' ὄλους μπροστά μονάχοι, μὲ τὸ σταθὶ στὸ χέρι τοὺς, μὲ λόγχη ἢ μὲ πελέκι. Ὅσο γι' αὐτοὺς τοὺς ἀνανδρους, πού, νύχτα, στὸ σκοτάδι καὶ φοβισμένοι καὶ κρυφά, πίσω ἀπ' τὸν ἄντρα, κλέβουν τῆς γυναίκος του τὴν τιμῆ, ὁ Σιδ, ὁ πρόγονός μας, θὰ τοὺς θαρροῦσε γιὰ ἄτιμους, θὰ τοὺς ποδοκυλοῦσε, καὶ, ξευτελλίζοντας μὲ μᾶς τὴν ψεύτικη ἀρχοντιά τους, θὰ ἐρράπιζε τοὺς τίλους των μὲ τοῦ σπαθιοῦ τὴ ράχη! Ἔτσι νομίζω, οὕτωςαν στοὺς σημερινούς τοὺς ἄνδρες οἱ ἄνδρες κελνοῦ τοῦ καιροῦ. Τί θέλετ' ἐδῶ μέσα; Μὴ μὲ θαρρῆτε γέροντα ποὺ οἱ νεοὶ γελοῦν μαζὶ του; Κι ἂν ἄλλοι μὲ γελᾶσουνε, δὲν εἶστε ἐκεῖνοι οἱ ἄλλοι.

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Δοῦκα...

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Σιωπῆ! — Λόγχεσ, σπαθιά, κωνήγια, πανηγύρια, τραγοῦδια, ξενοχτισματα κάτ' ἀπὸ παραθύρια, μεταξωτὰ φορέματα, φτερά στὰ καπελλίνα, ἱποδρομίες, χοροί, χαρές, νεῖατα, δικὰ σας ὅλα: σᾶς πῆρε ἢ πλῆξι, θέλετε κάτι, νὰ γαργαλίση τὰ νεῦρα σας, καὶ ψάξατε καὶ βρήκατ' ἓνα γέρο γιὰ κουλδονίστρα. Ἐσπάσατε τὴν κουλδονίστρα: ἀλλ' ὁμως θὰ πέσουν τὰ κομμάτια τῆς ἀπάνω σας, τ' ἀκούστε; θὰ πέσουν κατ' ἀπάνω σας! Ἀκολουθήσατέ με!

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Αὐθέντη δοῦκα...

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Ἐμπρός! Ἐμπρός! ἀκολουθήσατέ με! Ἔτσι γιὰ νὰ γελᾶσωμε τὰ κᾶναμ' ὅλα τοῦτα;

Στὸ σπῆτι μου ἓνας θησαυρός. Εἶναι ἢ τιμῆ μᾶς κόρης, μιᾶς γυναικός, εἶναι ἢ τιμῆ δολοκλήρης φαμῖλλιας τὴν κόρη αὐτῆ τὴν ἀγαπῶ, εἶν' ἀνηψιά μου τώρα κι' ἀληθινὴ γυναῖκα μου θὲ νὰ γενῆ σὲ λίγο: καθάρια τὴ θαρρῶ κι' ἀγνή καὶ τιμημένη ἀπ' ὄλους: καὶ ξάφνω ἐγὼ, ὁ Ρουτ Γκομέζ, δὲν εἴμπορῶ μὴν ὦρα νάβγω ἀπ' τὸ σπῆτι μου, χωρὶς νάμπτη κρυφά ἓνας κλέφτης! Πίσω! τὰ χέρια πλύνετε, γιὰτι μὲ τ' ἄγγιγμά των μολύνονται οἱ γυναῖκες μας, μόνον μ' τ' ἄγγιγμά των. Ἀκολουθήσατέ με! Ἐμπρός! Μοῦ μένει

τίποι' άλλο; (Βγάξει τὸ περιλαβιμὸν του) Ποδοπατήσετε λοιπὸν καὶ τὸ χρυσὸ μου δέρας! (Ρίπτει χάμω τὸν πῖλόν του) Βγάλετε, ξεριζώσετε καὶ τὰ μαλλιά μου τώρα! Γιὰ νὰ τὸ καμαρώνετε καὶ νὰ καυχᾶσθε σὲ ἄλλους πὺς δὲν ἀτίμισαν ποτὲ πειδὶ τρελλοὶ χαροῦνται σὲ μᾶτωπο πιδὶ εὐγενικῶ μαλλιά πιδὶ τμημημένα!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Αὐθέντη...

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ (πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦσους του): Τὸ πελέκι μου, τὸ δίκωπο σιλέτο, ἀποῦτε; καὶ τὴν κορτερὴ Τολεδι-αὴ μου σπάθα! (Πρὸς τοὺς δύο) Κι' ἀκολουθεῖτέ με κ' οἱ δύο!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (προχωρῶν ἐν βῆμα): Δὲν ἦρθα ἐγὼ γιὰ τέτοια. Ὁ αὐτοκράτωρ πέθανε τῆς Γερμανίας.

(Ρίπτει τὸν μανδύον του καὶ ἀποκαλύπτει τὸ πρόσωπο οὐ τὸ εἶχε σκεπᾶσει ὁ πῖλός του).

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Μ' ἐμπιάζεις; — Πῶς; Θεέ μου! ὁ βασιλεὺς!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Αὐτός!

ΕΙΡΝΑΝΙΣ: Τῆς Ἰσπανίας!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (σοβαρά): Ὁ Κάρολος. — Τρελλάθηρες, δοῦκα. Ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ πρόσωπός μου, πέθανε. Γάμιθ' ἀπόρη μόλις κ' ἔρχομι' ὁ ἴδιος νὰ σ' τὸ πῶ, γιατί σου τρέφω ἀγάπη, νὰ σοῦ ζητήσω συμβουλιὴ ἀγνώριστος, τῆ νύχτα καὶ κάνεις τόσο θόρυβο γιὰ τόσο ἀπλὸ ἓνα πράγμα!

(Ὁ Δὸν Ρουτ Γκομέζ ἀποστέμπει μὲ ἓν νεῦμα τοὺς ἀκολουθοῦσους του. Πλησιάζει τὸν δὸν Κάρολο, τὸν ποῖο ἢ Δόνια κυττάζει μὲ τρόμον καὶ ἐπιληξιν, καὶ ἐπὶ τοῦ ποῖου ὁ Ἐρνάνης, πὺς εἶχε μείνει εἰς μίαν γωνίαν, καρφάνει σπινθηροβόλα μάτια).

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Ὅμως γιατί βραδύνετε ν' ἀνοίξετε τὴν πόρτα;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὁραία δουλειά! μᾶς ἔρχεσαι μ' ὄλη τὴ συνοδεία! Ὅταν τοῦ κράτους μυστικὰ στὸ σπῆτι σου μὲ φέρνουν, σ' ἄρесе, δοῦκα, νὰ τὰ πῶ μπροστὰ σ' ἐκείνους ἄλλους;

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Συγχώρησέ με! ἐνόμισα... τὰ πράγματα ἦταν τέτοια, πού...

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Κυβερνήτη σ' ἔκανα τοῦ πύργου τῆς Φουγγέρας, μὰ ποῖον νὰ βάλω σήμερα νὰ κυβερνήσῃ ἐσένα;

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Συγχώρησέ με...

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἄρχει. Λοιπὸν ἀπέθαν' ὁ αὐτοκράτωρ.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Πέθανε;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Βλέπεις, δοῦκα μου, πόσο θλιμμένος εἶμαι.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Ποῖος θ' ἀνέβῃ στὸ θρόνο του;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὁ δούξ τῆς Σαξωνίας ἔχει σειρά' μὰ ἀπόκοντα τὸ θρόνο του γυρεύει καὶ τῆς Γαλλίας ὁ βασιλεὺς, ὁ πρῶτος ὁ Φραγκόσκος.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Καὶ πού θὰ γίνῃ ἢ σὺναξι τὴν ἐκλογὴ νὰ κάνουν;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Νομίζω στὸ Ἀκουτισγράνο, στὴ Σπίρη ἢ στὴ Φραγκοῦρη.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Ὁ Βασιλεὺς μας, πού ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυχρονίξῃ, δὲν ἐλογάριασε ποτὲ τὸ θρόνο ἐκεῖνο;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Πάντα.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Σὲ σένα ὁ θρόνος ἔρχεται κατὰ σειρά.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τὸ ξέρω.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Γιατ' ἦταν ὁ πατέρας σου ἀρχιδούξ τῆς Αὐστρίας· δικός σου ὁ θρόνος' ἦτανε καὶ πρόσωπός σου ἐκεῖνος πὺς φόρεσε τὸ σάβανο κ' ἔβγαλε τὴν πορφύρα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Δημότης Γάιθης εἶμι' ἐγώ.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Στὰ νειάτα μου τὸν εἶδα τὸν πρόσωπό σου. Ἄλλοίμονο! μόνον ἐγὼ ἔχω ζήσει ἀπὸ νῦν αἰῶνα δλόκληρο. Ὅλοι εἶναι πεθαμένοι. Ἦταν, ἀλήθεια, δυνατός, ἔξοχος αὐτοκράτωρ!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Μαζὶ μου ἢ Ρώμη.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ: Σταθερός, τυραννικὸς καθόλου. Ταίριαξ' ἢ ὄπι στὸ γερό τὸ γέροντο κορμί του! (Σκύβει καὶ φιλεῖ τὰ χέρια τοῦ βασιλέως) Πῶς σὲ λυποῦμαι! Τόσο νειὸς νὰ πάρῃς τόση θλίψη!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τὴ Σικελία πὺς ἔχω ἐγώ, τὴν ξαναθέλει ὁ πάπας· ὁ αὐτοκράτωρ δὲν μπορεῖ νάχη τὴ Σικελία, μὲ κάνει... αὐτοκράτορα· φιλόστοργο παιδί του, τοῦ δίνω τὴ Νεάπολι. Ὅταν τὸν ἀπὸ πάρω, θὰ δοῦμε ἀν' ἀπὸν ἀρήσω ἐγὼ νὰ κόψῃ τὰ φτερά!

του.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Μὲ τί χαρὰ θὲ νάβλεπεν ὁ ἀπόμαχος τοῦ θρόνου τὸ μέτωπό σου τὸ πλατὺ τὸ στέμμα του νὰ βάλῃ! Αὐθέντη, θὰ τὸν κλάψωμε μαζί σου τὸ μεγάλο καὶ τὸν καλὸ αὐτοκράτορα!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἐξυπνος εἶν' ὁ πάπας — Ναί, τ' εἶν' ἡ Σικελία; νηοὶ ποῦ κρέμεται ἀπ' τὸ κράτος, κουρέλι, παληκοῦρελο, ποῦ λὲς μόλις κρατιέται στήν Ἰσπανία ἀπόμακρα καὶ σέρνεται στὸ πλάγι. — Τί θὰ τὸ κάνῃς, τέκνο μου, τέτοιο καμπουρονῆσι στήν αὐτοκρατορία σου μὲ μιὰ κλωστή ραμμένο; Εἶν' ἄσχημο τὸ κράτος σου, πρέπει νὰ τὸ διορθώσῃς, φέρε ψαλίδι κόψε το! — Σ' εὐχαριστῶ, ἄγιε πάτερ! Γιατὶ σὰν τέτοια ράμματα, ἂν εἶναι τυχερό μου, ἐλπίζω στή βοήθειά σου πολλὰ πὼς θὲ νὰ ράψω, κα' ἀντὶ γιὰ παληκοῦρελα θάχω νησιά, δουκᾶτα.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Παρηγορήσου, αὐθέντη μου! Εἶναι μιὰ βουλιβία ποῦ οἱ πεθαμένοι γίνονται πὺρ σεβαστοὶ ἅγιοι.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Πάρα πολὺ κενόδοξος εἶν' ὁ Φραγκίσκος! Μόλις ὁ αὐτοκράτωρ πέθανε, τὰ μάτια του στὸ θρόνο τάρριξε ἀμέσως! Μὰ λοιπὸν δὲν ἔχει τὴ Γαλλία; Μὰ τὴν ἀλήθεια, εἶν' ἄμορφη, τοῦ φθάνει ὅποιος τὴν ἔχει! ἂν ἤμουν Θεὸς κα' εἶχα δύο γιουὺς, τὸν πρῶτο ἤθελα κάνε Θεό, τὸν ἄλλο βασιλεῖα τῆς ἄμορφης Γαλλίας. (Πρὸς τὸν Δοῦκα) Νομίζεις, Δοῦκα, πὼς μπορεῖ νὰ ἐλπίζῃ πιά ὁ Φραγκίσκος; Νομίζεις;

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Εἶναι νυκτηῆς.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τότε θάπρεπε ὅλα ν' ἀλλάξουν. Τὸ χρυσόβουλλο, ξέρεις, ἀπαγορεύει τὴν ἐκλογή ἑνὸς ξένου.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: "Αἰ γι' αὐτὸ καὶ σὺ εἶσαι τώρα τῆς Ἰσπανίας βασιλιάς;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Εἶμαι δημότης Γάνδης.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Τὸν σήκωσε πολὺ ψηλὰ τὸ βασιλεῖα Φραγκίσκο ἢ τελευταία μάχη.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὁ ἀητὸς ποῦ στὸ λοκίρι μου θάβγῃ μπορεῖ καὶ αὐτὸς εἶσι ψηλὰ ν' ἀνοίξῃ τὰ φτερά του.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Γνωρίζεις τὰ Λατινικά;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Λίγο.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Κακὸ εἶναι τοῦτο. Τῆς Γερμανίας οἱ εὐγενεῖς θέλουν νὰ τοὺς μιλοῦνε Λατινικά.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Θὰ τοὺς ἀρκεῖ τὰ Ἰσπανικά ν' ἀκοῦνε γιατί ὅποια γλώσσα καὶ ἂν μιλοῦν τὰ χεληὰ ποῦ προστάζουν τὸ ἴδιο κάνει, πιστεύε. Στὴ Φλαμανδία πηγαίνω. Πρέπει νάρθῃ αὐτοκράτορας ὁ βασιλιάς σου, Σίλβα. Καὶ τῆς Γαλλίας ὁ βασιλιάς θὰ τρέξῃ νὰ φροντίσῃ. Θέλω νὰ πάω πὺρ γρήγορα — καὶ φεύγω.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Μᾶς ἀρήνευς πρὶν ἔξολοθρεύῃς τοὺς ληστὰς ἀπ' τὴν Ἀραγωνία, αὐτοὺς ποῦ σ' ὅλα τὰ βουνὰ τὸ μέτωπο σπρώνουν;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τὸ δοῦκα τοῦ Ἄρκου σήμερα προστάζω, καὶ τελειώνει.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Προστάζει καὶ τὸν ἀρχηγὸ τῆς συμμορίας ἐκείνης ν' ἀφήσῃ νὰ ἐξολοθρευτοῦν;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ποῦς εἶν' ὁ ἀρχηγὸς τῆς;

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Δὲν τὸν γνωρίζω. Μὰ ἄκουσε πὼς εἶναι παλλημάρι.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Μοῦ εἶπαν πὼς τώρα κρύβεται στὴ Γαλλία. "Αἰ! δοῦκα, θὰ ὄῃς πὼς λίγος μου στρατὸς ἀρκεῖ νὰ τοὺς σκορπίσῃ.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ: Δὲν εἶν' ἀλήθεια τὸ λοιπὸν πὼς βρίσκει' ἐδῶ κάπου;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Δὲν εἶν' ἀλήθεια — Ἄπόψ' ἐδῶ θὰ κοιμηθῶ.

ΔΟΝ ΡΟΥΎΤ ΓΚΟΜΕΖ (ὑποκλινόμενος): Τιμὴ μου! (κράζει τοὺς ἀκολουθοῦς του) Τιμήσατε τὸ βασιλεῖα, ποῦ ἀπόψε τὸν ξενίζω.

(Οἱ ἀκόλουθοι εἰσέρχονται μὲ δάδες. Ὁ Δοῦξ τοὺς παρατάσσει εἰς δύο στοίχους μέχρι τῆς θύρας τοῦ βάλτους. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἡ Δόνια Σὺλ πλησιάζει σιγά - σιγά τὸ Ἐρνάνη. Ὁ Δὸν Κάρλος τοὺς προσέχει).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (χαμηλοφώνως στὸν Ἐρνάνη): Αὔριο τὰ μεσάνυχτα, κάτ' ἀπ' τὸ παραθύρι. Θὲ νὰ κτυπήσῃς τρεῖς φορὲς τὰ χέρια σου.

ΕΡΝΑΝΗΣ (χαμηλοφώνως): Αὔριο.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κατ' ιδίαν): Αὔριο! (Μεγαλοφώνως εἰς τὴν Δόνια Σόλ, πρὸς τὴν ὁποίαν κἀμνει ἐν βῆμα μὲ κομποπρέπεια). Δέξου, κυρία, τὸ χέρι μου νὰ σ' ὀδηγήσω μέσα. (Τὴν ὀδηγεῖ πρὸς τὴν θύραν. Ἡ Δόνια Σόλ ἐξέρχεται).

ΕἲΡΝΑΝΙΣ (μὲ τὸ χέρι στὴ λαβὴ τοῦ στιλέτου του): Στιλέτο μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κατ' ιδίαν): Τοῦ φίλου μας σὰν ν' ἀγριεῖν ἢ ὄψι. (παίρνει κατὰ μέρος τὸν Ἑρνάνη) Σοῦκανα, βλέπεις, τὴν τιμὴ ν' ἀγγίξω τὸ σπαθί σου. Θὰ ἴρουν γὰ μέναν' ὑποσιτος γιὰ χίλιους τόσους λόγους, μὰ ὁ βασιλεὺς Δὸν Κάρολος μισεῖ τὴν προδοσίαν. Θὰ σοῦ εὐκολύνω τὴ φυγὴν. Πήγαινε.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ' ΓΚΟΜΕΖ (ἐπιστρέφει καὶ δεικνύει τὸν Ἑρνάνη): Ὁ αὐθέντης;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους μου. Θὰ φύγῃ δὲ θὰ μείνῃ.

(Ἐξέρχονται μὲ τοὺς ἀκολούθους ὁ Δουξ προπορεύεται τοῦ Βασιλέως κριτῶν λιμπάδα).

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΕἲΡΝΑΝΙΣ (μόνος): Ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους, καὶ πάντοι' ἀκόλουθός σου!— Μερὸνυχτα σ' ἀκολουθῶ παντοῦ, βῆμα πρὸς βῆμα. Στὸ χέρι τὸ στιλέτο μου στὰ χνάρια σου βαδίζω. Εἶν' ἢ γενιά μου μέσα μου καὶ μέσα σου ἢ γενιά σου καὶ τὴ γενιά σου κυνηγῶ ἐσένα κυνηγῶντας! Καὶ κοντὰ σ' ἄλλα μοῦπτεσες καὶ μέσ' στὸν ἔρωτά μου! Γιὰ μιὰ στιγμοῦλα δίβουλος κ' ἄβουλος εἶχα μείνει ἀνάμεσα στὸν ἔρωτα καὶ στὸ φριχτό μου μῖσος, γιὰτ' ἢ καρδιά μου εἶναι στενὴ γιὰ κείνην καὶ γιὰ σένα. Ἐγὼ μὲ τὴν ἀγάπη της τὸ μῖσος λημονοῦσα μ' ἀφοῦ τὸ θέλεις κ' ἔρχεσαι γιὰ νὰ μοῦ τὸ θυμίσῃς, καλῶς τὴν τὴν ἐνθύμησι. Ὁ ἔρωτάς μου κάνει τὴ ζυγαριὰ τὴν ἄστατη νὰ γέρνῃ καὶ νὰ πέφτῃ κατὰ τὸ μῖσος ὄλη. Ναί, σ' ἀκολουθῶ, σὺ τόλεισες! Ποτὲ αὐλικῶς ἀπ' τὴ στιγμὴ πού ἀφίνεις τὸ κρεβάτι, μητ' ἄρχοντας πού σοῦ φιλεῖ τὸν ἴσκιον, μήτε δούλος πού τὴν καρδιά του ἐσκλάβωσε στὴ δουλειῇ σου, μήτε σκλα-

λιά, σκυλιὰ τοῦ παλατιοῦ πού τάχουν μαθημένα ν' ἀκολουθοῦν τὸ βασιλιᾶ, δὲ θάνα πιδ δαμένα στὰ βῆματά σου δαως ἐγὼ! Οἱ πλούσιοι τῆς Καστίλλης τίλους μονάχα ἐπιθυμοῦν ἢ σήματα πού λάμπουν ἢ κἀνα πρόβατο χρυσὸ νὰ βάλουν στὸ λαμὸ τους· δμως τρελλὸς δὲν εἶμι' ἐγὼ νὰ θέλω τόσο λίγο! Δὲ θέλω χάρες ἀπ' τὸ σῶμά σου, τὸ αἱμά σου ἀπ' τὶς φλέβες, εἶν' ὅτι; ἰψάχοντας καιρὸ σὲ μιᾶς καρδιάς τὰ θάθη στιλέτο φαρμακόδοσιμον βρῖσκει καὶ παίρνει ἐκεῖθε. Πήγαινε' ἐμπρός! σ' ἀκολουθῶ. Ἄγριον' ἢ ἐκδικησί μου βαδίζοντας στὸ πλάγι μου μοῦ κερφακουβεντιάξει. Πήγαινε! Πάντα ἐγὼ κοντὰ παραμονεύω, ἀκούω, καὶ ἀθόρυθα τὸ βῆμα μου γυρεύει τὸ δικό σου καὶ ἀπόκοντα τ' ἀκολουθεῖ πάντοτε. Τὴν ἡμέρα δὲ θὰ μπορέσης, βασιλιᾶ, νὰ στρέψῃς τὸ κεφάλι χωρὶς δόλο νὰ μὲ δῆς καὶ ἀκίνητο' τὴ νύχτα δὲ θὰ μπορέσης, βασιλιᾶ, τὰ μάτια σου νὰ στρέψῃς χωρὶς νὰ βλέπῃς πίσω σου τὰ φλογερά μου μάτια!

(Ἐξέρχεται ἀπὸ τὴ μικρὴ πόρτα)

(Πίπτει ἢ Αὐλαία)

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ο ΛΗΣΤΗΣ

ΚΑΙΣΑΡΑΤΠΟΥΣΤΑ

(Πλατεῖα πρὸ τοῦ παλατιοῦ τοῦ Σίλβα. Ἀριστερὰ οἱ ψηλοὶ τοῖχοι τοῦ παλατιοῦ μ' ἕναν ἐξώστην. Κάτω ἀπὸ τὸν ἐξώστην μία μικρὰ θύρα. Δεξιὰ καὶ εἰς τὸ βάθος οἰκίαι καὶ δρόμοι. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰς προσόψεις τῶν κτιρίων φρέγγουν ἀκόμη μερικὰ παράθυρα).

ΣΚΗΝΗ Α'

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ, ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ, ΣΑΓΧΕ ΔΕ ΧΟΥΝΙΓΑ κἀμης τοῦ Μοντερά, ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ ΣΕΝΤΟΥΡΙΟΝ μαρκήσιος δ' Ἀλμονιάν, ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ ΔΕ ΡΟΞΑΣ κύριος τοῦ

Καζαπάλμα.

(Έρχονται και οι τέσσαρες προηγουμένου του ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΥ. Οι γύροι των πλων πρὸς τὰ κάτω. Είναι σκεπασμένοι με μακρούς μανδύας, τους οποίους υπεγείρουν τὰ ξίφη των).

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (παρατηρῶν τὸν ξέωστην): Νὰ τὸ μπαλκόνι... τὸ αἷμα μου κοχλάζει. νὰ κ' ἦ πόρτα. (δεικνύει τὸ παράθυρον πού δὲν φέγγει) Δὲν ἔχει ἀκόμα φῶς! (κυττάζει τὰ ἄλλα φωτισμένα παράθυρα) Ἐκεῖ, πού φῶς ἐγὼ δὲ θέλω παντοῦ ἔχει φῶς, καὶ σκοτεινὸ μόνο τὸ παραθύρι πούθελα νάσαι φωτεινὸ!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Αὐθέντη, ἄς ποῦμε πάλι γιὰ κείνον. Καὶ τὸν ἄφηρες νὰ φύγῃ!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τὸν ἀφήρα.

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Κ' ἴσως θε νάσαι ὁ μπιστικὸς τοῦ καπετάνιου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἔ! ὅτι κ' ἂν εἶναι, ὁ μπιστικὸς κ' ὁ καπετάνιος ὁ ἴδιος, ποτὲ κανένας βασιλιᾶς δὲ φέρθηκε ἔτσι ὡς τώρα γενναῖος καὶ μεγαλόκαρδος.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Καὶ τ' ὄνομά του, αὐθέντη;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (μετὰ τὰ μάτια στὸ παράθυρο): Μυτιός... Φερμάν... ἓνα ὄνομα θαρρῶ σὲ -νης τελειώνει.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Ἐρνάνης μήπως;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ναί.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Εἰν' αὐτός!

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Ὁ Ἐρνάνης; ὁ ἀρχηγὸς των!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (στὸν δὸν Κάρλο) Θυμᾶσαι καμμιά λέξι του;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κυττάζει πάντοτε τὸ παράθυρο): Μέσ' στὸ στενὸ τὸ ἐριμάρι τίποτ' ἐγὼ δὲν ἄκουγα. Πῶς θέλεις νὰ θυμᾶμαι;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Ὅμως γιὰ τὸν ἄφηρες μιὰ πού τὸν ἐκρατοῦσες; (ὁ δὸν Κάρλος στρέφεται ἀσθηρῶς καὶ τὸν κυττάζει κατὰμμάτια)

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Θὰ μ' ἀναφερῆς, κόμη; (Οἱ δύο αὐθένται ἀπαιθωροῦν καὶ σιωποῦν) Ἐγὼ δὲ νοιάζομαι γιὰ κείνον, μὰ γιὰ τὴν ἐρακμένη του· γιὰτ' εἰμ' ἐρωτευμένος τρελλά! Τὶ ὠραῖα τὰ

μάτια της τὰ μαῦρα! δύο καθρέφτες! δύο ἀχτίδες! δύο λαμπάδες! ἄχ! τὰ πειδ ὄμορφα ματάκια! Απ' ὅτι κρυφομῆσαν δύο λόγια μοῦχουν μείνει, δύο λόγια μόνον ἄκουσα: — Αὐριο τὴ νύχτα! Θέλω νὰ ξέρω κ' ἄλλα; ὅλο τὸ πᾶν αὐτά. Γιὰ φαντασθῆτε ἐνὸσω ἐκεῖνος ὁ ληστής, πού κάνει τὸ γαλάντη, κάποιον σκοτώνει κάπου ἄλλου καὶ κάποιον τάφο ἀνοίγει, ἔρχομ' ἐγὼ σιγά - σιγά καὶ παίρνω ἀπ' τὴ φαλιά της τὴν περιστέρα του.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Λαμπρά! μὰ πειδ λαμπρὰ θε νάσαι τὴν περιστέρα νάσαιρνες σκοτώνοντας καὶ τ' ὄρηνη.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (στὸν δὸν Ριχάρδο): Ἡ συμβουλή σου εἶναι καλὴ καὶ πρόθυμα τὸ χέρι, κόμη.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (ὑποκλινόμενος): Πῶς ἔτσι εὐδότηρες νὰ μ' ὀνομάσης κόμη;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (ζωηρά): Παραδρομή.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (στὸν δὸν Σάγχο): Μ' ὀνόμασε κόμη.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἀρκοῦν τὰ λόγια! Τὸν τίτλο αὐτὸ τὸν ἄφηρα νὰ πέση. Σήκωσε τον.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (ὑποκλινόμενος καὶ πάλιν): Αὐθέντη μου, σ' εὐχαριστῶ!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (στὸν δὸν Ματία): Ναί, κόμης ἐξ ἐφόδου! ὠραῖος κόμης!

(Ὁ βασιλεὺς περιφέρεται εἰς τὸ βάθος, παρατηρῶν ἀνυπομῶως τὰ φωτισμένα παράθυρα. Οἱ δύο αὐθένται συνομιλοῦν εἰς τὸ προσκήριον).

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ (στὸν δὸν Σάγχο): Δὲ μοῦ λές, τὴν κόρη πού θὰ πάρῃ τί θὰ τὴν κάνῃ ὁ βασιλιᾶς;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (κυττάζει πλαγίως τὸν Ριχάρδο): Κόμησα θὰ τὴν κάνῃ, κ' ἔτσι, κυρία τῆς τιμῆς, κ' ἂν τοῦ γεννήσῃ ἀγόρι αὐτὸ θὰ γίνῃ βασιλιᾶς.

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Ὁ νόθος! Μάθε, κόμη, πῶς ἀπὸ κόμησα ποτὲ δὲν βγάζουν βασιλέα!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Τότε λοιπόν, μαρκήσιε, τὴν κάνει μαρκησία.

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Τοὺς νόθους πάντα τοὺς κρατοῦν γιὰ χῶρες νικημένες. Τοὺς κάνουν ἀντιβασιλεῖς. Γιὰ τέτοιοι χρησιμεῖουν.

(Ὁ Δὸν Κάρλος ἐπανερχεται)

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κοντιάζει μὲ θυμὸν ὅλα τὰ παράθυρα φωτισμένα): Δὲν εἶναι σὰν ζηλιάρικα μάτια, ποὺ μᾶς κοντιάζουν; Νὰ τέλος ποῦ ξεκοτείνισαν τὰ δυὸ τί ἀργὰ ποὺ φεύγουν τῆς προσδοκίας οἱ στιγμῆς. Ποῖδ' οὐαὶ τίς συντομιέψη;

ΔΟΣ ΣΑΙΧΟΣ: Κ' ἐμεῖς μέσ' στὸ παλάτι σου πάντα τὸ ἴδιο λέμε.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἐνῶ μέσα σιὰ σπίτια σου τὸ ξυναλέει ὁ λαὸς μου (Σβύνει τὸ φῶς καὶ τοῦ τελευταίου παραθύρου) Σκοτείνισσε καὶ τὸ στερνό! (Στρέφεται στὸν ἐξώστη τῆς Δόνιας Σὸλ, ποὺ εἶναι σκοτεινός) Γυὰλ καταραμένο! πότε θὰ φέξης πειὰ καὶ σὺ; — Θεοσκάτευη εἶν' ἡ νύχτα, Ἐβγα νὰ λάμπης, Δόνια Σὸλ, σὰν ἄστρο στὸ σκοτάδι! (Στὸν Δὸν Ριχάρδο) Τὶ ὥρα νᾶνε; ξέφεις;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ναί. Μεσάνυχτα κοντεύουν.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Μὰ πρέπει νὰ τελειώσωμε! ὅπου κι' ἂν εἶναι ὁ ἄρθη κι ὁ ἄλλος. (Τὸ παράθυρο τῆς Δόνιας Σὸλ φωτίζεται καὶ διαγράφει τὴν οὐκίαν τῆς). Φῶς! Ὁ ἴσκιος τῆς λάμπης στὸ παραθύρι. Πλοκότερο ξημέρωμα ποτέ μου ἐγὼ δὲν εἶδα. Θὲ νὰ χτιστήσω τρεῖς φορές τὰ χέρια εἶναι σημάδι ποὺ καρτερεῖ. Σὲ μιὰ στιγμή, φίλοι μου, θὰ τὴν δῆτε! — Ὅμως σὰν νᾶμιστε πολλοὶ καὶ θὰ τρομάξη. Σύρτε κ' οἱ τρεῖς μαζί σιὰ σκοτεινὰ ἐκεῖ κάτω, καρτερώντας τὸν ἄλλον, κι' ἂς μοιράσωμε τοὺς δύο ἐρωτευμένους. — Ἐγὼ θὰ πάρω τὴν κορὰ, σεῖς τὸ ληστή.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: ὦ! αὐθέντη, σ' εὐχαριστοῦμε!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἄν ἔρθη, εὐθὺς βγαίνει' ἀπ' τὸν κρυψῶνα καὶ μιὰ σπασθιά χαρίζετε στὸ φίλο. Ὡς ποὺ νὰ νοιώσῃ, τοῦ ἀρπάξω ἐγὼ τὴ φίλη του κι ἂς πάη νὰ τὴν γυρεῖ. Μὰ νὰ μὴν τὸν σκοτώσετε, γιὰτ' εἶναι παλληγάρι κι ὁ θάνατος παλληγαριοῦ πάμα πολὺ βαρβαίνει.

(Οἱ τρεῖς αὐθένται ὑποκλίνονται καὶ ἐξέρχονται. Ὁ Δὸν Κάρλος τοὺς ἀρτίνει ν' ἀπομακρυνθοῦν καὶ ἔπειτα κτυπᾷ τὰ χέρια του δύο φορές. Τὸ παράθυρο ἀνοίγει καὶ ἡ Δόνια Σὸλ παρουσιάζεται στὸν ἐξώστη).

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ — ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (Στὸν ἐξώστη: Ἐσ' εἶσαι, Ἐρνάνη;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κατ' ἴδιαν): Διάβολο δὲν πρέπει νὰ μιλῆσω! (κτυπᾷ καὶ πάλι τὰ χέρια του).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ναί, κατεβαίνω. (Κλείνει τὸ παράθυρο. Μετ' ἄλλογον ἀνοίγει ἡ μικρὴ θύρα καὶ ἐξέρχεται ἡ Δόνια Σὸλ. Κρατεῖ λάμπαν καὶ ἐπὶ τοῦ ὤμου τῆς ἔχει εἶναι τὴν χλαίναν τῆς).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἐρνάνη!

(Ὁ Δὸν Κάρλος κατεβάζει τὸν πῖλον ἐπὶ τοῦ προσώπου του καὶ σπεύδει πρὸς τὴν Δόνια Σὸλ).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ἀφίησιν τὴν λάμπα τῆς νὰ πῆσῃ): Πῶς; δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ βῆμα, βῆμα δικό του! (Θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ; ὁ Δὸν Κάρλος σπεύδει καὶ τὴν κρατεῖ ἀπὸ τὸ χέρι).

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Δόνια Σὸλ!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Δὲν εἶν' αὐτὴ ἡ φωνὴ του!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἐ! ποιά φωνὴ πὺ ἐρωτικὴ θὲ νᾶφίλες ν' ἀκούσης; Ἐρωτευμένος σου μιλεῖ καὶ βασιλιάς ἀκόμα!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ὁ βασιλιάς!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ναί. Πρῶσταξε, δική σου ἡ βασιλεία! γιὰτ' εἶναι τὰ χρυσὰ δεσμά, ποὺ θέλεις νὰ συντρίψῃς, τοῦ βασιλιῆ τοῦ αὐθέντη σου, τοῦ σκλάβου τοῦ Κάρλου!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (προσπαθοῦσα ν' ἀποσπασθῇ): Βοήθεια, Ἐρνάνη!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὁ τρόμος σου παράλογος, ἀλήθεια! Ὁ βασιλιάς σου σὲ κρατεῖ κι ὄχι ὁ ληστής σου ἐκεῖνος!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ληστής εσ' εἶσαι κι ὄχι αὐτός! Ντροπὴ δὲ σ' ἀπομένει; Γιὰ σένα κοκκινίζω ἐγὼ καὶ γιὰ λογαριασμό σου μετέτοια ἀνδραγαθήματα νὰ σὲ θαυμάσουν θέλεις; Νᾶρθης ν' ἀρπάξης ἄθελα τὴ νύχτα μιὰ γυναῖκα! Χίλιες φορές καλλίτερος εἶν' ὁ ληστής μου. Ἄν ἦταν καθέννας νὰ γενιέτ' ἐκεῖ ποὺ τὸν βάζ' ἡ ψυχὴ του' ἂν σύμφωνα μὲ τὴν καρδιά ὠρῖξ' ὁ Θεὸς τὴ θέσι, θάταν αὐτὸς ὁ βασιλιάς κι ὁ κλέφτης σὺ θὲ νᾶσουν!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (προσπαθῶν νὰ τὴν σείρη): Κυρία!...

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Μὰ κι ὁ πατέρας μου ξεχνᾷς πὼς ἦταν κόμης;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Θὲ νὰ σὲ κάνω δούκισσα.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ντροπή σου! (δπισθοχωρεῖ ὀλίγα βήματα)
'Ἐγὼ ἀπὸ σένα δὲν θέλω τίποτα, τ' ἀκούς; Ποιῶμι τῶχει χίσει τὸ αἷμα του ὁ πατέρας μου γιὰ σένα, ναί, ποιῶμι κ' ἐγὼ εἴμαι κόρη ἀπὸ γενιά κ' εἶν' ἡ γενιά μου ἐμένα πολὺ γιὰ παλλακίδα σου καὶ λίγο γιὰ γυναῖκα!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Περιγρήμισσα!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: 'Ἐ! βασιλιά! σὲ κόρες τιποτένες τὸν ἔρωτά σου μοιράζε' ἀλλιῶς, ἂν ἐπιμένῃς νὰ μὲ μεταχειρίζεσαι μ' ἀτιμὸ τέτοιον τρόπο, σοῦ δείχνω ὅτ' εἶμαι μιὰ κυρὰ κι ὅτ' εἶμαι μιὰ γυναῖκα!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: 'Ἐ! τότε, δόνια, δέξου το νὰ μοιρασθῆς μαζί μου τὸ θρόνο μου καὶ τ' ὄνομα. 'Ἐλα νὰ γίνῃς, ἔλα, βασίλισσα, αὐτοκράτειρα!...

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: 'Ὅχι! τὸ δόλομά σου δὲν μὲ πλανᾷ. Καὶ νὰ σ' τὸ πῶ ἕξιπτερα; κἀλλιο θέλω νὰ ζῶ μὲ τὸν 'Ερνάνη μου, μαζί του νὰ γυρίζω, μακριὰ ἀπ' τὸν κόσμο, μακριὰ καὶ πέρα ἀπὸ τὸν νόμο καὶ νὰ πεινῶ καὶ νὰ διπῶ κι ὀλοχρονίς νὰ φεύγω, μαζί του νὰ μοιράζωμαι τὴ μαύρη του τὴν τύχη, τὴν ἐρημιὰ, τὸν πόλεμο, τὴν ἐξορία, τὸν τρόπο, παρ νᾶμι' αὐτοκράτειρα μ' ἕναν αὐτοκράτορα! 'Ὅχι!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Εὐτυχημένος πὺν εἶν' αὐτός!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Φτωχὸς καὶ ξεγραμμένος!...

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: 'Ὅπου ἀγαπιέται εἶν' εὐτυχῆς ὅσο πτωχὸς κι ἂν εἶναι! 'Ἐγὼ εἶμαι μόνος! ἄγγελος τὸν συντροφεύει ἐκεῖνον! — Καὶ μὲ μισεῖς;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Δὲν σ' ἀγαπῶ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (τὴν ἀρπάζει βιαίως): Κι ἂν μ' ἀγαπᾷς κι ἂν ὄχι, ἀδιάφορο! Θάρθῃς, θάρθῃς! Τὸ χέρι τὸ δικό μου πὺν δυνατὸ ἀπ' τὸ χέρι σου θάρθῃς γιὰτὶ σὲ θέλω! θὰ δοῦμε ἂν εἶμαι βασιλιάς γιὰ τίποτα.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (παλαίονσα): 'ὦ! αὐθέντη! λυπήσου! 'Ἐ!

εἶσαι βασιλιάς κ' ἔχεις γιὰ νὰ διαλέξῃς ὅποια σ' ἀρέσει, δούκισσα, κόμησσο, μαρκησία. Κάθε γυναῖκα τῆς αὐτῆς ἔχει τὸν ἔρωτά της ἔτοιμο γιὰ τὸν ἔρωτα τὸν ἐδικό σου. 'Ἄλλ' ὅμως αὐτὸς ὁ ξεγραμμένος μου σὰν τί ἔχει νὰ προσμένῃ; Ἀμέτρητες οἱ χώρες σου, Ναβάρρα, 'Αραγωνία, Καστίλλη χώρες ζηλευτές; δέκα βασιλεια ἀκόμα κι οἱ χώρες οἱ φλαμανδικές κι ἡ 'Ινδία ἡ χρυσοφόρα! Στὸ κράτος σου ἄλλου βασιλιά τὸ χέρι δὲν ἀγγίζει, τόσο μεγάλο, πὺν ποτὲ δὲ βασιλεύει ὁ ἥλιος! Κ' ἐνῶ τὰ πάντα ἔχεις ἐσὺ, γυρφεύεις νὰ μὲ πάρῃς, κόρη φτωχῆ, ἀπ' τὸν ἄμμοιρο ποῦχει μονάχα ἐμένα; (Γονατίζει. 'Ὁ Δὸν Κάρλος ζητεῖ νὰ τὴ σηκώσῃ)

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Δὲν θέλω τίποτ' ἀπ' αὐτὰ ν' ἀκούσω! 'Ἐλα μαζί μου! 'Ἐλα μαζί μου! τέσσερις χώρες σοῦ δίνω ἂν ἔρθῃς. Πές μου ποιὲς θέλεις; διάλεξε!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (παλαίονσα): Μὰ ἐγὼ, γιὰ τὴν τιμὴ μου, δὲν θέλω τίποτ' ἀπὸ σέ, παρὰ μονάχα τοῦτο! (Τοῦ ἀρπάζει ἀπὸ τὴν ζώνην τὸ ἐγχειρίδιόν του. 'Ἐκεῖνος τὴν ἀρπάζει καὶ ὀπισθοχωρεῖ). Κάνε ἕνα βῆμα! σίμωσε!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τώρα καταλαβαίνω, τώρα ξηγηθῶ γιὰτὶ ἀγαπᾷς ἐκεῖνον τὸν ἀντάρτη!

(Θέλει νὰ κάμῃ ἕν βῆμα. 'Ἡ Δόνια Σὸλ ὑψώνει τὸ ἐγχειρίδιον).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Θὰ σὲ σκοτώσω κ' ὕστερα θὰ σκοτωθῶ — Ὅστε βῆμα! ('Ὁ Δὸν Κάρλος ὀπισθοχωρεῖ. 'Ἐκεῖνη στρέφεται καὶ φωνάζει δυνατὰ). 'Ερνήνη! 'Ερνήνη!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Σώπαινε!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (μὲ τὸ ἐγχειρίδιον ὑψωμένον): Τ' ἀκούς; οὔτε ἕνα βῆμα!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Πάρα πολὺ ἡ ἀγάπη μου μ' ἔκανε νὰ ξεπέσω. 'Ἐχω τρεῖς ἀκολουθοῦς μου γιὰ νὰ σὲ ξαναγκάσουν.

ΕΡΝΑΝΗΣ (προβάλλον ἀφρηνς ὀπισθὲν του): 'Ἐχασες ἕνα!

('Ὁ βασιλεὺς στρέφεται καὶ βλέπει τὸν 'Ερνήνη ἀκίνητον ὀπισθὲν του, εἰς τὸ σκότος, μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους κάτω ἀπὸ τὸν μακρὸν του μανδύαν καὶ μὲ ὑψωμένον τὸν πλατὺν γύρον τοῦ πέλου του. 'Ἡ Δόνια Σὸλ ἐκβάλλει κραυγὴν, τρέχει πρὸς τὸν

Ἐρνάντην καὶ τὸν ἐναγκαλιζέται).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ — ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ — ΕΡΝΑΝΗΣ

ΕΡΝΑΝΗΣ (μὲ τὰ σπινθηροβόλα μάτια καρφωμένα στὸν βασιλέα): Ὁραζομαι πὼς θὲ νὰ τὸν χρησιμοποιῶ πολὺ μακριά' ἀπὸ 'δῶ.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σῶσε με!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μὴ φοβάσαι!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τί κάνουν οἱ συντρόφοί μου λοιπόν; πὼς δὲν τὸν εἶδαν; Αὐτὸ τὸν ἀρχιτοίγγανο ν' ἀρήσουν νὰ περάσῃ! (κρίζει) Ἔϊ Μοντεραί!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τοὺς φίλους σου τοὺς κρατοῦν οἱ δικαί μου. Καὶ μὴν καλῆς ἀνάρετα τὰ ἀνάκαινα σπαθιά τῶν' ἀντὶ γιὰ τρεῖς πού θάρθουνε γι' αἰῶνα, ἔξῃντα θάρθουν γιὰ μένα. Ἐξῃντα, πού ὁ καθέτις κάνει τοὺς τέσσαρῆς σας. Ἄς τὰ ξεκαθαρίσωμε λοιπὸν οἱ δύο μας. Ἦταν ἀναιδία κι ἀνανδρεία σου ν' ἀπλώσῃς χέρι αἰῶνα στὴν κόρη αὐτῆ!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Δὲ δέχομαι μαλλίωματ' ἀπὸ σένα.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μὲ περιπαίξει! βασιλιᾶς δὲν εἶμι' ἐγώ, τὸ ξέρω, μὰ ὅταν μὲ βρίζῃ βασιλιᾶς κι ὅταν μὲ περιπαίξῃ, ἡ ὀργή μου ὑψώνεται ψηλά καὶ βασιλιᾶ μὲ κάνει καί, συλλογίσου, πὺ πολὺ φοβάται ὅπως μὲ βρίζει τὴν κοκκινίλα πού ἡ ὀργή στὸ μέτωπό μου φέρνει παρὰ λακρὶο βασιλικό! κι ἂν σὲ πλανᾷ ἡ ἐλπίδα, εἶσαι τρελλός. (Τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὸν βραχίονα). Τὴν ὥρα αὐτῆ ποῖς σὲ κρατεῖ τὸ ξέρεις; Ἄκουσε: Τὸν πατέρα μου τὸν σκότωσε ὁ δικός σου, καὶ σὲ μισῶ. Καὶ σὺ κι ἐγὼ τὴν ἴδιαν ἀγαποῦμε, καὶ σὲ μισῶ — ναί, σὲ μισῶ μέσ' ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Καλά.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μὰ ἀπόψε μακριὰ τὸ μῖσος μου ἦταν. Μόνη λαχτάρω, μόνος πόθος μου, ἡ Δόνια Σόλ. — Γεμάτος ἀγάπη ἐρχόμουν τρέχοντας... Σὲ βρῖσκω ἐδῶ ν' ἀπλώνῃς ἄτιμο χέρι ἀπάνω της. Ἐνῶ σ' εἶχα ξεχάσει, στὸ δρόμο μου ἦρθες μόνος σου. Σ' τὸ

Ξαναλέγω, αὐθέντη, εἶσαι τρελλός! Δὸν Κάρλοε, πιάστηρες στὴν παγίδα, στὴν ἴδια τὴν παγίδα σου. Μήτε φυγὴ καὶ μήτε βοήθεια! μήτε! Σὲ κρατῶ καὶ σὲ περικυκλώνουν οἱ φοβερώτεροί σου ἐχθροί: μονάχος, τί θὰ κάνῃς;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (ὑπερήφανα): Πῶς! μ' ἀνακρίνεις!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δὲν ποθῶ χέρι πού δὲν τ' ἀξίζει, νὰ σὲ κτυπήσῃ. Ἢ ἐπέδωκῃ θὰ μοῦ ξεφύγῃ τότε. Δὲ θὰ σ' ἀγγίξῃ ἄλλος κανεὶς, μόνον ἐγώ. Φυλάξου. (Ξιφουλκεῖ)

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Κτύπα. Ὁ αὐθέντης σου εἶμι' ἐγὼ καὶ ὁ βασιλιᾶς. Ναί, κτύπα. Μὰ δὲν μονομαχῶ. Ποτέ!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Κι' ὅμως θυμήσου, αὐθέντη, πὼς τὰ σπαθιά μας ἔσμιξαν ἐχθρὸς αἰῶμα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἐχθρὸς μποροῦσα. Δὲν ἐγνωρίζω ποῖς εἶσαι σὺ καὶ μήτε τὸν τίτλο μου ἤξερες ἐσύ. Σήμερα, σύντροφέ μου, σήμερα ξέρεις τί εἶμι' ἐγὼ καὶ ξέρω ποῖς εἶσαι.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἴσως.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἄν θέλῃς, σκότωσε. Δὲ θὰ μονομαχήσω!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Θαρρεῖς πὼς ἐλογάριασα τοὺς βασιλεῖς ποτέ μου; Θὰ φυλαχθῆς.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὅχι! ποτέ! Νὰ μὲ δολοφονήσῃς! (Ὁ Ἐρνάνης ὀπισθοχωρεῖ. Ὁ Δὸν Κάρλος καρφώνει ἀπάνω του περήφανα τὰ μάτια) Θαρρεῖτε πὼς ἐλεύθερα, δίχως κανένα φόβο μποροῦν, οἱ συμμορλες σας νὰ μπαίνουν μέσ' στὶς χῶρες; Ὡ δολοφόνοι ἀνέροισι καὶ βουτηγμένοι στὸ αἷμα! θέλετε νὰ περάσετε γιὰ παλλημάρια ὡς τόσο καὶ νὰ καταδεχθοῦμι' ἐμεῖς, θύματα ἀπατημένα, μὲ τῶν σπαθίων μας τ' ἀγγιγίμα τὰ μαῦρα σας μαχαίρια νὰ ἐξευγενίσωμε. Ποτέ! Τὸ κρῖμα σᾶς κυριεύει. Παντοῦ τὸ σέρνετε, παντοῦ. Μονομαχία μαζί σας! Πίσω! δολοφονήστε! Ἄνέροισι δολοφόνοι.

(Ὁ Ἐρνάνης, σκεπτικὸς, περιστρέφει ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μέσα εἰς τὴν παλάμη του τὴν λαθὴν τοῦ ξίφους του, ἔπειτα στρέφεται ἀποτόμως πρὸς τὸν βασιλέα καὶ θραύει ἐπὶ τοῦ δαπέδου τὴν λεπίδα)

ΕΡΝΑΝΗΣ: Φύγε λοιπόν! (Ὁ βασιλεὺς στρέφεται ἐν μέρει πρὸς αὐτὸν καὶ κυττάζει μὲ περιφρόνησιν). Σὲ πὺ καλὲς

στιγμές και σ' άλλα μέρη θ' ανταμωθοῦμε. Πήγαινε.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Καλά. Σε λίγη ώρα ὁ βασιλιάς σου ἐγὼ θάμπῶ στὸ δονικὸ παλάτι. Ἡ πρώτη μου ἐννοια θὰ εἶναι ἐκεῖ νὰ στεῖλω νὰ καλέσω τὸ φύλακα τῶν θησαυρῶν. Τὴν ἔχουν προκηρύξει τῆς κεφαλῆς σου τὴν τιμῆ;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τὴν ἔχουν προκηρύξει.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: "Εἰ σὲ θωρῶ ἀπ' ἐδῶ κ' ἐμπρὸς γιὰ ἀντάρτη και προδότη. Παντοῦ θὲ νὰ σὲ κυνηγῶ, στὸ λέω. Θὰ σὲ κηρύξω κ' ἐξόριστο ἀπ' τὸ κράτος μου.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μῆχουν κηρύξει πλέον.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Καλά.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μὰ εἰν' ἡ Γαλλία κοντὰ στὴν Ἰσπανία. Πηγαίνω.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τῆς Γερμανίας, μάθε το, θὰ γίνω ἐγὼ αὐτοκράτωρ. Θὰ σὲ κηρύξω ἐξόριστο τῆς αὐτοκρατορίας.

ΕΡΝΑΝΗΣ: "Οπως σ' ἀρέσει. Μένουνε γιὰ μένα οἱ ἄλλες χῶρες νάμαι φοβέρα σου. Πολλὲς οἱ χῶρες εἰν' ἐκεῖνες ποὺ ἡ δύναμι σου δὲν περνᾷ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Κι' ὅταν ἐγὼ θὲ νάχω τὸν κόσμο ὅλο;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τότε' ἐγὼ θάχω τὸν τάφο.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Μάθε πὼς θὰ τὴν ξεδιαλύνω ἐγὼ τὴν κάθε ἐπιβουλή σου.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Εἶναι χαλὴ ἡ ἐκδίκησι και φθάνει ἀργὰ — μὰ φθάνει.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: (μειδιῶν μὲ περιφρόνησιν): Ν' ἀπλώσω χέρι στὴν κυρὰ ποὺ ἕνας ληστής λατρεύει.

ΕΡΝΑΝΗΣ (μὲ φλογερὸ βλέμμα): Ξεχνᾷς ποὺ αἰῶμα σὲ κρατῶ; Μὴ θὲς νὰ μοῦ θυμίζης πὼς ἔχω ἐδῶ στὸ χέρι μου, μικρὸ, ἐξευτελισμένο τὸν αὐριανὸ αὐτοκράτορα, και ἂν σφιξῶ αὐτὸ τὸ χέρι θὰ κομματιάσω τὸν ἀητὸ μέσα σ' αὐτὸ του.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Κάνε, κάνε ὅ,τι θέλεις.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Πήγαινε, φύγε! (Ἐπιβάλλει τὸν μανδύαν του και τὸν ρίπτει ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους τοῦ βασιλέως). Φύγε, και πάρε και τοῦτο τὸν μανδύα, ἀλλιῶς, κάποιο μαχαίρι ἐμπρὸς σου θ' ἀστράψῃ ἐμπρὸς στὸ διάβα σου. (Ὁ βασιλεὺς καλύπτεται μὲ

τὸν μανδύαν). "Ήσυχος φύγε τώρα! Ἡ ἐκδίκησί μου σὲ φρουρεῖ, κρυμμένη ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἄλλων, και διοκάνεση μόνο σὲ σένα. Φύγε.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἐσύ, ποὺ εἶσαι μοῦ μίλησες, ποτὲ μὴ μοῦ ζητήσης, ποτέ, οὔτε χάρι οὔτ' ἔλεος. (ἔξερχεται).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΕΡΝΑΝΗΣ — ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (λαμβάνουσα τὸ χέρι τοῦ Ἐρνάνη): Γρήγορ' ἄς πάμε τώρα.

ΕΡΝΑΝΗΣ (τὴν ἀπωθεῖ ἐλαφρὰ ἀλλὰ σοβαρά): "ὦ! σοῦ ταιριάζει, ἀγάπη μου, ἀκλόνητη νὰ μένης, πάντα στὴ δυστυχία μου, νὰ μὴν τὴν ἀπαρνεῖσαι, νὰ θέλῃς νάσαι πάνποτε σύντροφος τῆς ζωῆς μου και ὡς τὴ στερενὴ τῆς τῆ στιγμῆ. Εὐγενικὴ εἰν' ἀλήθεια, ἡ ἀπόφασί σου, ἀπόφασι πιστῆς καρδιάς! Μὰ, θεέ μου, γιὰ νὰ δεχθῶ τόσ' ἀπ' αὐτὴν ἐγὼ, και γιὰ νὰ φέρω σὲ μιὰ στηλιά τὸ θησαυρὸ τῆς ἀμορφιάς ποὺ κάνει ζηλιάρη κ' ἕνα βασιλιά, γιὰ νὰ μ' ἀκολουθήση, νάσαι δική μου ἡ Δόνια Σόλ, νὰ πάρω τὴ ζωὴ τῆς και νὰ τὴ σφιξῶ ἀλύττητα μαζί μὲ τὴ δική μου, ἄχ! τώρα πλέον εἶναι ἀργά: βλέπω τὴν καρμανιόλα κοντὰ μου, και πολὺ κοντὰ.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Τί λές, Ἐρνάνη;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἐκαταφρόνεσα κ' ἐτόλμησα, μπροστά του, νὰ τοῦ χαρίσω τὴ ζωὴ, δὲ θὰ μοῦ τὸ χάρισῃ. Ἐφυγε και ἴσως βρισκεται μέσ' στὸ παλάτι τώρα και κράζει τοὺς ἀνθρώπους του, τοὺς δούλους, τοὺς φρουροὺς του, τὸ ἀρχοντολδὶ, τοὺ δῆμιους...

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἐρνάνη, θεέ μου! τρέμω! Γρήγορα ἄς φύγουμε μαζί!

ΕΡΝΑΝΗΣ: "Ὅχι μαζί, δὲν πρέπει! "Ὅταν, καλὴ μου Δόνια Σόλ, ἐπρόβαλες μπροστά μου κ' ἀπ' τὴν καρδιά σου μοῦδάωκες παρηγορήτρα ἀγάπη, τότε μποροῦσα ἐγὼ ὁ φτωχὸς νὰ σοῦ προσφέρω αἰῶμα τοὺς λόγγους μου και τὰ βουνὰ και τίς βαθιεῖς χα-

ράδες (μοῦδινε θάρρος ὁ οὐκός σου) καὶ τὸ ξερὸ ψομί μου καὶ τὸ μὲν κρεβάτι μου, τὸ πράσινο κρεβάτι ποὺ σπλαχνικά μου χάριζαν τὰ φροντωτὰ λαγκάδια· μὰ νὰ σοῦ δώσω τὴ μισή τὴν καρμανιόλα, ἂ! ὄχι! ἢ καρμανιόλα, Δόνια Σόλ, εἶναι γιὰ μένα μόνο!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Κι ὅμως μου τὸ ὑποσχέθηρες!

ΕΡΝΑΝΙΗΣ (γονατίζει ἐμπρός της): Τὴν ὥρ' αὐτὴ, ἄγγελέ μου, ποὺ ἴσως ὁ χάρος ἔρχεται, ποὺ μέσα στὸ σκοτάδι φθάνει ἕνα τέλος θλιβερὸ σὲ θλιβερὴ μιὰ μοῖρα, τὸ λέω καὶ τὸ κηρύττω ἔδῳ, ἐγὼ ὁ ἀποκηρυγμένος ποὺ ἀπ' τὴν κοιλία τῆς μάνας μου μιὰ μαύρη ἔννοια σέρνω πάντα, καὶ ποὺ γεννήθηκα σὲ ματωμένη κούνια, ὅσο κι ἂν εἶναι σκοτεινὸ τὸ πένθος τῆς ζωῆς μου, εἶμ' εὐτυχὴς κι ἐπιθυμῶ νὰ μὲ ζηλεύουν ὄλοι, γιατί μ' ἀγάπηρες ἐσύ, γιατί μου τόλειπες κ' ἔτσι μοῦλλυες τὴν κατάρα μου μὲ μιὰ εὐλογία.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (σκυμμένη στὸ κεφάλι του) Ἐρνάνη!

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Εἰλόγιμὸν ἢ σπλαχνικὴ μοῖρα, ποὺ μοῦχει βάλει ἐτοῦτο τὸ ἀνθολοῦλοδο στὴν ἄκρη τοῦ γαρειμοῦ μου! (Ἐγείρεται) Καὶ δὲν τὰ λέω γιὰ σένα αὐτά, γιὰ τὸ Θεὸ τὰ λέγω, γιὰ τὸ Θεὸ ποὺ ἀπὸ ψηλά μ' ἀκούει.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: ὦ! στέρξε, Ἐρνάνη, θάρρω μαζί σου, στέρξε το.

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Θάταν μεγάλο κρῖμα, πέφτοντας μέσα στὸν γαρειμὸ, νὰ ξεροζύσω τὸ ἄνθος! Τὸ ἐμίρσα κι αὐτὸ μ' ἀρκεῖ. Δόσε τὴν ζωὴ σου, ποὺ ἐγὼ τὴν ἐτσαλάκωσα, μ' ἄλλη ζωὴ καὶ πάλι. Παντρέψου μὲ τὸ γέρο αὐτό. Σὲ λύνω ἐγὼ ἀπὸ μένα. Ξαναγυρνῶ στὴ νύχτα μου. Ἐσύ λησιμόνησέ με!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ὅχι, θάρρῳ κι ἐγὼ μαζί! Θέλω ἀπ' τὸ σόβανό σου τὸ μερτικό μου! Δένομαι στὰ βήματά σου.

ΕΡΝΑΝΙΗΣ (τὴν ἐναγκαλιζεται): Ὅχι! Θὰ φύγω μόνος, ἄφησε νὰ φύγω μόνος. (Τὴν ἀπομακρύνει μὲ σπασμωδικὴ κίνηση).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (μὲ θλίψη καὶ ἐνώουσα τὰ χέρια): Ἐρνάνη! μὴ φεύγης! Ἐτσι τὸ λοιπὸν, τρελλὴ ξεμυκαλισμένη, νὰ δίνω τὴ ζωὴ μου ἐγὼ κι αὐτὸς νὰ μ' ἀποδιάχνη, καὶ γιὰ τὴν τόση ἀγάπη μου καὶ γιὰ τὸν τόσο πόνο νὰ μὴ μου μένη οὔτε ἢ χαρὰ κοντά του νὰ πεθάνω!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Εἶμαι διωγμένος, Δόνια Σόλ, κ' εἶμ' ἀποκηρυγμένος!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἀχάριστε!

ΕΡΝΑΝΗΣ (ἐπιστρέφων): Μένω λοιπὸν ἀφοῦ τὸ θέλεις, μένω. Ἐλα στὴν ἀγκαλιά μου! Ναι, μένω καὶ θὰ μείνω ὅσο θελήσης. — Κάθησε σ' αὐτὴ τὴν πέτρα. (κάθεται κι' αὐτὸς παρὰ τοὺς πόδας της) Ἐτσι Τώρα ἄς τοὺς λησιμόνησωμε. Ἡ λάμψη τῶν ματιῶν σου ἄς πλημμυρῇ τὰ μάτια μου. Τραγουδῆσέ μου κάποιον τραγουδι, καθὼς κάποτε τὸ βράδυ τραγουδοῦσες μὲ δακρυομέν', ἀγάπη μου, τὰ ὠραῖα σου μαῦρα μάτια! Εὐτυχισμένοι ἄς εἴμαστε κι' ἄς πιοῦμε εἶναι γεμάτη, γεμάτ' ἢ κοῖτα κ' ἢ ὥρ' αὐτὴ δική μας, κ' εἶναι τρέλλα διότι δὲν εἶναι ἢ ὥρ' αὐτὴ. Μίλα μου μάγευέ με! Ἄχ! πές μου, εἶν' ἄλλο πιδ γλυκὸ στὸν κόσμο ἀπ' τὸ νὰ τὸ νοιώθης πὼς ἀγαπᾷς καὶ σ' ἀγαποῦν γονατιστὰ μπροστά σου; νὰ εἴμαστε δυὸ καὶ μόνοι μας; Εἶναι γλυκύτερο ἄλλο ἀπὸ λογάκια ἐρωτικὰ σὲ νύχτα ἀνοσπαιμένη; Ἄχ! ἄφησέ με, Δόνια Σόλ, ἀγάπη μου, νὰ γείρω νὰ κοιμηθῶ νὰ δνειρευθῶ στὰ ὠραῖα σου στήθη ἀπάνω! (Ἀκούεται κωδωνοκρουσία ἀπὸ μακρὰν).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ἐγείρεται ταραγμένη): Χτυπᾷ ἢ καμπάνα! δὲν ἀκοῦς;

ΕΡΝΑΝΙΗΣ (καθήμενος): Τὸ γάμο μας σημαίνει.

(Ἡ κωδωνοκρουσία ἐπιτείνεται. Κραυγαὶ συγκεχυμένα, φῶτα σὲ ὄλα τὰ παράθυρα, σ' ὄλους τοὺς δρόμους).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σήρω καὶ φύγε! Καίγεται ἢ Καισαραυγοῦστα! Θεέ μου! λαμπροκοπάει!

ΕΡΝΑΝΗΣ (ὑπεγειρόμενος): Ὁ γάμος μας λαμπρόφωτος θὰ γείνη.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἄχ! εἶναι γάμος τῶν νεκρῶν, γάμος τῶν τάφων εἶναι! (Κρότοι σπαθιῶν. Κραυγές).

ΕΡΝΑΝΗΣ (Ξανακάθεται): Στὴν ἀγκαλιά μου!

(Εἰσέρχεται τρέχοντας ἕνας δρεινὸς μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι)

Ο ΟΡΕΪΝΟΣ: Αὐθέντη μου, καθάλλα στ' ἄλογά τους μέσ' στὴν πύλατεια ἐχύθησαν οἱ σπιρτοὶ καὶ οἱ ἀλοκάδες! Σήρω!

(Ὁ Ἐρνάνης σηκώνεται)

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Καλά τὸ μάντευες!
 Ο ΟΡΕΙΝΟΣ: Βοήθεια!
 ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἐδῶ εἶμαι. Τί φωνάζεις!
 ΦΩΝΑΙ (ἔξωθεν): Θάνατος σὶν ἀρχαίῳ, θάνατος!
 ΕΡΝΑΝΗΣ (στὸν Ὀρεινὸ) Τὸ σπαθί σου! (πρὸς τὴν Δό-
 νια Σόλ) Σ' ἀφήνω 'γεία, γλυκὸ μου φῶς!
 ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἐγὼ ἡ καταστροφή σου! Ποῦ πᾶς; (τοῦ
 δείχνει τὴ μικρὴ θύρα) Ἔλα νὰ φύγωμε μέσ' ἀπ' τὴν πόρτα
 τοῦτη.
 ΕΡΝΑΝΗΣ: Ν' ἀφήσω τοὺς συντρόφους μου! τί λές;
 ('Ακούεται θόρυβος καὶ κραυγές).
 ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Μὲ θανατώνουν τ' ἄγρια αὐτὰ ξεφωνητά.
 (Προσπαθεῖ νὰ κρατήσῃ τὸν Ἐρνάνη) Σκέψου πῶς ἂν πεθάνης,
 πεθαίνω!
 ΕΡΝΑΝΗΣ (τὴν κρατᾷ στὴν ἀγκαλιά του): Δὸς μου ἓνα
 φιλή!
 ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἀγαπημένε μου ἄντρα! Ἐρνάνη!
 ΕΡΝΑΝΗΣ (τὴν φιλεῖ στὸ μέτωπο): Ὁμή! τὸ πρῶτο μας.
 ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἴσως καὶ τὸ στερνὸ μας.
 ('Ὁ Ἐρνάνης ἐξέρχεται ἡ Δόνια Σόλ ρίπτεται στὸν πάγκο)
 (Πίπτει ἡ αἰδαία)

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΣΙΑΒΑ
 Μέσα στὰ βουνὰ τῆς Ἀραγωνίας

(Ἡ πικνωθῆκη τῶν προσωπογραφιῶν τῆς οἰκογενείας δὲ
 Σιάβα μεγάλη αἰθουσα, τὴν ὁποίαν στολίζουν αἱ προσωπογραφίαι
 αὐταί, πού τὰς περιβάλλουν πλούσια πλαίσια ἔχοντα εἰς τὴν κορυ-
 φὴν δουρικὰ στέμματα, καὶ χρυσοὺς θυρεοὺς. Εἰς τὸ βάθος ὑψη-

λὴ γοθυκὴ θύρα. Εἰς τὰ κενὰ τὰ μεταξὺ τῶν προσωπογραφιῶν,
 ἀνά μία πλήρης πανοπλία ἐξ ὀσίων διαφόρων ἑποχῶν).

ΣΚΗΝΗ Α'

(ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ, εἰς τὰ ἄσπρα καὶ ὄρθια παρὰ τινὰ τράπε-
 ζαν. ΔΟΝ ΡΟΥΥ· ΓΚΟΜΕΖ ΔΕ ΣΙΑΒΑ, καθιστὸς εἰς τὸ δου-
 κικὸν δρύνον ἐδάλιόν του)
 ΔΟΝ ΡΟΥΥ· ΓΚΟΜΕΖ: Σήμερα τέλος, σήμερα! Ὑστερ'
 ἀπὸ μίαν ὥρα σὺ δοῦμισσά μου θὰ γενῆς· θεῖός σου πιά δὲν θὰ
 εἶμαι, Ἄλλ' ὁμως μ' ἐσυγχώρησες: Τ' ὁμολογῶ, εἶχα σφάλει. Σ'
 ἐντρόπιασα παράλογα κ' ἔμπτημα σὲ ὑποψία κι' ἔτσι σὲ καταδικά-
 σα μὲ βιά χωρὶς ν' ἀκούσω. Πόσο ἄδικος εἶναι κανεὶς πού βιά-
 ζεται νὰ κρίνῃ μονάχ' ἀπ' τὰ φαινόμενα. Ἔπδα δυὸ νέους· τί βγαί-
 νει; Δὲν ἔπρεπε τὰ μάτια μου μονάχα νὰ πιστέψω. Μὰ τί τὰ θεs,
 ἀγάπη μου· ἔστ' εἶν' οἱ γέροι.
 ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ἀκίνητη καὶ σοβαρά): Πάντα, πάντα γιὰ
 'κεινο μου μιλεῖς. Μὰ ποῖς σὲ κατακρίνει;
 ΔΟΝ ΡΟΥΥ· ΓΚΟΜΕΖ: Ἐγὼ. Γιατί σ' ἀδίκησα. Γιατί
 ἔπρεπε νὰ ξέρω ὅτι δὲν ἔχουν πέραση ποτὲ οἱ γυναικωθῆρες
 μέσ' στὴν καρδιά τῆς Δόνια Σόλ, πού ρέει ἀγνὸ τὸ αἷμα τὸ ἰ-
 σπανικό.
 ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ναί, αὐθόνητη μου, ἀγνὸ, κ' ἴσως τὸ δεῖξω
 καὶ γρήγορα.
 ΔΟΝ ΡΟΥΥ· ΓΚΟΜΕΖ (ἐγείρεται καὶ πηγαίνει πρὸς ἐ-
 κείνην): Ὅταν κανεὶς ἔχη μιὰ τέτοια ἀγάπη σὰν τὴν ἀγάπη πού
 ἔχω ἐγὼ γιὰ σένα, κι εἶναι γέρος, τὸν ἑαυτὸ του δὲν μπορεῖ νὰ
 τὸν ἐξουσιάξῃ. Εἶναι ζηλιάρης καὶ κακὸς — γιατί; γιατί' εἶναι
 γέρος. Γιατί κ' ἡ νεότη κ' ἡ ἐμορφία τῶν ἄλλων τὸν φοβίζουν,
 γιατί ὅπως εἶναι ντρέπεται ζηλεύοντας τοὺς ἄλλους. Τί περιγέ-
 λιο! ὁ ἔρωτας παράκαιρα πού φθάνει καὶ μᾶς γεμίζει τὴν καρδιά
 μὲ φλόγα καὶ μεθύσι, νὰ ξαναιώνῃ τὴν ψυχὴ τὸ σῶμα ληρμο-
 νῶντας! Ὅταν διαβαίῃ νιδs βοσκὸς (ἄκου πού φθάνει ὁ νοῦς
 μου) ἐνὼ κ' οἱ δυὸ πηγαίνομε, ἐκεῖνος, τραγουδώντας, στὸ πρᾶ-
 οῖνο λειβάδι του, κ' ἐγὼ, συλλογισμένος, στὰ σκοτεινὰ τ' ἀπόσπια

μου, πόσες φορές δὲν εἶπα: ὦ στερειασμένοι πύργοι μου, ὦ δου-
κική σκοπιά μου, πὼς θὰ σᾶς ἴδω καὶ πὼς θὲ νῦθυνα τὰ στάχυα,
τοὺς λόγγους, τὰ κοπάδια μου, τ' ἀμέτρητα κοπάδια καὶ τὸ παλιὸ
μου « ὄνομα καὶ τὸν παλιὸ μου τίτλο καὶ τοὺς παλινοὺς προγό-
νους μου ποὺ καρτεροῦν ἔμένα, γιὰ τὴ φτωχή καλύβα μου, γιὰ
τ' ἀνθηρὰ του νεῖατα! Γιατ' ἔχει μαῦρα τὰ μαλλιά καὶ λαμπερὰ
τὰ μάτια σὰν τὰ δικὰ σου, καὶ μπορεῖς νὰ πῆς: τί νέος ποὺ εἶναι!
Καὶ νᾶρθη ὁ νοῦς σου στὴ στιγμή σὲ μένα ποὺ εἶμαι γέρος. Κι'
ἂν εἶμαι Σίλλα, δὲν ἄρωεῖ, δὲ φθάνει τ' ὄνομά μου Ναί, κίττα
πόσο σ' ἀγαπᾶ! Ὅλα μου τὰ χαρίζω νὰ γίνω νιὸς ἴσως ἐοὺς κι'
ὁμορφος σὰν ἐσένα. Μὰ τ' εἶν' αὐτὰ τὰ ὀνειράτα; Ἐγὼ νὰ ξανα-
νειώσω ποὺ ὁ τάφος θὲ νὰ μὲ δεχθῆ χρόνια πρὶν ἀπὸ σένα;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ποῖος ξέρει;

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Κι' ὁμος —πίστεψε— οἱ κα-
βαλιέροι ἐκείνοι εἶν' ὄστατοι κ' ἡ ἀγάπη των λόγια μονάχα, λό-
για. Ἀλλοίμονο στὴν κόρη αὐτὴ ποὺ τοὺς πιστεύει. Ἐκείνη πε-
θαίνει ἀπ' τὴν ἀγάπη τῆς κι' αὐτοὶ γελοῦν μαζί τῆς. Κεῖνα τὰ
νευδγαλιὰ ποδιὰ μὲ τίς στύλινες φτεροῦγες, μὲ τὰ γλυκὰ κε-
λάδημα ποὺ τὴν καρδιά λιγώνει, ἔχουν μιὰ ἀγάπη ποὺ μαδᾶ κα-
θὼς καὶ τὰ φτερά των. Οἱ γέροι, ποὺ τοὺς ἐβουσαν τὴ λάμπη,
τὴ φωνὴ τους τὰ χρόνια, εἶναι πιστότεροι κ' εἶναι καλλίτεροί
των ἄς εἶναι κι' ἀσχημότεροι. Ξέρομε ν' ἀγαποῦμε καὶ ν' ἀγα-
ποῦμε ἀληθινά. Εἶναι βαρὺ τὸ βῆμα; εἶναι τὰ μάτια μας στεγνὰ
κ' εἶναι ρυτιδωμένο τὸ μέτωπό μας; Ἡ καρδιά δὲν ἔχει αὐτὴ ρυ-
τίδες. Ὅταν ὁ γέρος ἀγαπᾶ πρέπει νὰ τὸν λυποῦνται, γιατί' ἡ
καρδιά εἶναι πάντα νιὰ καὶ πάντα αἱματοστόζει. Ὅχι, δὲν εἶν' ἡ
ἀγάπη μου ὁμοία μὲ φυσαλίδα ποὺ τρέμει καὶ λαμπροκοπᾶ εἶναι
τραχεῖα ἡ ἀγάπη κ' εἶναι βαθειὰ ἡ ἀγάπη μου καὶ πατρικὴ κι'
ἀόκρια καὶ φιλικὴ κι' ἀληθινὴ καὶ ἀγάπη στερειασμένη σὰν ἀπὸ
ξύλο τῆς ὀξειᾶς, ὅπως ὁ ἄρνος τοῦτος! Ἔτσι ἀγαπᾶ καὶ σ'
ἀγαπᾶ καὶ μ' ἄλλους χλινοὺς τρώπους, καὶ σ' ἀγαπᾶ ὅπως ἀγα-
ποῦν τὴ χαρναγὴ καὶ τ' ἄνθη καὶ σ' ἀγαπᾶ ὅπως ἀγαποῦν τὸν
οὐρανὸ! Ὅταν βλέπω τὸ ἀνάλαφρο τὸ βῆμα σου, τὸ ἀγνὸ τὸ
μέτωπό σου, τὰ μάτια τὰ περὶ ἄρνα μὲ τὴ γλυκειὰ τους λάμπη,
γελῶ καὶ νοιώθω στὴν ψυχὴν αἰώνιο πανηγύρι!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἀλλοίμονο!

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Κι' εἶν' ἄμορφο κ' ἔτσι τὸ βρι-
σκει ὁ κόσμος, δταν κανέναν σβύνεται καὶ λίγο — λίγο φεύγη
καὶ φεύγοντας στὸ μάρμαρο τοῦ τάφου του σκοπιώφτη, κάποιον
γυναῖκα, ἄγγελος, ἀθῶα περιστέρα νὰ παραστέκη πλάγι του καὶ
νὰ τὸν προσπατεῖ, νὰ στέργη ἕναν ἀνώφελο γέρο, ποὺ δὲν εἶν'
ἄξιος παρὰ γιὰ ν' ἀποθάνη, ὦ! ναί, ποῖος δὲν ἔπαινε τὴν ἄγια
καρδιά ποὺ ἀφοσιώνεται γιὰ νὰ παρηγορήσῃ κάποιον ἐποιοθά-
νατον ὡς τὴ στερεὴ στιγμή του, καὶ δίχως νὰ τὸν ἀγαπᾶ, τοῦ
δείχνει ἀγάπη; Ὅχι ἐσ' εἶσαι γιὰ μένα αὐτὸς ὁ ἄγγελος ποῦχει
καρδιά γυναῖκα, ποὺ εὐφραίνει ἀκόμα τὴν ψυχὴ τοῦ δύστυχου
τοῦ γέρου καὶ ποὺ σηκώνει τὰ μισὰ χρόνια ἀπὸ τὰ στερνὰ του
μὲ θυγατέρας σεβασμὸ καὶ μὲ στοργὴ ἀδερφοῦλας.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ποῖος ξέρει ἂν δὲν πεθάνω ἐγὼ πρῶτῆτερ'
ἀπὸ σένα! τί ἔχει νὰ κάνη, αὐθέντη μου, κι' ἂν εἶμαι νεῖα; τὰ
νεῖατα δὲν ἀσφαλίζουν τὴ ζωὴ. Πόσες φορές, κωμένα! οἱ γέροι
πᾶν' ἀργότερα κ' οἱ νεοὶ μπροστὰ πηγαίνουν, καὶ πέφτουνε τὰ
βλέφαρα καὶ τοὺς σφαλοῦν τὰ μάτια ὅπως τὰ μάρμαρα σφαλοῦν
τοὺς ἀνοιγμένους τάφους.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Τ' εἶναι τὰ λόγια αὐτὰ ποὺ λές;
Θέλεις νὰ σὲ μαλώσω μιὰ τέτοια ἡμέρα δλόχαρη, παιδί μου; Ἀ-
λήθεια, ἡ ὥρα τοῦ γάμου ἐσίμασε καὶ σὺ δὲν εἶσαι σπολισημένη;
Σύρε γοργὰ νὰ στολιστῆς. Ἐγὼ μετρῶ μὲ πόθο καὶ τίς στιγμὲς.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἐχω καιρό.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ὅχι. (Εἰσέρχεται ἕνας ἀκόλου-
θος) Τὶ θέλεις, Γιάκις;

Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ: Αὐθέντη μου, ἕνας ἄνθρωπος —προσκυ-
νητῆς, ζητιάνος, δὲν ξέρω τί εἶναι— στέκεται στὴν πόρτα καὶ
γυρεύει νὰ τὸν φιλοξενήσῃς.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ἐἶ δὲ καὶ ἂν εἶναι, ἄς ἔρθη.
Ἐνός καλοδεχομένου φέρνει τὴν εὐτυχία. Ἀπ' ἔξω, ξέρεις τί-
ποτα καινούργια; Τὶ μαθαίνεις γιὰ 'κεῖνο τὸν ἀρχιληρωτὴ ποὺ γέ-
μισε τοὺς λόγγους μὲ ἀντάρτες;

Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ: Πάει, γλυτώσαμε γιὰ πάντα ἀπ' τὸν
Ἐρνάνη, πάει τὸ λιοντάρη τοῦ βουνοῦ.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (κατ' ιδίαν): Θεέ μου!

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Τι;

Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ: Ή συμφορία σκορπίστηκε. Τους σκόρπισαν ο βασιλιάς ο ίδιος κι' έωρσε χίλια σκοῦδά του για τή ζωή του Έρνάνη! μιά λένε πώς σκοτώθηκε.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (κατ' ιδίαν): Χωρίς έμένα, Έρνάνη! Μο-
ναχός!

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Δόξα σοι, ο Θεός! σκοτώθηκεν ο αντίρτης! Τώρα' ας χαρούμε, αγάπη μου. Σύρε λοιπόν στολί-
σου. Διπλή γιορτή είναι σήμερα.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: (κατ' ιδίαν): Με πένθημα στολίδια!
(Έξέρχεται).

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ (στον ακόλουθο): Πες να τής πᾶνε γρήγορα τή θήκη με τὰ δῶρα που τής χαρίζω. (Κάθεται στο θρόνο του) Έπιθυμῶ διαμαντοστολισμένη να τήν ιδῶ, σάν Παναγιά: τόση δμορφιά να δείχνη με τὰ γλυκά τὰ μάτια της, με τὰ λαμπρά διαμάντια, που ἄν τήν ιδῆ προσκυνητής να γονατί-
ση ἔμπρός της. Ἀλήθεια, αὐτός που μᾶς ζητᾶ φιλοξενία; Ή! σύρε και πές του νᾶρθη. Γρήγορα. (Ο ακόλουθος χαιρετᾶ και ξέρχεται). Ν' ἀρήγομ' έναν ξένο να περιμένη, είναι κακό!

ΣΚΗΝΗ Β'

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ — ΕΡΝΑΝΗΣ

(Ο Έρνάνης σταματᾶ εἰς τὸ κατᾶρλιον τῆς θύρας).

ΕΡΝΑΝΗΣ: Αὐθέντη μου, εὐτυχία κ' εἰρήνη στίς μέρες σου!

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ (του τείνει τὸ χέρι): Καὶ στίς δικές σου, ξένε, εἰρήνη κ' εὐτυχία! (Ο Έρνάνης εἰσέρχεται, ο Δουξ κάθεται πάλιν). Λοιπόν, προσκυνητής;

ΕΡΝΑΝΗΣ (ὑποκλινόμενος): Ναί.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Τότε ἀπ' τήν Ἀρμύλλα θᾶρχεσαι.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὅχι, ἄλλο δρόμο ἐπῆρα: εἶχανε πόλεμο ἀπὸ κεῖ.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Τοῦ ἐξόριστου οἱ συντρόφοι.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δέν ξέρω.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ὁ Έρνάνης τί ἔγινε;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Πουδς εἰν' αὐτὸς ο Έρνάνης;

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Δέν τὸν γνωρίζεις; ἔ, λοιπὸν δέν ἔχεις κἄν να ἐπιτίξης στὰ χίλια σκοῦδα. Αὐτός, που λές, ο Έρνάνης, εἰν' ἀνάρτης που τόσα χρόνια ἐξέφυγε τήν τιμωρία τοῦ νόμου. Μά κρημασμένο θὰ τὸν ᾔδης ἄν πᾶς ὡς τή Μαδρίτη.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δέν πάω ἐκεῖ.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Τήν κεφαλή τήν παίρνει ὅποιος τή θέλει.

ΕΡΝΑΝΗΣ (κατ' ιδίαν): Ἄς ἔρθη να τήν πάρη.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ἐσὺ που πᾶς, προσκυνητή μου;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Αὐθέντη μου, ἐξεκίνησα γὰ τήν Καισαρα-
γούστα.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Τάμμα σέ κάποιον ἅγιό σου; στήν Παναγία;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ναί, Δουκα, στήν Παναγία.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Τοῦ Πιλάρ;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ναί.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Μόνον ὅποιος δέν ἔχει διόλου καρδιά, μονάχ' αὐτὸς τὸ τάμμα δέν πληρώνει. Μά όταν ἐσὺ τὸ τάμμα σου πληρώσης, τί σκοπεύεις; Μόνον σκοπὸς σου εἶναι να ᾔδης τὸν ἅγιο Στύλο;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Θέλω να ᾔδῃ τή λάμψη τῶν κερῶν και τῶν λαμπάδων, θέλω στὸ βάθος, στὸ βαθύσκοιωτο να ᾔδῃ τήν Παναγία με τὸ στοιχάρι τὸ χρυσὸ στή θήκη της να λάμψη και να γυρίσω.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Πάει καλά — Καὶ ποιὸ εἶναι τ' ὄνομά σου; Ἐγὼ εἰμ' ὁ Δὸν Ρουὺ Γκομέζ δὲ Σάλβα.

ΕΡΝΑΝΗΣ (διατάζων): Τ' ὄνομά μου...

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ἄν θέλῃς τὸ κρατεῖς κρυφὸ. Κανένας δὲ σὲ βιάζει. Κι' ἤρθες ζητῶντας ἄσυλο;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ναί, Δουκα.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ ΓΚΟΜΕΖ: Εὐχαριστῶ σε. Καλῶς μᾶς ἤλ-
θες, φλε μου, μῆς ἰστὸ παλάτι. Μείνε δὲ θὰ λεψη τίποτα. Ὅσο γὰ τ' ὄνομά σου, θὰ σ' ὀνομάζω ξένο μου. Καλὸς, ὅποιος κ' ἄν εἰ-

σαι. Κι' ἂν μοῦστελνε τὸ Σατανᾶ ὁ Θεός, θὰ τὸν δεχάμουν.

(Ἡ θύρα τοῦ βάλθους ἀνοίγει δροθάνουκτη. Εἰσέρχεται ἡ Δόνα Σὸλ μὲ σύγχρονον Καταλανικὴν ἐνδυμασίαν νέμφης. Ὅπισθεν τῆς ἀκόλουθοι, ὑπῆρται καὶ δύο γυναῖκες φέρουσα ἐπὶ βελουδίνου προσκεφαλαίου χαλυβδίνην θήκην ἐσοκαλιωμένην, τὴν ὁποῖαν ἀποθέτουσιν ἐπάνω εἰς μίαν τράπεζαν, καὶ ἡ ὁποία περιέχει πολύτιμα διαμαντικά, δουκιῶν στέμματα, βραχιόλια, περιδέραια μαργαριτάρια καὶ μπριλάντια ἀναμῆξ. — Ὁ Ἑρνάνης ἀσθαίνων καὶ ταρραγμένος, κυττάζει τὴν Δόνα Σὸλ μὲ φλογώδη μάτια, χωρὶς ν' ἀκούῃ τὸν Δοῦκα).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Οἱ Ἰδιοὶ — ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ, ΑΚΟΛΟΥΘΟΙ,
ΥΠΗΡΕΤΑΙ, ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ (ἐξακολουθῶν): Νὰ κ' ἡ δική μου ἡ Παναγιά. Ἄν τὴν παρακαλέσης, πάντα θὰ σοῦβγη σὲ καλό. (Πηγαίνει νὰ προσφέρει τὸ χέρι του εἰς τὴν Δόνα Σὸλ, ἡ ὁποία εἶναι ὠχρὰ καὶ κατηφής). Δὲν φόρσες ἀκόμα, φῶς μου, τὰ δαχτυλῖδια σου καὶ τὴ χρυσῆ κορῶνα;

ΕΡΝΑΝΗΣ (μὲ βροντώδη φωνήν): Πούζ θέλει νὰ κερδίση ἐδῶ τὰ χιλια χρυσᾶ σκοῦδα; (Ὅλοι στρέφονται ἐκπληκτοί. Σχίζει τὸ ἐνδυμα τοῦ προσκυνητοῦ πού φορεῖ, τὸ ποδοπατεῖ, καὶ παροικιάζεται μὲ τὴν δρεινὴν ἐνδυμασίαν του). Ἐμ' ὁ Ἑρνάνης!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (κατ' ἴδιαν μὲ χαρὰ): Θεέ μου! ζῆ!

ΕΡΝΑΝΗΣ (πρὸς τοὺς ἀκολουθούς): Ἐγὼ εἶμαι, ἀκούτε; ἐκεῖνος πού τὸν γυρεύουν. (Πρὸς τὸν Δοῦκα). Ἦθελες νᾶξερεις ἂν μὲ λένε Πέρεξ ἢ Διέγο; — Ἦε! λοιπὸν μένα μὲ λένε Ἑρνάνη. Εἶναι καλλίτερο ὄνομα τ' ὄνομα τοῦ διωγμένου, ἐκεῖνον πού ἀποκήρυξαν! Βλέπετε τὴν κεφαλή μου; Τόσο χρυσάφι ἀξίζει αὐτὴ πού ἀρκεῖ γιὰ νὰ πληρώσης καὶ τὴν γιορτὴ τοῦ γάμου σου μὲ τὰ χρυσάφι ἐκεῖνο! (Πρὸς τοὺς ἀκολουθούς). Σῆς τὴ χαρῆ. Πάρτε τὴν. Θὰ καλοπληρωθῆτε! Νά, δέσετε τὰ χέρια μου, τὰ πόδια, δέσετε με! Μὰ ὄχι, μὲ δένει πιὸ σφιχτὰ μιὰ ἀσύντριφτη ἀλωσίδα.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (κατ' ἴδιαν): Δυστυχιωμένη!

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Εἶναι τρελλὸς ὁ ξένος μου.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δὲν εἶναι τρελλός, εἶναι ληστὴς!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: ὦ! μὴ, μὴ τὸν ἀκούτε!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἀλήθεια!

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Τὰ χιλια σκοῦδα τὰ χρυσᾶ, φίλε μου, σκανδαλίζου καὶ δὲν μπορῶ νὰ ἐμπιστευθῶ σ' ἄλλους μου τοὺς ἀνθρώπους.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Αὐτὸ γυρεύω: νὰ βρεθῆ κάποιος πού νὰ τὰ θέλῃ. (Πρὸς τοὺς ἀκολουθούς). Νά, παραδώσατέ με σεῖς! πουλήσατέ με!

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Σῶπα! μπορεῖ κανένας ἀπ' αὐτοὺς νὰ τὸ πιστέψῃ.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Φίλοι, τὴν εὐκαιρία μὴ χάνετε! Εἶπα πὼς εἶμαι ὁ Ἑρνάνης, ὁ ἀντάρτης!

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Σώπαινε λοιπὸν.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὁ Ἑρνάνης εἶμαι!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (στ' αὐτὴν τοῦ μὲ σβυσμένη φωνή). ὦ, σῶπα!

ΕΡΝΑΝΗΣ: (Στρεφόμενος κάπως πρὸς τὴν Δόνα Σὸλ). Ἐδῶ εἶναι γάμοι καὶ χαρὲς! μὰ κ' ὁ δικός μου γάμος θὰ γείνη γρήγορα κ' αὐτὸς! μὲ καρτερεῖ ἡ καλή μου. (Πρὸς τὸν Δοῦκα) Δὲν εἶναι δὰ τόσ' ὠμορφη σὰν τὴ δική σου, αὐθέντη, μὰ ὄχι λιγώτερο πιστὴ — εἶναι τοῦ τάφου ἢ πλάκα. (Πρὸς τοὺς ἀκολουθούς). Κανεὶς λοιπὸν δὲν ἔρχεται νὰ μὲ συλλάβῃ ἀκόμα;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (χαμηλόφωνα): Λιπήσου με!

ΕΡΝΑΝΗΣ (πρὸς τοὺς ἀκολουθούς): Χίλια χρυσᾶ σκοῦδα. Ὁ Ἑρνάνης εἶμαι.

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ὁ Σατανᾶς!

ΕΡΝΑΝΗΣ (πρὸς ἕναν νέον ἀκόλουθον): Ἐ! δράμε ἐσύ! τὰ σκοῦδα νὰ κερδίσης. Ὅταν πλουτίσης, θὰ γενῆς ἀνθρώπος ἀπὸ δούλος. (Πρὸς τοὺς ἄλλους πού μένου ἀκίνητοι). Φοβᾶστε, τρέμσατε καὶ σεῖς; τόσο ἄτυχος ἐγώ εἶμαι;

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ὅποιος ἀγγίξῃ ἀπάνω σου θὰ παῖξῃ μὲ τὸ χάρο. Εἶπ, ὁ Ἑρνάνης εἶσαι σὺ κ' εἶτε χειρότερός του, γιὰ τὴ ζωὴ σου ἂν μοῦδιναν, ἀντὶ χρυσάφι, θρόνο, ἐγὼ θὰ

σὲ προστάτευνα μέσ' σὸ πάλαι τοῦτο κι ἀπέναντι τοῦ βασιλιᾶ, γιατί ὁ Θεὸς σὲ στέλνει. Ἄν πῶς ἀπ' τὸ κεφάλι σου μιὰ τρίχα, νὰ πεθάνω! (Πρὸς τὴν Δόνια Σὸλ). Μέσ' σὲ μιὰ ὥρα θὰ γενῆς γυναικί μου, ἀνηψιά μου' σὴν κίμαρά σου πῆγαινε. Τὸν πύργο θ' ἀρριματώσω, τὴν πόρτα θὰ σφραλίσω. (Ἐξέρχεται. Τὸν ἀκολουθοῦν).

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὡί! μέ! μήτ' ἓνα κἄν μαχαίρι!

(Ἡ Δόνια Σὸλ, ὅταν ὁ Δουξ ἐξηγραινίσθη, κίρνει ὀλίγα βήματα διὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὰς γυναικίνας, ἔπειτα σταματᾷ, καὶ μόλις ἐκκίναί ἐξήλθον, ἐπιστρέφει εἰς τὸν Ἑρνάνην μὲ ἀγωνίαν).

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΕΡΝΑΝΗΣ — ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ

(Ὁ Ἑρνάνης παρατηρεῖ μὲ βλέμμα ψυχρὸν καὶ ἀδιάφορον τὴν νυμφικὴν χρυσοθήρην ποῦ εἶναι ἐπάνω σὸ τραπεζῆν ἔπειτα κινεῖ τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἰτὰ μάτια του ἐκτίμωσιν φλόγας).

ΕΡΝΑΝΗΣ: Καλότυχῃ! δὲν εἴμπορῶ μὲ λόγια νὰ σοῦ δείξω τὸ πόσο τὰ στολίδια σου μ' εὐφραίνουν, καὶ — θαύμαζω! (πλησιάζει σὴν χρυσοθήρη). Τὸ δαχτυλίδι διαλεχτό, — μ' ἀρέσει κ' ἡ κορῶνα, — καὶ τὸ γιορντάνι τεχνικὸ καὶ καλοδουλεμένο, — καὶ σπάνιο τὸ βραχιόλι αὐτό, μὰ ὄχι ὅσο ἡ γυναικί μου κρύβει δολερὴ καρδιά κάτω ἀπ' τὴν ἄδολη ὄψη! (Ἐξετάζει καὶ πάλιν τὴν θήρη). Καὶ τί ἔχεις δώσει γιὰ ὅλα αὐτά: — Ἄ! λίγη ἀγάπη; ἀλήθεια! πολὺ φθινὰ τ' ἀγόρασες. Ὡί! νὰ προδίδουν ἔτσι, Θεὲ καὶ νὰ μὴν ντρέπωνται, κ' ἔτσι νὰ ζοῦνε! (Ἐξετάζει τὴν θήρη). Μὰ ἴσως καὶ νάται ψεύτικα ὅλα αὐτά, γυάλινα τὰ διαμάντια καὶ τὸ χρυσάφι χάλκωμα, ψεύτικα τὰ ζαφείρια καὶ τὰ μπριλλάντια, ψεύτικα καὶ τὰ μαργαριτάρια κι' ὅλα πετράδια ψεύτικα καὶ ψεύτικα στολίδια! Ἄν εἶναι τέτοια ψεύτικη θεὸ νάνα κ' ἡ καρδιά σου δούκισσα, καὶ σὺ ψεύτικη καὶ χρυσαμένη θάσαι. (Ἐπανερχεται σὴν χρυσοθήρη). Μὰ ὄχι, εἶν' ὅλα ἀληθινὰ κι' ὅλα καλά κι' ὡραῖα! Πῶς θὰ τολμοῦσε ψεύτικα νὰ δώσῃ αὐτὸς ποῦ ἐγγίζει στὸν τάφο του! Ὅλα εἶν' ἐδῶ. (Λαμβάνει τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο ὅλα τὰ κοσμήματα). Γιορντάνια, σκολαρίγια, τὸ δαχτυλίδι τὸ χρυσὸ κ' ἡ

δουκικὴ κορῶνα... Ὅλα θαυμάσια! Πληρωμὴ πιστῆς, βαθειᾶς ἀγάπης! Θησαυροθήρη ἀτίμητη!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: (Πηγαίνει εἰς τὴν θήρη, ἐρευνᾷ καὶ ἐξάγει ἓνα ἐγχειρίδιον). Δὲν ἔφαξες ὡς κάτω! (Ὁ Ἑρνάνης ἐκβάλλει κραυγὴν καὶ πίπτει εἰς τοὺς πόδας της). Τὸ δούκο ποῦ μαχαίρι ἐδῶ ποῦ πῆρα ἀπὸ τὸν Κάρολο τὸ βασιλιᾶ, ὅταν αὐτὸς μοῦ πρόσφερ' ἓνα θρόνο κ' ἐγὼ δὲν τὸν ἐδέχτηκα γιὰ σένα ποῦ μὲ βρίζεις!

ΕΡΝΑΝΗΣ (γονατιστός): Ἄχ! ἄφησε γονατιστός, ἀπ' τὰ θλιμμένα μάτια τὰ δάκρυα τὰ γλυκόπιπρα νὰ σοῦ σφουγγίσω πρῶτα κ' ὕστερα μ' ὅλο τὸ αἷμά μου νὰ τὰ πληρώσω!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (μὲ τρυφερότητα): Ἑρνάνη! σὲ συγχωρῶ καὶ σ' ἀγαπῶ καὶ μόνο ἀγάπη νοιώθω γιὰ σένα.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μ' ἐσυγχώρησε καὶ μ' ἀγαπᾷ! Ποιὸς ἄλλος ἔχει τὴ χάρι ποῦ ἔχω ἐγὼ, νὰ λήθῃ ἐκεῖνο ποῦ εἶπα κ' ὕστερα νὰ τὸν συγχωροῦν καὶ νὰ τὸν ἀγαποῦνε; Ἡθελα νάξεραι, ἀγγελε σταλμένη ἀπ' τὰ οὐράνια, ποῖα στράτα πῆρες γιὰ νάρθῆς, νὰ πάω νὰ τὴ φιλήσω!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἀγάπη μου!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὅχι, εἶμαι φριχτός! Μὰ πές μου, πές μου πάλι, πῶς μ' ἀγαπᾷς! Ἀλλοίμονο! σπέρειωσε τὴν καρδιά μου, ἄχ! πές μου πάλι: σ' ἀγαπῶ, γιατί μ' αὐτὸ τὸ λόγο πολλές πληγὲς γιαιτρεύουνε τῆς γυναικὸς τὰ χεῖλη.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ὡς νὰ μὴν τὸν ἀκούῃ): Νὰ τὸ πιστέμῃ πῶς ξεχνᾷ τόσο γοργὰ ἡ καρδιά μου! πῶς ὅ! οἱ ἄνδρες οἱ ἄδοξοι μποροῦν νὰ ταπεινώσουν μὲ ἀγάπες, ποῦ τίς θάρρειψαν εὐγενικὲς ἀγάπες, καρδιά ποῦ κρύβει μέσα της γραμμένο τ' ὄνομά του!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἀλλοίμονο! ἐβλασπήμησα! Σπῆ θέσι σου ἐάν ἤμουν, θάχ' ἀπακάνει, θάχα πειὰ ξεγράφει ἀπ' τὴν καρδιά μου τὸν ἄμυαλο καὶ τὸν πρελλὸ καὶ τὸ σὺννεφιασμένο, ποῦ πρῶτ' ἀνοίγει τὴν πληγὴν κ' ὕστερα τὴ χαϊδεύει θὰ τοῦλεγα: φύγε ἀπὸ δῶ! — Ναι, Δόνια, ἀπόδωξέ με! καὶ θὰ εὐλογῶ σε πάντοτε, γιατί εἶχες καλωσύνη καὶ γιὰ καιρὸ μὲ ὑπόφερρες· γιατί κακὸς ἐγώεἰμαι καὶ θὰ σοῦ κἄνω θλιβερὸς τίς μέρες καὶ τίς νύχτες· γιατί ἡ ψυχὴ σου εἶν' ἄμορφη, περήφρανη, καθάρια, κι' ἂν ἐγεννήθηκα κακός, τί φταῖς ἐσύ; Παντρέψου, παντρέψου τον τὸ γέροντα τὸ

Λούκα! Εἶν' ἐκεῖνος εὐγενικός κ' εἶναι καλός, κ' ἀπ' τῆ μητέρα του ἔχει τὸ Ὀλμέδο, ἀπ' τὸν πατέρα του τὴν Ξακουσμένη Ἀλμάλα. Γίνου μαζί του πλούσια, καλότυχη μαζί του! Ἐγὼ — γνωρίζεις τί μπορῶ νὰ σοῦ προσφέρω, Δόνια; προῦκα ἀπὸ πίκρες. Διάλεξε τὰ δάκρυα ἢ τὸ αἷμα. Ἡ ἔξορία, τὰ σῶδρα κ' ὁ χάρος μὲ κυκλώνουν, αὐτὰ ἢ ὠραία κορώνια σου καὶ τὸ χρυσὸ γιορτάνι, καὶ δὲν ἐπρόσφερε ποτὲ κανεὶς γαμπρὸς στὴ νύφη μὲ τόση φτώχεια καὶ καύμους γεμάτη χρυσοθήρη! Παντρέψου τον τὸν γέροντα, παντρέψου τον, σοῦ ἀξίζει! Ποῦς θὰ πιστέψῃ πὼς ποτὲ τὸ ἀγνὸ τὸ μέτωπό σου μὲ τὸ προκηρυγμένο μου κεφάλι θὰ ταυριάζῃ; Ποῦς, βλέποντάς μας καὶ τοὺς δυό, ἦσυχη, ὠραία ἐσένα, παράφορο καὶ τολμηρὸ κ' ἀτρόμητον ἐμένα, ἐσένα νὰ ριζοβολᾷς ἀνθόφυτο στὸν ἴσκιό, ἐμένα τρικυμίζοντας στὶς ξέρες νὰ χτυπιέμαι, θὰ πῆ πὼς μὲ τῆ μοῖρα μου κ' ἡ μοῖρα σου βιάζει; Ὅχι, ὁ Θεὸς ποῦ ὅλα καλὰ στὸν κόσμιο τὰ ἔχει πλάσει, ἐσένα, ὠραία ἀγάπη μου, δὲ σ' ἔκανε γιὰ μένα. Ἀπὼνω σου κανένα ἐγὼ δικαίωμα δὲν ἔχω. Ἄν ἔχω τὴν καρδιά σου, αὐτὴ τὴν ἔκλειρα, καὶ τώρα τὴ δίνω θαρρετὰ σ' αὐτὸν ποῦ πειὸ πολὺ τοῦ ἀξίζει. Ποτὲ ὁ Θεὸς δὲν ἔστερξε, ποτὲ τὸν ἔρωτά μας, κ' ἂν σοῦ τὸν εἶπα μοῖρα σου καὶ τύχη σου, εἶπα ψέμμα! Κ' ἔπειτα, χαῖρε, ἐκδικησι κ' ἀγάπη, πᾶσι ἡ ζωὴ μου, φεύγω ἀπ' τὸν κόσμιο ἀνώφελος μὲ τὸ διπλὸ ὄνειρό μου, χωρὶς νὰ ἐκδικηθῶ, χωρὶς ἀγάπη ν' ἀνταμειφῶ. Πῶς, ἐνῶ ξέρω ν' ἀγαπῶ, μοῦ γνώρισαν τὸ μῖσος! Συγχώρησέ με, φύγε με! Ἡ Θέλησί μου τούτη εἶν' ἡ στερνὴ μου Θέλησι καὶ μὴ μοῦ τὴν ἀρνίσσαι. Ἐοῦ ποῦ ζῆς, πὼς θὰ κλεισθῆς μ' ἐμὲ τὸν πεθαμμένο στὸν τάφο;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἀχάριστε!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Πάντοῦ τῆ δυστυχία σκορπιῶν Ἀραγωνία μὲ τὰ βουνά, Γαλιθία, Ἐστραμαδοῦρα, ἐπῆρα τὰ καλλίτερα παιδιά σας καὶ τὰ πῆρα γιὰ μένα, γιὰ τὸ δέητό μου, χωρὶς νὰ τὰ πονέσω, τὰβαλα κ' ἐπολέμησαν καὶ σκοτωθῆκαν ὅλα! Ἦταν τὰ πῶ καλλίτερα τῆς χώρας παλλητάρια, τῆς χώρας ποῦ εἶναι Ξακουστή στὴν παλλητρωσύνη. Ἐσκοτωθῆκαν ὅλοι τους καὶ στὰ βουνὰ ἔχουν πέσει, σὰν παλλητάρια, ἀνάσκελα, ποῦ ἂν ἀνοιγαν τὰ μάτια θὲ νᾶβλεπαν τὸν οὐρανὸ! Νὰ ποῖα εἶν' ἡ μοῖρα ἐκείνων ποῦ

ἀκολουθοῦν τῆ μοῖρα μου. Ζηλεύεις τέτοια μοῖρα; Πάρε τὸ Δοῦκα, Δόνια Σὸλ, τὸ Σατανᾶ, τὸ ρήγα! ὅποιον κ' ἂν πάρῃς γιὰ ἄντρα σου καλλίτερός μου θάναί! Δὲν ἀπομένει φίλος μου νὰ μὲ θυμιάται, ἄχ! ὅλοι μ' ἀφῆσαν, ὅλοι, κ' εἶναι πὰ καιρὸς νᾶρθῃ ἡ σειρά σου πρέπει νὰ μείνω μόνος μου. Φύγε τὸ μόλυσμά μου. Μὴν κάνῃς τὴν ἀγάπη σου θρησκεία! Ἀπόφυγέ με! Ἴσως μὲ βρῶσεις, μὲ θαρρεῖς ἄνθρωπο σὰν τοὺς ἄλλους ποῦ ἀκολουθῶ τὸ δρόμο μου νὰ φθάσω στὸ σκοπὸ μου. Ἐβγα ἀπὸ τὴν ἀπάτη σου καὶ μὴ γελιέσαι. Ἐγὼ εἶμαι μιά δύναμη ποῦ πᾶσι μπροστὰ καὶ μ' ἔχουν ὄργανό των τυφλό, μυστήρια πένθυμα. Ψυχὴ δυστυχημένη, πλασμένη ἀπὸ σιωτάδια. Ποῦ; ποῦ πάω; δὲν ξέρω. Νοιώθω κάποιον ἀειράτητο ἄνεμό μὲ σπρώχνει κατεβαίω καὶ κατεβαίω καὶ ποτὲ δὲν σταματῶ. Ἄν τύχη κ' ἀποτομῆσω κάποτε, βαρεῖα λαχανιασμένος, νὰ στρέψω τὸ κεφάλι μου, κάποια φωνὴ μοῦ κράζει: Ἐμπρός! Κ' εἶν' ὁ γκρεμὸς βαθὺς κ' εἶτε ἀπὸ φλόγα ἢ αἷμα τὰ βύθη του εἶναι κόκκινα! Κι' ὅμως γύρω τριγύρω στ' ἀγριεμένο διάβα μου, ὅλα πεθαίνουν, ὅλα συντριβόνται στὸ διάβα μου. Ἄλλοι του ὅποιος μ' ἀγγίξῃ! Ὡ! φύγε ἀπὸ τὸ δρόμο μου, τὸ δρόμο αὐτὸ τοῦ δλέθρου! Χωρὶς νὰ τὸ θελήσω, ὦψέ! Θὲ νὰ σὲ καταστρέψω!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Θεέ μου!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Σοῦ τόειπα, φοβερὴ καὶ τρομερὴ εἶν' ἡ μοῖρα ποῦ τὴ ζωὴ μου κυβερνᾷ. Τὴν εὐτυχία τὴ διώχνει, τὴν ἀποδιώχνει πάντοτε. Καὶ σὺ εἶσαι ἡ εὐτυχία! Δὲν εἶσαι σὺ γιὰ μένα, ὦ! ναί, ζήτησε νᾶβρῃς ἄλλον. Ἄν μοῦ γελᾷ ἡ τύχη μου κάποτε, μὴν πιστέψῃς, μὴ θαρρευτῆς! Τὸ γέλιο τῆς περιγέλο θὲ νᾶναι! Πάρε τὸ Δοῦκα γι' ἄντρα σου!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Δὲν ἦταν ἀρκετὸ σου; Μοῦ εἶχες ἐσχίσαι τὴν καρδιά, τὴν κομματιάσεις τώρα. Ἐπαυες πὰ νὰ μ' ἀγαπᾷς!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Καρδιά μου καὶ ψυχὴ μου, ἐοῦ εἶσαι! ἡ φλογερὴ φωτιά ποῦ παίρνω ζωῆς φλόγα, ἐοῦ εἶσαι! ὦ λατρευμένη μου! μὴ θυμῶνῃς ποῦ φεύγω!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Τί; νὰ θυμῶσω ἐγὼ; ποτέ! Μονάχα θ' ἀποθάω.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Γιὰ μένα, ν' ἀποθάῃς σὺ; Τ' ἀξίζω ν' ἀποθά-

νης για μένα, πού είμαι τίποτα;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (έκρηγνυται εις λυγμούς): 'Ερνάνη! (Ρίπεται επί ενός έδωλιού).

ΕΡΝΑΝΗΣ (καθήμενος κοντά της): Κλαίς, γλυκειά μου! και πάλι εγώ ή αιτία! άχ! ποιός θα με τιμαρώση; 'Εσ' είσαι πάντα πρόθυμη συχώρεση να δώσης! Ποιός θα σου πη πόσο πονώ, όταν θολό σου δάκρυ σβύνη τή φλόγα των ματιών πούναι χαρά και φως μου! Οί φίλοι μου σκοτώθησαν, ώ! τί τρελλός πού είμαι! συγχώρητέ με, είμαι τρελλός! 'Ηθελα ν' αγαπούσα μα δεν μπορώ! Κι' όμως, ώφιέ! βαθειάν αγάστη νοιώθω! Μην κλαίς, κάλλιο άς πιθάνωμε! — Τόν κόσμον όλο άν είχα, θα σου τον έδωνα! Πολύ δουτοχιομένος είμαι!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ρωτομένη στο λαγίο του): "Όχι! είσαι τό περιήρανο και τ' άξιο μου λυοντάρι! και σ' αγαπώ.

ΕΡΝΑΝΗΣ: "Αχ! ό έρωτας θε να νάται ή ευνυχία, άν έφερνε τον θάνατο απ' την πολλήν αγύπη!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ναί, ο' αγαπώ και σ' αγαπώ και πάντα είμαι 'δική σου.

ΕΡΝΑΝΗΣ (γίρνει την κεφαλή του στον ώμο της): "Ω! τί γλυκειά πού θάτανε μια μαχαιριά από σένα!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ικνευτά): Πώς! δε φοβιάσαι τό θεό να μη σε τιμαρώση με αυτά τα λόγια πού μου λές;

ΕΡΝΑΝΗΣ: "Ας μάς ένωση τότε! Τό θέλις. 'Αντιτάθη και Τό θέλημά σου άς γίνη!

(Και οί δύο, άγκαλιασμένοι, κυπάζονται με έκστασι, χωρίς να βλέπουν, χωρίς ν' ακούουν και σαν απορηραχημένοι στο βλέμμα των. Εισίρχεται ό Ρουθ Γκομεζ από την θύραν του βάθους. Τούς κοττάζει και στωματά σαν απολιθωμένους εις τό κατώφλι).

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΕΡΝΑΝΗΣ — ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ — ΔΟΝ ΡΟΥΤ· ΓΚΟΜΕΖ

ΔΟΝ ΡΟΥΤ· ΓΚΟΜΕΖ (ακίνητος, με σπασμασμένα τα χέρια, στο κατώφλι της θύρας): Λυτή είναι ή πληρωμή λοιπόν για τη φιλοξενία!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Θεέ μου! ό Δούξ!

(Στρέφονται και οί δύο, σαν ν' άφυσίσθησαν αποτόμως).

ΔΟΝ ΡΟΥΤ· ΓΚΟΜΕΖ (πάντοτε ακίνητος): "Έτσι λοιπόν, ξένε μου, με πληρώνεις; — Αύθιπη, πήγαινε να 'δής, είναι ψηλά τα τείχη; είναι κ' ή πόρτα σφραλιστή κι' ό φύλακας στον πύργο; κάνε και ξανακάνε τον του πύργου σου τό γύρο, διάλεξε κ' ένα ώώρακα ναρχεται στο κορμί σου, τώρα εξητάρης φόρεσε κι' άρματωσιά της μάχης! Να πως σου την πληρώνομε την έδική σου πίστη! 'Εσύ για μάς κάνεις αυτά κ' εμείς για σένα τούτα! 'Ώξήντα χρόνους έζησα κι' άπάνω απ' τους έξήντα, πολλούς κακούργους γνώρισα, ψυχές αφηνιασμένες, απ' τό σφραμί σέρνοντας τό κορτερό σπαθί μου έβγαζα σαν λαγωνικό λαγούς για τον τσελάτη είδα προδότες, κίβδηλους και δολοφόνους, είδα δούλους να φαρμακεύουνε τους άφεντιάδες, είδα πολλούς να ξεφυχούν χωρίς να πούν τα πατερμά των, χωρίς να κάνουνε σταυρό, είδα τό Σφόρτσε κ' είδα τό Βόργια και τό Λούθηρο, μα τέτοιο εγκληματία, πού δε φοβάται κεραυνό την ώρα πού προδίδει φιλοξενία, ποτέ, ποτέ στη ζήσι μου δεν είδα! Δεν γίνονταν στα χρόνια μου. — Μια τέτοια προδοσία τό γέροντα έμαρμάρωσε στης θύρας τό κατώφλι, τον έκανε τό γέροντα, πριν γκρεμιστή και πέση, να φαίνεται σαν άγαλμα για τό δικό του τάφο! 'Ω Μαυροι και Καστελλανοί, πέτε, ποιός είναι τούτος; ('Εγείρει τα μάτια και τα περιφέρει στις προσωπογραφίες των τοίχων). Σεις πού με άκούτε, ώ πρόγονοι, σείς συγχωρήσατέ με άν με παράφερε ό Θιμός και τη φιλοξενία την είπα συμβουλάτορα καλό!

ΕΡΝΑΝΗΣ (έγειρόμενος): Δούξ...

ΔΟΝ ΡΟΥΤ· ΓΚΟΜΕΖ: Σάπα! (Προχωρεί βραδέως τρία βήματα εις την αίθουσαν και περιφέρει και πάλιν τα βλέμματα του εις τας προσωπογραφίας των Σάβα). 'Ω πεθαμμένοι Ιεροί και σιδερόκαρδοί πού βλέπουν οί ψυχές σας τι έρχετ' απ' τον ουρανό και τι ξερνάει ό 'Αδης, πέτε μου σείς, ποιός είν' αυτός; "Όχι, δεν είν' ό 'Ερνάνης, δεν τότε λένε 'Ερνάνη αυτόν, αυτόν τον λένε 'Ιούδα! Μιλήστε μου, ώ πρόγονοι, πέτε μου τ' ένομά του! (Σταυρώνει τα χέρια). Εύδατε στις ήμέρες σας παρόμοιο πράγμα; "Όχι!

ΕΡΝΑΝΙΣ: Αὐθέντη Δοῦκα...

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ (στὶς προσωπογραφίες): Βλέπετε, γυρεύει νὰ μιλήσῃ! Μὰ σεῖς καλλίτερ' ἀπὸ μὲ ξέρετε τὴν ψυχὴ του. Ὡ! μὴ, μὴ τὸν ἀκούσετε! Ἐἶναι πανοῦργος! Νοιώθει πὼς μ' αἷμα τὸ παλάτι μου θὰ τὸ μολύνῃ νοιώθει πὼς ἡ καρδιά μου μελετᾷ, στὴν τρικυμιά της, μαύρην ἐκδιάρσι, θεὲ νὰ σᾶς πῆ πὼς εἶναι προγραμμαμένος καὶ πὼς θὰ λένε τ' ὄνομα τῶν Σίλβα δπως τῶν Λάρα, πὼς τάχα τὸν φιλοξενῶ καὶ τὸν φιλοξενεῖτε... Ὡ, πρόγονοί μου, φταίω ἐγώ; Κρίνετε ἀνάμεσα μας, ἀνάμεσα τῶν δυνάμεις, σεῖς!

ΕΡΝΑΝΙΣ: Ροὺὶ Γκομέζ δὲ Σίλβα, ἂν μέτασσον εὐγενικὸν ὑψώθηκε ποτὲ του, ἂν ἔγινε ποτὲ καρδιά μεγάλη, ἂν ἔχη γίνῃ ποτὲ ψυχὴ περήφανη, εἴν' ἡ δική σου, αὐθέντη! Ἐγώ, πὸν τάτοια σοῦ μιλῶ, εἴμ' ἔνοχος τὸ ξέρω, δὲν ἔχω τίποτα νὰ πῶ, τίποτα, παρὰ μόνον πὼς εἴμαι κολασμένος. Ναί, δοκίμασα νὰ πάρω, νὰ κλέψω τὴ γυναῖκα σου, θέλησα ν' ἀτιμάσω τὴν κλίνη σου, τ' ὀμολογῶ, κ' εἴν' ἄτιμο, τὸ ξέρω! Ἐχω αἷμα. Χύσε τὸ μου ἐσύ, σκούπισε τὸ σπαθί σου καὶ ξέχασέ με.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Αὐθέντη μου, δὲν φταίει ἐκεῖνος, ὄχι! Ἐμένα μόνον χτύπησε!..

ΕΡΝΑΝΙΣ: Σώπαινε, Δόνια, σῶπα. Ἡ ὥρα τοῦτ' εἶναι στερνὴ κ' εἶναι δική μου τοῦτη. Ἄλλη πὰ δὲ μ' ἀπόμεινε. Ἄφρησε νὰ μιλήσω στὸ Δοῦκα καὶ νὰ ξηγηθῶ μαζί του. (Στὸν Ροὺὶ Γκομέζ) Πίστειρέ τα τὰ λόγια μου, εἶναι τὰ ὑπερνά, τὰ τελευταῖα μου λόγια: Εἴμ' ἔνοχος, τ' ὀρκίζομαι, μὰ ἠούχασε, — εἴν' ἀθῶα! Ἄλλο δὲν ἔχω. Εἴμ' ἔνοχος κ' ἀμόλυντη εἴν' ἐκείνη. Δόσε σ' αὐτὴν τὴν πίστι σου, μιὰ μαχαίρα σὲ μένα ἢ μιὰ σπαθιά, καὶ ρίξε το στὴν πόρτα τὸ κορμί μου καὶ ξέπλυνε τὸ πάτωμα. Τὸ ἴδιο μοῦ κάνει ἐμένα!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἐγὼ μονάχα φταίω, ἐγώ. Τὸν ἀγαπῶ! (Εἰς τὴν λέξι αὐτὴν ὁ Δὸν Ροὺὶ στρέφεται μὲ φρόνη καὶ καρφώνει ἐπὶ τῆς Δόνιας Σὸλ ἄγριον βλέμμα. Ἐκείνη γονατίζει ἐμπρὸς του). Ναί, αὐθέντη, τὸν ἀγαπῶ!

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ: Τὸν ἀγαπᾶς! (Πρὸς τὸν Ἐρνάνη). Τρέμε λοιπόν! (Ἀκούονται σάλπιγγες ἔξωθεν. — Εἰσέρχεται

ταὶ ὁ ἀκόλουθος) (πρὸς τὸν ἀκόλουθον) Τὶ τρέχει;

Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ: Ἐρχεται, αὐθέντη, ὁ βασιλεὺς μ' ἕνα σωρὸ τοξότες καὶ μὲ τὸν κήρυκά του.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Θεέ! τετέλεσται!

Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ: Ρωτοῦσε γιὰτ' εἴν' ἡ πόρτα σφαιλιστῆ, καὶ θέλει νὰ τ' ἀνοίξουν.

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ: Ἀνοίξετε στὸ βασιλιά. (Ὁ ἀκόλουθος ὑποκλίνεται καὶ ἐξέρχεται).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἐχάθηκα!

(Ὁ Ροὺὶ Γκομέζ πηγαίνει εἰς μίαν ἀπὸ τὰς προσωπογραφίας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἰδική του καὶ ἡ τελευταία πρὸς τ' ἀριστερά πιάζει ἕνα ἐλατήριον, ἡ προσωπογραφία ἀνοίγει ὡς θύρα καὶ παρουσιάζεται μιὰ κρύπτη πὸν εἰσχωρεῖ μέσα εἰς τὸν τοῖχον. Στρέφεται πρὸς τὸν Ἐρνάνη).

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ: Ἐμπα μέσα.

ΕΡΝΑΝΙΣ: Δικός σου τὸ κεφάλι μου. Παράδοσέ το, αὐθέντη. Ἐτοίμο τόχω. Αἰχμάλωτος δικός σου ἐγώ.

(Εἰσέρχεται εἰς τὴν κρύπτη. Ὁ Δὸν Ροὺὶ Γκομέζ πιάζει καὶ πάλιν τὸ ἐλατήριον καὶ ἡ προσωπογραφία ἐπανέρχεται εἰς τὴν θέσιν της).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Λυτήσου, λυτήσου τον, αὐθέντη μου.

Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ (εἰσερχόμενος): Ὁ βασιλεὺς!

(Ἡ Δόνια Σὸλ καλύπτεται βιασῶς μὲ τὸν πέπλον της. Ἡ θύρα ἀνοίγει ὀρθάνοικτη. Εἰσέρχεται ὁ Δὸν Κάρλος μὲ πολεμικὴν περιβολὴν ἀκολούθουμένος ἀπὸ πολλοὺς εὐγενεῖς ὁμοῖα ἐνδεδυμένους, ἀπὸ λογχοφόρους, τοξοφόρους, κτλ.)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ — ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (κεκαλιμμένη — ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ — Ἀκόλουθοι

(Ὁ Δὸν Κάρλος προχωρεῖ βραδέως, μὲ τὸ ἀριστερὸν χεῖρ εἰς τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους του, τὸ δεξιὸν ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ προσηλώνει ἐπὶ τοῦ Δὸν Ροὺὶ βλέμμα δυσπιστίας καὶ ὀργῆς. Ὁ Δοῦξ βαίνει πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν χαριστὰ βαθέως — Σιγῆ — Ὁ-

λοι προσιέχουν ἔντρομοι. Ἰαί τέλους ὁ βασιλεὺς ὑψώνει ἀποτόμως τὴν κεφαλὴν).

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ποῦς λόγος, ἐξάδελφέ μου, ποῦ εὐρημα τὴν πόρτα ἀμπαρωμένη; Πειὸ σκουριασμένο ἐνόμισα πὼς εἶναι τὸ σπαθί σου κ' οὐτ' ἔλεγα πὼς θὰ τὸ ᾄω στὸ χέρι σου νὰ λάμπη σὰν ἔρχομαι στὸν πύργο σου. (Ὁ Ρουὶ Γκομέζ ἐπιχειρεῖ νὰ ὀμλήσῃ ὁ βασιλεὺς ἐξακολουθεῖ ἀσπηρῶς). Κάπως ἀργὰ νομίζω θυμήθηνες, ἐξάδελφε, γιὰ νέος νὰ περῶσαι! Μήπως φορῶ σαρκί ἐγώ; ἢ μὴ Ἀβδουλλάχ μὲ λένε ἢ Μωάμεθ κ' ὄχι Κάρλο, ποῦ πηγες ν' ἀπολύσης τὸν καταρράχτη καὶ μαζί νὰ ὑψώσης τὸ γεφύρι;

ΔΟΝ ΡΟΥΪ ΓΚΟΜΕΖ (ὑποκλινόμενος): Αὐθέντη...

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (πρὸς τοὺς εὐγενεῖς του). Πάρτε τὰ κλειδιά καὶ πιάστε τὶς πόρτες! (Δύο ἀξιωματικοὶ ἐξέρχονται. Ἄλλοι παρατάσσουν τοὺς στρατιώτας εἰς τριπλοῦς στοίχους μέσα εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὁ δὸν Κάρλος στρέφεται πρὸς τὸν Δοῦκα). Τὶς ἀνταρσίες ποῦ πέθαναν μοῦ τὶς ξυπνάτε πάλι! Ὅμως ἂν ἔτσι φέρνεσθε σὲ μένα ἐσεῖς οἱ δοῦκες, ὁ βασιλεὺς θὲ νὰ φερθῇ σὲ σᾶς σὰν βασιλεὺς σας! Καὶ θὲ νὰ σχίσω τὰ βουνά, στὶς πυργωτὲς φωλιές σας μ' αὐτὰ τὰ πολεμόχαρα χέρια νὰ σᾶς ξεκάνω.

ΔΟΝ ΡΟΥΪ ΓΚΟΜΕΖ (ὑψὼν τὴν κεφαλὴν): Οἱ Σίλβα εἶναι πιστοί...

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (τὸν διακόπτει): Χαρὶς στροφές, Δοῦκα, ἀπολογήσου ἢ σοῦ γιερμίζω στὴ στιγμή τοὺς ἔνδεκά σου πύργους! Ἄπ' τὴ σβυσμένη πυρκαγιὰ μένει μὰ σπιθ' ἀκόμα, ἀπ' τοὺς κακούργους ποῦ ἔπεσαν ἀπόμειν' ὁ ἀρχηγὸς των. Ποῖος μοῦ τὸν κρύβει; εἰσὺ. Κρατεῖς κρυμμένο τὸν Ἐρνάνη, τὸν πλάνο ἀντάρτη, μέσα ἐδῶ στὸν πύργο σου.

ΔΟΝ ΡΟΥΪ ΓΚΟΜΕΖ: Ναί, αὐθέντη.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἔ! θέλω τὸ κεφάλι του λοιπόν, — ἢ τὸ δικό σου.

ΔΟΝ ΡΟΥΪ ΓΚΟΜΕΖ (ὑποκλινόμενος): Ἄν τόσο λίγο μοῦ ζητήσ, μπορῶ νὰ σοῦ τὸ δώσω. (Ἡ Δόνια Σὺλ κρύπτει τὸ πρόσωπό της μὲ τὰς παλάμας της καὶ ρίπτεται ἐπὶ τοῦ ἔδωλου).

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: (παρανόμενος): Ἄ! μετανοῶνεις! —

Πήγαινε λοιπόν νὰ μοῦ τὸν φέρης, εἶναι δικός μου αἰχμάλωτος.

(Ὁ Δοῦξ σταυρώνει τὰ χέρια, κατεβάζει τὴν κεφαλὴν καὶ μένει ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σκεπτικὸς. Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Δόνια Σὺλ κυττάζονται σιωπηροὶ καὶ κατεχόμενοι ἀπὸ ἀντιθέτους συγκινήσεις. Ἐν τέλει ὁ Δοῦξ ἐγείρει τὴν κεφαλὴν, πηγαινέει πρὸς τὸν βασιλέα, τοῦ πιάνει τὸ χέρι καὶ τὸν φέρνει μὲ βραδύ βῆμα ἐμπρὸς εἰς τὴν παλαιότεραν τῶν προσωπογραφιῶν, δεξιᾷ τῶν θεατῶν).

ΔΟΝ ΡΟΥΪ ΓΚΟΜΕΖ (δεωνίαν τὴν εἰκόνα): Αὐτός, εἶναι τῶν Σίλβα ὁ πιὸ παλῆς τῶν πρόγονος, δὸν Σίλβιος, ποῦ εἶχε γίνει ὑπατος Ρώμης τρεῖς φορές. (μεταβαίνει εἰς τὴν κατόπι εἰκόνα). Αὐτός, ὁ δὸν Γαλσέραν δὲ Σίλβα, ποῦ ἦταν ἄλλος Σὺλ! Στὸ Τόρο εἶναι σπημμένη χρυσῇ ἡ λειψανοθήκη του χίλις κερὰ τοῦ ἀνάθου. Ἐκείνος λευθέρωσε τὸ Λέοντα ἀπ' τὸ φρόν τῶν ἑκατὸ παρθένων. (μεταβαίνει εἰς ἄλλην) Νὰ ὁ δὸν Μπλάζ, ποῦ χωρίστη μόνος γιὰτὶ ἐσυμβούλεψε κατὰ τὸν βασιλέα. (εἰς ἄλλην) Ὁ Χριστοβαλ — Σπὴ φοβερὴ μάχη τῆς Ἐσκαλόνας, ἔφρευγε τρέχοντας πεζὸς ὁ βασιλεὺς δὸν Σάγγος κ' ὄλα τὰ βέλη ἐρρίχνονταν σπὸ πτερωτό του κράνος καὶ τ' ἄλλογὸ του τοῦδακε. (εἰς ἄλλην) Αὐτὸς εἶν' ὁ δὸν Γιόριτς, ποῦ πλήρωσε τὴν ξαγορὰ τοῦ βασιλεῖ Ραμίρου.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (σταυρώνει τὰ χέρια καὶ τὸν κυττάζει ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν): Ἔ, σὲ θαυμάζω, δὸν Ρουὶ! μὰ... τὸν αἰχμάλωτό μου!

ΔΟΝ ΡΟΥΪ ΓΚΟΜΕΖ (εἰς ἄλλην εἰκόνα) Αὐτὸς εἶν' ὁ Ρουὶ Γκομέζ δὲ Σίλβα, μέγας κύρης, κύρης στὸν Ἄϊ — Γιόκοβο, κύρης στὴν Καλατράβα! Ἡ ἀρματοσιὰ του, ἀρματοσιὰ γίγαντα, στὰ κορμὰ μας καθόλου δὲ θὰ ταίριαζε, πολὺ βαρεὰ θὲ νάταν. Τριάντα μάχες κέρδισε, σημαῖες τρακόσες πήρε, ἀπὸ τὸ βασιλεῖ Μοτρίλ πήρε τὴν Ἀντεπέρα καὶ τὸ Σονέξ καὶ τὸ Νιζάρ, καὶ πέθανε στὴν ψάθα. Χαϊρέτησέ τον, βασιλεῖ. (Ἐποκλίνεται, ἀποκαλιπτεται καὶ μεταβαίνει εἰς ἄλλην εἰκόνα. Ὁ βασιλεὺς τὸν ἀκούει μὲ ἀνταπομονηριάν καὶ μὲ αὐξάνοντα θυμὸν). Κοντὰ του, ὁ Ζιλ, ὁ γιὸς του, ὁ ἐνάρετος. Σὰν βασιλεὺς τὸν δροκ του κρατοῦσε. (εἰς ἄλλην) Ὁ Δὸν Γασπάρ, ποῦ ἦταν τιμὴ τῶν Σίλβα,

τῶν Μενδόκων! Κάθε φαμίλια εὐγενική κρατιέται ἀπὸ τοὺς Σίλβα. Οἱ Σανδοβάλ μᾶς τρέμουνε καὶ μᾶς σιωποθεριάζουν. Ἄν οἱ Μανδρῶκοι μᾶς φθονοῦν, οἱ Λάρα μᾶς ζηλεύουν. Οἱ Ἀλεγκιάστροι μᾶς μισοῦν. Κρατοῦμε κ' ἀπὸ δοῦκες κρατοῦμε κ' ἀπὸ βασιλεῖς, ἀπ' τὴν κορφὴ ὡς τὰ νύχια.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (ἀγανακτισμένος): Ἄσπιεύεσαι;

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ (εἰς ἄλλας εἰκόνας): Νὰ ὁ Δὸν Βισοάξ, σικρὸ τὸν εἶχαν βγάλει. Νὰ κ' ὁ Δὸν Τζάβι, ὁ δυνατός. Στὴ διάβα του μιὰ μέρα μοναχὸς του ἐσταμάτησε τὸ Ζάμιετ ποὺ ἀδηγοῦσεν ἐκατὸ Μαύρους. — Ἐν' ἐδῶ κ' ἄλλοι καλλιτέροι τῶν. (Ἰὺς κίνημα ὀργῆς τοῦ βασιλέως διέρχεται πλείστας εἰκόνας καὶ φθάνει εἰς τὰς τρεῖς τελευταίας δεξιᾷ τοῦ θεατοῦ). Ὁ εὐγενικός μου προπάππος. Ἐξῆς' ἐξῆντα χρόνια κ' ἐκράτησε τὸν ὄγκο του καὶ στοὺς Ἑβραίους ἀκόμα. (εἰς τὴν προτελευταίαν) Αὐτὸς ὁ γέροντας ἐδῶ, τὸ ἱερὸ κεφάλι τοῦτο, αὐτὸς εἶν' ὁ πατέρας μου. Ἄν κ' ἦρθε τελευταῖος, ἦταν μέγας. Κάποτε ποὺ οἱ Μαῦροι τῆς Γρενάδης εἶχαν συλλάβει αἰχμάλωτο τὸν κόμητα Ἄλβαρ Ζίρον, τὸ φίλο του, ὁ πατέρας μου πῆρ' ἐξακόσους ἄντρες νὰ τοὺς τὸν πάρη. Ἐπρόσταξε κ' ἐσοκάλισαν στὴν πέτρα κ' ἔκανε πέτρινο ἄγαλμα τὸν κόμητα Ἄλβαρ Ζίρον κ' ἐπῆρε τ' ἄγαλμα μαζί κ' ὠρκόστη νὰ μὴ στρέψη παρ' ὅταν στρέψη μέτωπο κ' ὁ πέτρινος ὁ κόμης. Πῆγε καὶ τὸν ξεσοκάλωσε καί...

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τὸν αἰχμάλωτό μου!

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ἄκου τί λένε, ἐνῶ θωροῦν σὲ τοῦτο τὸ παλιὸ τοὺς ἥρωας τούτους...

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Στὴ στιγμή, ναί, τὸν αἰχμάλωτό μου!

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: (Ἐποκλίνεται πρὸ τοῦ βασιλέως, τὸν λαμβάνει ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τὸν φέρει εἰς τὴν τελευταίαν εἰκόνα, ἐκείνην ποὺ χρησιμεύει ὡς θύρα τῆς κριώτης τοῦ Ἐρνάνη. Ἡ Δόνια Σὸλ τὸν κυττάζει μὲ ἀγωνίαν. Οἱ παριστάμενοι προσέχουν σιωπῶντες): Νὰ κ' ἡ δική μου ζωγραφιά. — Σ' εὐχαριστῶ, Δὸν Κάρλο, ποὺ θές νὰ λένε, βλέποντας ἐδῶ τὴ ζωγραφιά μου: «Ὁ στερνὸς τοῦτος, ἄξιος γυιὸς περὶ φραγῆς φαμίλιας, ἦταν προδότης, πούλησε τοῦ ξένου τὸ κεφάλι!»

(Ἡ Δόνια Σὸλ χαίρεται. Οἱ παριστάμενοι ἐκπλήττονται. Ὁ

βασιλεὺς, δυσαρεστημένος, ἀποσύρεται μὲ ὀργήν, σιωπᾷ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μὲ τρέμοντα χεῖλη καὶ μὲ μάτια φλογώδη).

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τὸ μέγαρό σου μ' ἐνοχλεῖ, Δοῦκα: θὰ τὸ γκρεμίσω!

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Καὶ λέω: τὸ πούλησα, γιατί θὲ νὰ μοῦ τὸ πληρώσης, δὲν εἶν' ἀλήθεια;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Δοῦκα, ἀκοῦς; τοὺς πύργους σου θὰ ρίξω καὶ θὲ νὰ πῶ, στὴ θέσι τους νὰ σπεύρουνε καννάβι!

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Κάλιο νὰ ἔδῳ στὸν πύργο μου καννάβι νὰ φτυρώνη παρὰ τῶν Σίλβα τ' ὄνομα λεκὲς νὰ τὸ λερώνη. (Στρέφεται πρὸς τὰς εἰκόνας). Δὲν εἶν' ἀλήθεια; Πέτε σεις.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Δοῦκα, τὴν κεφαλὴ του δὲ μοῦ τὴν ὑποσχέθηρες;

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ἔβλα, τὴ μιὰ ἢ τὴν ἄλλη. (στρέφεται πρὸς τὰς εἰκόνας). Δὲν εἶν' ἀλήθεια; Πέτε σεις. (δεικνύων τὴν κεφαλὴν του). Τοῦ δίνω τούτη. (πρὸς τὸν βασιλέα). Πάρ' τρη.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Πολὺ καλά, τὴ δέχομαι μὰ δὲν κερδιζῶ, χάνω γιατί εἶναι νέα ἡ κεφαλὴ ποὺ θέλω ὅταν τὴν κόψουν, νὰ τὴν κρατοῦν ἀπ' τὰ μαλλιά. Στὴν ἐδική σου, Δοῦκα, τοῦ κάκου ὁ δῆμος θὰ ζητῇ μαλλιά νὰ τὴν κρατήση.

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Μὴ μὲ προσβάλλης, βασιλιᾷ! ἡ κεφαλὴ μου ἀκόμα εἶν' ὁμορφῆ, κ' ἐλπίζω δὰ πὼς θὲ ν' ἀξίξη τόσο ὅσο τοῦ ἀντάρτη ἡ κεφαλὴ. Τὴν κεφαλὴ ἐνὸς Σίλβα καταφρονεῖς!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Παράδοσε σὲ μένα τὸν Ἐρνάνη!

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ὁχι, εἰτα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦσους του): Ψάξτε παντοῦ! μὴ μείνη προμαχῶνας, ὑπόγειο, μήτε πύργος του...

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Εἶναι πιστὸς ὁ πύργος ὅπως ἐγώ. Μονάχα αὐτὸς τὸ μυστικὸ μου ξέρει. Θὰ τὸ κρατήσωμε κ' οἱ δύο.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὁ βασιλιᾷς προστάζει.

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ ΓΚΟΜΕΖ: Μόνον ἂν τὸν γκρεμίσουνε τὸν πύργο πέτρα - πέτρα, καὶ μένα ἂν μὲ σκοτώσουνε, τότε θὲ νὰ

τὸν εὖρον.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τοῦ κάκου κ' ἢ παράκλησι, τοῦ κάκου κ' ἢ φροβέρι! Παράδοσέ μου τὸ ληοτή, Δουκά! Ἄλλως καὶ πύργος καὶ κεφαλή θὰ πύουνε.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ·Γ· ΓΚΟΜΕΖ: Ὅχι, εἶπα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Καλὰ. Τότε, ἀντὶ γιὰ μιὰ, δυὸ κεφαλῆς θὰ πάρω. (Πρὸς τὸν δουκά δ' Ἀγαάλα) Γύρτζε, ἀμέσως νὰ τὸν συλλάβης.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (πετὰ τὸ πέπλον τῆς καὶ δευρὰ ἐν τῷ μέσῳ). Βασιλιᾷ δὸν Κάρλοε, σ' τὸ λέγω, δὲν εἶσαι βασιλιᾷς καλὸς! Ὅχι!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Θεέ μου! τί βλέπω; ἡ δόνια Σόλ!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἰσπανικὴ καρδιὰ δὲν ἔχεις!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (ταραγμένος καὶ κλονιζόμενος): Δόνια, σὸ βασιλιᾷ σου ἀπότομα μιλεῖς. (Χαμηλοφώνως, ἀφοῦ τὴν πλησιάζει). Σὺ μοῦχεις βάλει τέτοιω θυμὸ μέσ' τὴν καρδιά; γιατί ἵπποιος σὲ γνωρίση γίνεται τέρας ἢ ἄγγελος. Ὅταν κανεῖς μισῆται γρήγορα γίνεται κακός! Ἄν τῶθιλες, ὦ κόρη, θὰ ἴμουν μεγαλὸς, θὰ ἴμουν λιοντάρι τῆς Καστίλλης! Ἡ ἀργὴ σου τίγρι μ' ἔκανε. Νὰ ποῦ μουγγρίζει τώρα! Σώπαινε! (Ἡ Δόνια Σόλ τοῦ ρίπτει ἐν βλέμμα. Ἐκείνος ὑποκλίνεται). Κι' ὅμως δὲν μπορῶ καὶ νὰ μῆ σ' ὑποκούσω. (Στρέφόμενος πρὸς τὸν Δουκά). Ἐξάδελφρέ μου, σ' ἐπιτιμῶ. Μπορεῖ, τὸ κάτω - κάτω νὰ φαίνεται σὰν λογικὴ ἢ συνειδήσί σου. Μεινε πιστὸς σπὸν ξένο σου, ἄπιστος σὸ βασιλιᾷ σου. Ἄς εἶναι, τὸ δέχομαι. — Σὲ συγχωρῶ κ' εἶμαι καλλίτερός σου. Παίρνω μαζί μου γιὰ ὄμηρο τὴν ἀνηψιά σου μόνο.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ·Γ· ΓΚΟΜΕΖ: Μόνο!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (μὲ φρίκην): Ἐμένα, αὐθέντη!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ναί!

ΔΟΝ ΡΟΥΥ·Γ· ΓΚΟΜΕΖ: Τίποτα παραπάνω; Μεγάλη κολούνη αὐτὴ καὶ μεγαλοδωρία, κεφάλια φροβερίζοντας, καρδιῆς νὰ ξερρίζωνη. Ὁμορφὴ χάρι!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Διάλεξε: Τὴν κόρη ἢ τὸν προδότη. Θέλω τὸ ἐν' ἀπὸ τὰ δυὸ.

ΔΟΝ ΡΟΥΥ·Γ· ΓΚΟΜΕΖ: Στὸ χέρι σου, ὅποιον θέλεις, (Ὁ

Δὸν Κάρλος πλησιάζει τὴν Δόνια Σόλ διὰ νὰ τὴν παραλάβῃ. Ἐκείνη καταφεύγει εἰς τὸν Ρουὺ Γκομέζ).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σῶσε με, αὐθέντη... (Αἰφνης σταματᾷ ἀποτόμος. Κατ' ἰδίαν). Δύστυχη! πρέπει νὰ γίνῃ, πρέπει! τὴν κεφαλή τοῦ θεοῦ μου ἢ τοῦ ἄλλου... Κάλιο ἐμένα! (Πρὸς τὸν βασιλέα) Σ' ἀκολουθῶ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (Κατ' ἰδίαν). Μὰ τὸ Θεό! καλὴ ἦταν ἡ ιδέα! Ἦταν καιρὸς ἡ ὁμορφονὰ νὰ μαλακώσῃ.

(Ἡ Δόνια Σόλ μεταβαίνει μὲ βαρὺ καὶ ἀσφαλὲς βῆμα πρὸς τὴν χρυσοθήκη, τὴν ἀνοίγει καὶ παίρνει τὸ ἐγχειρίδιον, τὸ ὁποῖον κρύπτει εἰς τὸν κόρφο τῆς. Ὁ Δὸν Κάρλος τὴν πλησιάζει καὶ τῆς προτείνει τὴν χεῖρα).

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τ' εἶναι κείνο ποῦ πῆρες;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Τίποτα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Πολύτιμο στολίδι;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ναί.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Νὰ τὸ δῶ.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ναί, θὰ τὸ δῆς.

(Τοῦ δίνει τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ὁ Δὸν Ρουὺ Γκομέζ, ὅστις ἔμεινε ἀκίνητος καὶ ἀπερροκημένος ἀπὸ τὰς σκέψεις του, στρέφεται καὶ κάμνει ὀλίγα βήματα κραυγάζων).

ΔΟΝ ΡΟΥΥ·Γ· ΓΚΟΜΕΖ: ὦ Δόνια Σόλ! κατάρα! κατάρα! — Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀφοῦ δὲν ἔχει σπλάχνα, βοήθεια! γρεμιστήτε σεῖς, ἀρματοσιῆς καὶ τελεῖ! (τρέχει πρὸς τὸν βασιλέα) Ἄχ! ἄφησε τὴν κόρη μου! ἄλλη ἀπ' αὐτὴν δὲν ἔχω!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τότε, τὸν ἄλλο δόσε μου!

(Ὁ Δουξ καταβιβάζει τὴν κεφαλὴν καὶ φαίνεται δισταζών ἔπειτα ἐγείρεται καὶ στρέφεται πρὸς τὰς εἰκόνας μὲ σπασμωδικὰ τὰ χέρια).

ΔΟΝ ΡΟΥΥ·Γ· ΓΚΟΜΕΖ: Σεῖς ὄλοι ὀλόγουρά μου, σεῖς ὄλοι λυπηθῆτε με! (Κάμνει ἐν βῆμα πρὸς τὴν κρύπτῃν τοῦ Ἐρνάνη ἢ Δόνια Σόλ τὸν παρακολουθεῖ μὲ τὸ βλέμμα, ἀγωνιωρῶς. Ὁ Δὸν Ρουὺ πρὸς τὰς εἰκόνας). Στρέψτε ἄλλοῦ τὰ μάτια! τὸ βλέμμα σας μὲ σταματᾷ. (Προχωρεῖ κλονιζόμενος μέχρι τῆς ἰδιωτῆς του εἰκόνας, ἔπειτα στρέφεται πάλιν πρὸς τὸν βασιλέα).

Τὸ θέλεις;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ναί.

(Ὁ Δούξ φέρει τρέμουσαν τὴν χεῖρα του πρὸς τὸ ἐλατήριον).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: ὦ Θεέ μου!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Ὅχι! (Ρίπτεται εἰς τὰ γόνατα πρὸ τοῦ βασιλέως). Σπλαχνίσου, βασιλιά: τὴν κεφαλή μου πάρε!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τὴν ἀνηψιά σου!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ (ἐγειρόμενος): Πάρε την, κι ἄφησε τὴν τιμή μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: (πρὸς τὸν Δούκα, λαμβάνων τὴν τρέμουσαν χεῖρα τῆς Δόνιας Σόλ). Χαῖρε!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Καλὴν ἀντάμωσιν. (Ἀκολουθεῖ μετὰ τὸ βλέμμα τὸν βασιλέα πὸ ἐξέρχεται μετὰ τὴν Δόνια Σόλ, ἔπειτα, μετὰ τὴν χεῖρα στὸ ἐγχειρίδιον). Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάη!

(Ἐπανερχεται εἰς τὸ προσκήνιον, ἀσθμαίνων, ἀκίνητος, μετὰ τὰ χεῖρα στυνωμένα καὶ σπασμωδικῶς ἀναπαλλόμενα. Οἱ εὐγενεῖς ἐξέρχονται κατόπιν τοῦ βασιλέως, συνομιλοῦντες κρυφίως μεταξὺ των).

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ (κατ' ἰδίαν): Ἐνῶ σὺ φεύγεις χαριωτῶς μέσ' ἀπ' τὴν κατοικία μου, φεύγει μαζί κ' ἡ πίστι μου μέσ' ἀπὸ τὴν καρδιά μου.

(Στρέφεται καὶ βλέπει ὅτι ἀπέμεινε μόνος. Μεταβαίνει πρὸς μίαν πανοπλίαν, ξεκρεμᾶ δύο ξίφη, τὰ μετρᾶ καὶ τὰ ἀποθέτει εἰς μίαν τράπεζαν. Ἐπειτα ἔρχεται εἰς τὴν εἰκόνα του καὶ ὠθεῖ τὸ ἐλατήριον ἢ κρυφὴ θύρα ἀνοίγει).

ΣΚΗΝΗ Ζ'

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ — ΕΡΝΑΝΗΣ

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Ἔβγα. (Ὁ Ἑρνάνης παρουσιάζεται εἰς τὴν θύραν τῆς κρύπτης. Ὁ Ρουὶ Γκομέζ τοῦ δευκνύει τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης δύο ξίφη). Καὶ διάλεξε. — Μακρὰ ἀπ' τὸ σπίτι εἶν' ὁ Δὸν Κάρολος. Τώρα καιρὸς ν' ἀντικριωθῆς καὶ νὰ

μοῦ δώσης λόγο. Διάλεξε. Κι' ἄς τελειώνουμε γρήγορα — Τί; σοῦ τρέμει τὸ χέρι;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δὲν μονομαχῶ μαζί σου!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Γιατὶ ὄχι; Φοβᾶσαι; δὲν εἶσαι εὐγενής; Ἐἴτε εἶσαι εἴτε δὲν εἶσαι, γὰρ μένα πάντα εἶναι εὐγενής αὐτὸς πὸν με προσβάλλει, τόσο εὐγενής, ὅσο μ' ἀρκεῖ γὰρ νὰ μονομαχήσω!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Γέρο...

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Ἡ σκοτώσέ με ἐσὺ ἢ ἐγὼ νὰ σὲ σκοτώσω!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Νὰ με σκοτώσης — Μ' ἔσωσες μ' ὅλα τὰ λόγια πὸν εἶπα. Πάρε μου τώρα τὴ ζωή. Δικὴ σου εἶναι.

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Τὸ θέλεις; (στρέφεται πρὸς τὰς εἰκόνας). Βλέπετε πῶς τὸ θέλει. (πρὸς τὸν Ἑρνάνην). Ἐμπρός! κάνε τὴν προσευχή σου.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τὴν ὑστερνὴ μου προσευχή τὴν ἔκανα σὲ σένα.

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Εἰς τὸν Θεόν.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὅχι, μοῦ ἀρκεῖ — Γέροντα, χτύπησέ με. Ἐἴτε μαχαίρι εἴτε σπαθί, μοῦ ἀξίζει! Χτύπησέ με, μὰ χάρισέ μου τὴ στερνὴ χαρὰ πὸν θὰ ζητήσω! ὦ! στέρξε, Δούξ, νὰ τὴν ἰδῶ πρὶν ἀποθάνω! στέρξε!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Νὰ τὴν ἰδῆς.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἡ στέρξε κἂν ν' ἀκούσω τὴ φωνή της γιὰ τελευταία φορὰ! ναί, Δούξ, μόνο γιὰ τελευταία!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Ν' ἀκούσης τὴ φωνή της!

ὦ! τὴ ζήλεια σου τὴ νοιώθω, μὰ τώρα πειὰ τὴ νεότη μου τὴν ἔχει πάρει ὁ Χάρος, συγχώρησέ με. Πές μου το, θέλεις νὰ τὴν ἀκούσω χωρὶς, ἂν πρέπει, νὰ τὴν ἰδῶ; καὶ ν' ἀποθάνω ἀπόψε! Νὰ τὴν ἀκούσω μοναχά! μὴ μ' ἀρνηθῆς τὴ χάρι! Κι' ὅμως, ἄχ! πόσο ἡδονικὰ πέθαινα, ἂν εὐδοκοῦσες μέσα στὰ δυὸ τὰ μάτια της νᾶβλεπεν ἢ ψυχὴ μου τὴν ἐδική της τὴν ψυχὴ. Δὲν θὰ τῆς πῶ οὔτε λέξι, θὰ εἶσαι μπροστά, πατέρα μου, — ὕστερα μὲ φρονεῖς!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ (δευκνύων τὴν ἀνοικτὴν ἀκόμη κρύπτην): Τόσο βαθεῖα εἶν' ἡ τραγικὴ αὐτή, Θεέ μου, τόσο πνι-

γιάνη, πού τίποτα δὲν ἄκουσε;

ΕΡΝΑΝΙΣ: Τίποτα.

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Μοῦ ἐχρειώσθη νὰ παραδώσω στή στιγμή τῆ Δόνια Σδλ ἢ ἐσένα.

ΕΡΝΑΝΙΣ: Σὲ ποιὸν τὴν ἐταράδωκες!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Στὸν βασιλέα.

ΕΡΝΑΝΙΣ: Μά, γέρο, τὴν ἀγαπᾷ!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Τὴν ἀγαπᾷ!

ΕΡΝΑΝΙΣ: Ναί' εἶν' ὁ ἀντερωστὴς μας!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Κατάρρα! Ὑποτελεῖς μου! ἔδω! Καβάλλα στ' ἄλογά σας! νὰ τόνε κυνηγήσωμε τὸν κλέφτη καὶ τὸν πλάνο!

ΕΡΝΑΝΙΣ: Ἄκουσε, Δοῦκα. Ἡ ἐκδίκτησι πού ἀλάθευτα βαδίζει, δὲν κάνει τόσο θόρυβο στὸ διάβα της. Σοῦ ἀνῆρω, θέλεις ἐγὼ νὰ ἐκδικηθῶ τὴν ἀνηψιά σου τώρα καὶ τὴν τιμὴ της; ὦ! χαρά! ἐγὼ ὁ ἐκδικητὴς της! Μὴ μ' ἀρνηθῆς τῆ χάρι αὐτὴ καὶ ἰσοῦ φιλῶ τὰ πόδια! Ἄς τὸν ἀκολοιθίσωμε! Τὸ χέρι σου θὲ νύχαι, τὸ χέρι πού θὰ ἐκδικηθῆ. — Ὑστερα μὲ σκοτώνεις!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Καὶ σὲ τί μ' ὀρκίζεσαι; ν' ἀκούσω.

ΕΡΝΑΝΙΣ: Στὸ κομμένο κεφάλι τοῦ πατέρα μου!

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ: Θὰ θυμηθῆς μιὰ μέρα τὸν δροκὸ αὐτὸ πού μοῦδωκες;

ΕΡΝΑΝΙΣ: Ἄκουσε. Πάρε τοῦτο τὸ βούκινο. — Ὅ,τι κι' ἂν συμβῆ, ὅποτε κι' ὅπου ἂν εἶμαι ἂν σοῦ περάσῃ ἀπὸ τὸ νοῦ πὼς εἶναι πιά ὁ καιρὸς μου γιὰ νὰ πεθάνω, σάλπισε μ' αὐτὸ καὶ μὴ φροντίσης γιὰ τίποτα.

ΔΟΝ ΡΟΥΨ ΓΚΟΜΕΖ (τοῦ τείνει τὴν χεῖρα): Τὸ χέρι σου! (Σφίγγουν τὰς χεῖρας των. Πρὸς τὰς εἰκόνας). Σεῖς ὄλοι μάρτυρές μας.

(Πίπτει ἡ αὐλαία)

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ο ΤΑΦΟΣ

ΑΙΕ — ΛΑ ΣΑΠΕΛ

Τὰ ὑπόγεια πού κρύβουν τὸν τάφον τοῦ Καρολομάγνου εἰς τὴν Αἴξ — Λὰ — Σαπέλ. Μεγάλοι θόλοι λομβαρδικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ὅγκώδεις στύλοι. Δεξιά ὁ τάφος τοῦ Καρολομάγνου, μὲ μικρὰν ὀρειχάλκινην θύραν, χαμηλὴν καὶ ἀριδωτὴν, Μία μόνη λυχνία, κρεμασμένη ἀπὸ τὸ κλειδί τοῦ θόλου φωτίζει τὴν ἐπιγραφὴν CARLO MAGNO. — Εἶναι νύκτα. Τὸ βῆθος τοῦ ὑπογείου δὲν διακρίνεται· τὸ βλέμμα χάνεται μέσα εἰς τὰς ἀφίδας, τὰς κλίμακας καὶ τοὺς στύλους πού διασταυροῦνται στὸ σκότος.

ΣΚΗΝΗ Α'

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ, ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ ΔΕ ΡΟΞΑΣ, κόμης τῆς Καζαπάλμας, κρατῶν λύχνον. Φοροῦν μανδύας καὶ πῆλους μὲ τοὺς γύρους πρὸς τὰ κάτω.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (μὲ τὸν πῆλον στὸ χέρι): Ἐδῶ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἄ! ἔδῶ συνάζεται λοιπὸν ἡ συμμορία! Πῶς ἤθελα νὰ τοὺς κρατῶ στὸ χέρι μου ὄλους, ὄλους! Αὐτὸ τὸ μέρος τὸ λοιπὸν, τῶν Τριθηρῶν ἐπιλέκτορ, τοὺς δάνειους; Κι' ἀληθινὰ καλὰ εἶναι διαλεγμένον. Σὲ κατακόμβες πᾶν' ἐμπρὸς τέτοιαις συναμοσίαις. Καλὸ εἶναι ν' ἀκονίζωνται σὲ τάφους τὰ στίλετα. Χονδρὸ παιγνίδι παίζετε, φίλοι μου συναμῶται, παίζετε τὸ κεφάλι σας. Καλὰ ἔκαναν ὡς τόσο, πού γιὰ μιὰ τέτοια ὑπόθεσι διάλεξαν ἕναν τάφο, θὲ νὰ τὸν ἔχουνε κοντά. (Εἰς τὸν Δὸν Ριχάρδο). Πές μου, τὰ ὑπόγεια τοῦτα ἔτσι κρυμμένα μέσ' στὴ γῆ μακριὰ πολὺ πηγαίνουν;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὡς τὴν Ἀκρόπολι.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἄρκετά, καὶ κάτι παραπάνω.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ἄλλά, ἀπ' τὴν ἄλλη τὴ μεριά, πᾶν' ὡς τὸ μοναστήρι τῶν Ἀλτεγχαῖμ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Πού σκότωσε τὸ Λότσο οὐ Ροδόλφος, Καλά. — Γιὰ ξαναλέγε μου τὰ δνόματά των, κόμη, τοὺς λόγους των, τὸ ποῦ, τὸ πῶς καθὼς καὶ τὴν αἰτία.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ Γ'όθας.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ξέρω τὸ γιατί γίνιγε συνωμότης. Θέλει στὸ θρόνο γερμανὸν ἀπὸ τῆ Γερμανία.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ Χόχεμβουργ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὁ Χόχεμβουργ, Θαρρῶ, θὰ προτιμοῦσε μὲ τὸ Φραγκίσκο κόλασι παρὰ οὐρανὸ μὲ μένα.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ Δὸν Ζιλ Τέλλεξ Ζίραν.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὡ! Χριστὲ καὶ Παναγία! Ὁ αἴμιος σηκώθηκε κατὰ τοῦ βασιλιᾶ τοῦ!

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ναί! λένε πῶς οἷς εὔηγε στὸ πλάι τῆς γυναικὸς του τὴ νύχτα αὐτὴ πού ἀπὸ βραδύς τὸν κάνατε βαρῶνο. Κ' ἔτσι ἐκδικεῖται τὴν τιμὴ τῆς γυναικὸς του τώρα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Γι' αὐτὸ λοιπὸν σηρώθηκε κατὰ τῆς Ἰσπανίας. Ποῶς ἄλλος;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀβίλλας ἅγιος Βάρκοξ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Μήπως γιὰ τὴν γυναῖκα του σηρώθηκε κ' ἐκεῖνος;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ Γκιούσμαν Λάρας ἔπειτα, ὁ δυσηρεστημένος πού τοῦ λαμοῦ παράσημο δὲν τοῦδακες ἀκόμα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἄν τοῦ λαμοῦ παράσημο γυρεύη, θὰ τὸ πάρη.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ δούξ τοῦ Λούτζελβουργ. Γι' αὐτὸν καὶ γιὰ τὰ σχέδιά του.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Μοῦ φαίνεται πολὺ ψηλὰ πῶς τῶχει τὸ κεφάλι.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ Δὸν Ζουάν δὲ Χάρω, αὐτὸς πού θέλει τὴν Ἀστόργα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Οἱ Χάρω πάντα ἐδίπλισαν τὰ κέρδη τοῦ δικίου.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Κανένας ἄλλος.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὁχι δά! Μόνον ἑφτὰ κεφάλια; Τᾶχω μετρήσει πὺ πολλὰ.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ναί, μὰ δὲν λογαριάζω καὶ τοὺς ληστὰς πού ἐμίσθωσε τῶν Τριθηρῶν ἢ Χώρα ἢ κ' ἢ Γαλλία.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἄνθρωποι χωρὶς δικὴ των γνώμη πού τὸ σιλέτο τοὺς γυρνᾶ πρὸς τὰ πολλὰ τὰ σκουῖδα, ὅπως γυρνᾶ ἢ μαγνητικὴ βελὸν πρὸς τὸν πόλο!

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Κι' ὅμως, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς εἶναι δυὸ παλληκάρια, δυὸ νεοφερμένοι. Ὁ ἕνας νεὺς καὶ γέροντας ὁ ἄλλος.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τὰ δνόματα; (Ὁ Δὸν Ριχάρδος ὑψώνει τοὺς ὤμους ὡς σημεῖον ἀγνοίας) Ἡ ἡλικία των;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ νέος εἴκοσι χρόνων.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τί κρῖμα, ἀλήθεια!

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ γέροντας ἐξῆντα τὸ πὺ λίγο.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τοῦ ἐνὸς ἐπέρας' ὁ καιρός, τ' ἄλλου δὲν ἔρθε ἀκόμα. Ἐἶ τι νὰ γείνη! Ἄν χρειασθῆ, μπορῶ νὰ τὸν βοηθήσω τὸ δῆμο. Ἄν τὸ πελέκι του στομῶση, τοῦ δανεῖζω καὶ τὸ σπαθί μου, πού ἀπαλὸ δὲ θάναι ὅταν θὰ πέφτη κ' ἂν εἶναι τὸ πανί μικρὸ τῆς καρμανιόλας, κόμη, ράβω καὶ τὴν πορφύρα μου γιὰ νὰ τὸ μεγαλώσω. Μὰ θὰ γενῶ αὐτοκράτωρ; ἔ;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ἡ σύνοδος ἀκόμα τὴν ὥρα τούτη συζητεῖ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ποῖος ξέρει; ἴσως ψηφίσουν ἢ τὸ Φραγκίσκο τὸ σοφὸ ἢ τὸν Φραγκίσκο πρῶτο, Ἄχ! ἔχει δίκιο ὁ Λούθηρος, ὅλα κακὰ πηγαίνουν. Ὡραῖοι ἀλήθεια ἐλέκτορες τῶν βασιλέων ἐκεῖνοι. Μονάχα τὸ συμφέρον τοὺς κυττάζουν, μ' αὐτὸ κρίνουν. Ἐνας Σάξων αἰρετικός! Ἐνας ἡλίθιος κόμης παλατινός! Τῶν Τριθηρῶν ὁ ἄθρησκος Δεσπότης! Τῆς Βοεμίας ὁ βασιλιᾶς, αὐτὸς εἶναι δικὸς μου. Τῆς Ἑσσης πρίγκιπες, μικροί, μικρότεροι ἀκόμα κ' ἀπὸ τίς ἐπαρχίες των. Νέοι μωροί, καὶ γέροι διεφθαρμένοι. Στέμματα δίχως κεφάλια! νάνοι! πού θὰ μπορούσα, σύνοδος γελοία, ὅλους ἐκείνους στὸ λιονταρίσιο δέρμα μου σὰν Ἡρακλῆς νὰ σύρω! καὶ πού ἂν τὸν λόχρουν των μανδύαν ἀφαιρέσης θὰ ἴδης κεφάλια πὺ μικρὰ κ' ἀπὸ τοῦ Τριβουλέτου! — Τρεῖς ψῆφοι μοῦ χρειάζονται, Ριχάρδε' τὸ πᾶν λείπει. Τῆ Σαλαμάγκα θάδυνα, τὴν Γάνδη, τὸ Τολέδο, τρεῖς πόλεις νὰ διαλέξουνε γι'

ἡ συνωμοσία
του βασιλῆ
"Ὁ βασιλεὺς
αὐτὸς"
1600 μ.ε.

αὐτοὺς τοὺς τρεῖς τοὺς ψήφους. Τρεῖς πόλεις ἀπὸ τῆς χώρας μου Καστίλλης ἢ Φλανδρίας, μ' ἐλπίδα πὺς ἀργότερα θὰ νὰ τῆς ξαναπάρω, (Ὁ δὸν Ριχάρδος χαιρετᾷ ἰσπανικένεστα καὶ φορεῖ τὸν πῆλον του). — Πῶς; τὸ καπέλλο σου φορεῖς;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Μοῦ μίληρες σὰν φίλος. (Χαιρετᾷ καὶ πάλιν) Ἐγίνην' ἀρχοντας κ' ἐγώ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κατ' ἰδίαν): Κενόδοξε, σὲ οὐκ εἰρώ! Πῶς μέσο' ἀπὸ τῆς σκέψης μας περνοῦνε τῆ δική τους! Ὁπισθονλή, πού δ βασιλιάς, στὰ πεινασμένα ζῶα πού ζητιανεύουνε, σκωρπᾷ ψίχουλα μεγαλείων. (Ὀνειροπολῶν) Ὁ αὐτοκράτωρ κ' ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλοι μόνοι κ' ὁ πάπας! Οἱ ἄλλοι; βασιλεῖς καὶ δοῦκες! τ' εἶν' ἐμπρὸς των;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ἐπιζῶ νὰ ψηφίσουνε τὴν ὑψηλότητά σου.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κατ' ἰδίαν): Τὴν ὑψηλότητά μου! Ἐγώ, ἄτυχος εἶμαι σὲ ὅλα, — Ἄν μείνω παλι βασιλιάς!

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (κατ' ἰδίαν): Ἦ αὐτοκράτωρ ἢ ὄχι, τὸν τίτλο μου τὸν πῆρα ἐγώ, ἀρχων τῆς Ἰσπανίας..

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Μόλις τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας ψηφίσουν σὰν τὴ σημάδι τ' ὄνομα στὴν πόλι Ὁ ἀναγγεῖλη;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ἄν εἶν' τῆς Σαξωνίας ὁ Δουξ, μὰ κανονιά, ἂν ὁ Γάλλος, δυό, κ' ἂν ἡ ὑψηλότης σας, τρεῖς κανονιές θὰ πέσουν.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Κ' ἡ Δόνια Σάλ! Τὸ κάθε τι μ' ἐξερεθίζει! Κόμη, ἂν αὐτοκράτωρ γίνω ἐγώ! Θὰ τρέξης νὰ τὴν φέρης. Ἴσως ζητήσουν Καίσαρα.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (μειδιῶν): ὦ! τί καλὸς πού εἶσαι!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (τὸν διακόπτει μὲ ὑπερηφάνεια): ὦς πρὸς αὐτὸ τὸ ζήτημα, μιλιὰ! Δὲν εἶπ' ἀκόμη τί θέλω νὰ ὑποθέσουνε. Μὰ πές μου, κόμη, πότε θὰ γίνῃ τ' ὄνομα γνωστό αὐτοῦ πού θὰ ψηφίσουν;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Μά.., σὲ μίαν ὥρα τὸ πολὺ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τρεῖς ψήφους, εἰ τρεῖς ψήφους! Μ' ἄς τοὺς ξολοθρέψαμε τοὺς συνωμότες πρῶτα κ' ὕστερα βλέπομε γιὰ τοῖν ἢ αὐτοκρατορία. Πάντα τρεῖς ψήφοι λείπουνε! Ἄ! βλαβεῖνε!

Θὰ τὴν πάρουν! Κι' ὁμως, μπορεῖ νὰ γελασθῇ ὁ Κορινθίλιος Ἀργίπτας; Μέσο' στὸν οὐράνιο ὠκεανὸ εἶδε ἄστρα δέκα τρία πού πήγαιναν γοργὰ - γοργὰ πρὸς τὸ δικό μου τ' ἄστρο. Ἐἰ αὐτοκράτωρ θὰ γενῶ! — Μ' ἀπ' τῆς μεριά τὴν ἄλλη, λέν' πὺς ὁ Τρίθεμος ὁ ἀββᾶς μαντεύει τὸ Φραγκίσκο. Γιὰ νὰ τῆς δῶ τὴν τύχη μου πὺς ἕξοτερα μπροστά μου, μὲ κάποιον ἀρμάτωμα στρατοῦ πρέπει νὰ τῆς βοηθήσω. Ὅλα τὰ προμαντεύματα τότε ἀληθεύουν μόνο ὅταν ἕνας καλὸς στρατὸς μὲ λόγχες καὶ κανόνια, μὲ πεζικὸ καὶ μὲ ἵππων, μὲ σάλπιγγες, μὲ τρόμπες στὴν τύχη πού παραστρατεῖ τὸ δρόμο ξαναδείχνη. Ποιὸς τάχα ἀξίζει πὺς πολὺ, ὁ Τρίθεμος ἢ ὁ Ἀργίπτας; Ἐκεῖνος, πού τὰ λόγια του στρατὸς θὰ τὰ ξηγήρη, ἐκεῖνος πού στὰ λόγια του βάζει μπροστά μιὰ λόγχη κ' ἔχει χιλιάδες μισθωτοὺς ἐκεῖνος πού διορθώνει μὲ τὸ μακρὺ του τὸ σπαθὶ τῆς μισερῆς τὴν τύχη καὶ φέρνει τ' ἀποτέλεσμα κατὰ τὴν προφητεία Τρελλοῖ! πού μὲ περήφρανε τὸ μάτι, μὲ ὑψωμένο τὸ μέτωπο, ἀντιπερῶζονε τὴν αὐτοκρατορία ὅλου τοῦ κόσμου, λέγοντας: εἶναι δικαίωμά μου! Ἔχουν κανόνια ἀνάριθμα, ὡς πέρ' ἀραδιασμένα πού ἡ φλογερὴ ἢ ἀνάσα των γκρεμίζει πολιτείες, ἔχουν καρᾶνια καὶ στρατὸ κ' ἄλογα, καὶ θαρρεῖτε ὅτι πατώντας σὲ λαοὺς βαδίζονε στὸ σκοπὸ τους.., Ἄμ' δέ! στὸ σταυροδρόμι αὐτὸ τῆς ἀνθρωπίνης τύχης πού φέρνει πρὸς τὴν ἄβυσσο κάλλιο παρὰ στὸ θρόνο, μόλις δυὸ τρία βήματα κάνουν, καὶ δίχως γνώμη, δίχως βουλή καὶ θέλησι, τοῦ κάκου προσπαθῶντας τοῦ κάκου νὰ διαβάσουνε στῆς μοίρας τὸ βιβλίον, διατάζονε, κ' ἀμφιβάλλοντες, δευλὰ — δευλὰ πηγαίνουν στὸ νεκρομάντι τῆς γωνιάς τὸ δρόμο νὰ τοὺς δείξῃ! (Στὸν δὸν Ριχάρδο) Σύρσε' γιατί' ἔφθασε ἡ στιγμή νάρθοῦν οἱ συνωμότες. Πού εἶναι τοῦ τάφου τὸ κλειδί;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (δίνει ἕνα κλειδί στὸν βασιλέα): Αὐθέντη, μὴν ξεχώσης καὶ τοῦ Λιμπούργ' τὸν κόμητα τὸν πρῶτο κλειδοκράτη πού μοῦ τὸ παραχώρησε γιὰ νὰ σ' εὐχαριστήρη.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (τὸν ἀποχαιρετᾷ): Ὅ, τι σοῦ εἶπα, κάμε το.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (ὑποκλίνεται): Πηγαίνω νὰ τὸ κάμω.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τρεῖς κανονιές θὰ πέσουνε. Ἐτσι δὲν εἶτες, κόμη; (Ὁ Ριχάρδος ὑποκλίνεται καὶ φεύγει). (Ὁ δὸν Κάρλος μένει μόνος, βυθίζεται σὲ σκέψεις. Σταυρώνει τὰ χέρια,

σκόβει τὸ κεφάλι ὡς τὸ σιῆθος· ἔπειτα τὸ υἰώνει καὶ στρέφεται πρὸς τὸν τάφον).

ΣΚΗΝΗ Β'

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (μόνος): Συγχώρησέ με, Κάρολε Μάγνε! οἱ ὄλοιοι τοῦτοι μονάχα λόγια σοβαρὰ πρέπει ν' ἀντιλαλοῦνε. Τὸ ξέρω, θὰ καταρροῆς τὸ ὄρυθο πὸν κάνουν ἀπάνω ἀπὸ τὸν τάφον σου φιλοδοξίες δικές μας. Ὁραῖο ἀλήθεια θέαμα, πὸν τὴν ψυχὴ μαγεύει, ἡ Εὐρώπη ὅπως τὴν ἔκαμε κ' ὅπως τὴν ἔχει ἀφήσει. Ἐνα μεγάλο κτίριο μὲ δυὸ ἄντρες στὴν κορφὴ του, δυὸ ἐκλεκτούς, πὸν οἱ βασιλεῖς ἐκ γενετῆς ἤμπρός των κίττων, Ὅλα τὰ φέουδα, τὰ κράτη, τὰ δουκάτα βασιλεια, μαρκεζάτα, αὐτά, ὅλα κληρονομοῦνται, μὰ ἔχει τὸν πάντα του ὁ λαὸς ἢ καὶ τὸν καισαρά του, τὸ πᾶν βαδίζει, ἡ τύχη αὐτὴ τὴν τύχη διορθώνει! Ἐτσι λοιπὸν ἰσορροποῦν καὶ πάντα λάμπει ἡ τάξι. Οἱ χρυσοφόροι ἐκλεκτοὶ καί, σὶ ἄλλα ντυμένοι, οἱ καρδιάλιοι, σύγκλητος διπλὴ πὸν τρέφει ὁ κίττος, φριγοῦρες μόνο, κ' ὁ Θεὸς αὐτὸ πὸν θέλει, θέλει. Μιὰ ἰδέα, πὸν ὁ καιρὸς γεννᾷ, προβάλλει μιὰν ἡμέρα, αὐξάνει πάει, τρέχει παντοῦ, ομίγει μὲ κάθε πρᾶγμα, σαρκώνεται, παίρνει καρδιές, ἀφίνει χνάρια πίσω, ρηγάδες τὴν ποδοπατοῦν ἢ φέμωτρο τῆς βάζουν· μὰ ἀρκεῖ νὰ μπεῖ μέσ' σὶς βουλές, ἢ μέσα στὰς συνόδους καὶ θὰ τὴν δούν οἱ βασιλεῖς, τὴ σπλάβα ἰδέα, ξάφνω νὰ πέφτη στὰ κεφάλια των, στὸ χέρι τῆς κρατῶντας τὸ σκῆπτρο, ἢ στὸ μέτωπο φορῶντας τὴν τιάρα. — Ὁ πάπας κ' ὁ αὐτοκράτορας τὸ πᾶν. Ὅλα στὸν κόσμο γιὰ κείνους κ' ἀπὸ κείνους. Ναί, ἕνα μυστήριον μέγα ζῆ μέσα τους· κ' ὁ οὐρανός, ὅπου τοὺς ἔχει στείλει, ἀπὸ λαοὺς καὶ βασιλεῖς τοὺς στήνει πανηγύρια. Κάτ' ἀπὸ τὰ ποδάρια των συνάζεται ὁ κόσμος. Κάττον, ξεμάνουν Ὁ ἕνας των λύνει, ὁ ἄλλος κόβει. Ὁ ἕνας εἶν' ἡ ἀλήθεια, ἡ δύναμις ὁ ἄλλος. Ἔχουν δικὸς των δίκαιον κ' ὑπάρχουν γιὰτ' ὑπάρχουν. Ὅταν, ἴσοι κ' οἱ δύο των, βγαίνουν ἀπ' αἴγιο Βῆμα ὁ ἕνας μὲ τὴν πορφύρα του μὲ τὸ σουδάριο ὁ ἄλλος, ἔλος ὁ κόσμος ἐκθαμβὸς τρομαχτικὰ θαιμάζει τὰ δυὸ κομμάτια του Θεοῦ: αὐτοκράτορα καὶ πάπα, — Τὸν αὐτοκράτορα! Ὡ!

ἐγὼ νὰ γείνω αὐτοκράτωρ! Ὡ! λύσσα, νὰ μὴ γείνω ἐγὼ! καὶ νᾶχω τόσο θάρρος! Εὐτυχημένος πὸν ἦτανε αὐτὸς πὸν ἐδῶ κομμάτια! Μεγάλος πὸν ἦταν! — Πιὸ ἄμορφος ὁ κόσμος στὸ καιρὸ του. Ὡ! καὶ τί τύχη! — Ὅμως αὐτὸς ὁ τάφρος εἶν' δικὸς του! Ὅλα λοιπὸν τόσο μικρὰ πὸν νὰ χωροῦν ἔδω μέσα; Πῶς! νὰ ὑπῆρξες βασιλεὺς; νὰ ὑπῆρξες αὐτοκράτωρ! ἢ σπάθη νὰ ὑπῆρξες σύ, ἡ νόμος νὰ ὑπῆρξες! ἔν ὅσω ζοῦσες, βάλθο σου τὴ Γερμανία νὰ εἶχες! Καῦσαρ νᾶταν ὁ τίτλος σου, τ' ὄνομα Καρλομάγνος! νὰ ἴσουν μεγαλείτερος τοῦ Ἀννίβα, τοῦ Ἀπίλα, μέγας ὅσο ὁ κόσμος καὶ ...νὰ χωρῆς ἐδῶ μέσα! Θηρεύετε, θηρεύετε τὴν αὐτοκρατορία! κ' ἐλάτε νὰ κυττάξετε τὴ στάχτη πὸν ἀπομένει ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα! Τραντάξετε τὸν κόσμο μὲ ὄρυθο κ' ὄχλοβή. — Τὴν αὐτοκρατορία ἰσχύσετε, ἀνεγείρετε, ποτὲ μὴν πῆτε: ἀρκεῖ! Ὅσο ψηλὰ κ' ἂν προσπαθῆ νὰ φθάσῃ ὁ ἐγωϊσμός σας νὰ τὸ στερνὸ τὸ τέγμα του!... Ὡ! αὐτοκρατορία! Καὶ τί μὲ μέλει; ἐγγίξω πιά, κ' εἶναι μὲ τὴ βουλή μου. Κάτι μοῦ λέει: Θὰ σοῦ δοθῆ, — Θὰ μοῦ δοθῆ. — Ἄν τὴν εἶχα!... Ὡ! Θεέ μου! νᾶμαι στὴν ἀρχή, καπάμνος, ἀλόρθος στὸ πιὸ ψηλὸ κορυφωμα τῆς ἀπερᾶντου σπειρας! Νᾶμαι τοῦ θόλου τὸ κλειδὶ ἐθνῶν συνορειμένων καὶ νὰ ὠρω στὰ πόδια μου τοὺς βασιλεῖς ἀράδα, τὰ σάνδαλά μου νὰ σφουγγῶ ἀπάνω σὶς κορφές των· κάτω ἀπ' αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς τὰ φέουδα νὰ βλέπω, Μυρργάβους, καρδιάλιους καὶ δόγηδες καὶ δοῦκες καὶ δεσποτάδες καὶ ἱερεῖς, φυλάρχους καὶ βαρᾶνους καὶ κληρικὸς καὶ τὸ στρατό· κα πέρα μέσ' στὸ σκόλιος, μέσα βαθειὰ στὴν ἄβυσσο νὰ βλέπω τοὺς ἀνθρώπους. Ἄνθρώπους! τ' εἶν' οἱ ἄνθρωποι; πλῆθος καὶ πλῆθος, ὄχλος, ὄχλοβή, ὀρθῆνοι, κραυγές καὶ κάπου πιὰρὸ γέλιο· ἄ! ὁ λαός! — ἀκακός! ρέμα πάντ' ἀφρισμένο! ὅπου δὲ εἶχνης τίποτα χωρὶς νὰ στρέφει· ὄλο! Κῦμα, πὸν ὀρόνους ροκανᾶ καὶ τάρους ναουρίζει! Καθρέφτης, ὅπου σπάνια δείχνει ὄραῖος ὁ ρήγας! Ἄν κύτταξε κανεὶς ποτὲ στὰ σκοτεινὰ νερά του, θᾶβλεπε μέσ' στὰ βάθη των ἀμέτρητα βασιλεια, καράβια πὸν ἐνανάγησαν καὶ τὰ κυλάει τὸ ρέμα καὶ πὸν τὸ βάραιναν, κ' αὐτὰ κανεὶς πιά δὲν τὰ ξέρει! Νὰ κυβερνήσης ὄλ' αὐτά; — τέτοια κορφὴ ν' ἀνέθῃς! Ν' ἀνέθῃς τὴν, γνωρίζοντας μόνο θνητὸς πὸς εἶσαι! Νᾶχης τὴν ἄβυσσο μπροστά!... Δυστυχισμένος! Τὶ ἔχω μέσα μου; Αὐτοκρά-

τορας να γίνει; Ήταν πολύ μου που ήμουν μόνο βασιλεύς! Πρέπει κανένας να νάναι από γενιά ξεχωριστή, για να μπορῆ ἡ ψυχὴ του να γίνεται κι' αὐτὴ πλατειὰ ἀνάμεσα με τὴν τύχη. Μὰ ἐγώ!.. Ποιὸς θὰν' ὁ νόμος μου, ποιὸς θὰ με μεγαλώσῃ; Ποιὸς θὰ μοῦ δώσῃ συμβουλὴ;... (Γονατίζει ἐμπρός εἰς τὸν τάφο). 'Εοῦ, ὦ Καρλομάνγε! Κι' ἀφοῦ ὁ Θεός, πού χάνεται μπροστά του καθ' ἐμπόδιο, μᾶς φέρνει ἀγνάντια ἐμὲ καὶ σέ, βάλε μέσ' στὴν καρδιά μου, κάτι, μέσ' ἀπ' τὸν τάφο σου, ἔξοχο, μέγα; ὦραϊο! Κάμε νὰ βλέπω κάθε τι, δεῖξε μου πὼς ὁ κόσμος εἶναι μικρός, γιὰ νὰ τολμῶ νὰ ἐγγίσω. Δάδαξέ με τὴ μυστικὴ τὴν τέχνη σου τοῦ βασιλεύειν πὲς μου πὼς εἶναι προτιμότερη ἢ ποινὴ ἀπ' τὴ συγγνώμη! Δὲν εἶν' ἀλήθεια; — Σεβαστὴ σκιά, ὦ αὐτοκράτωρ, σὰν τι νὰ κάνῃ ἄλλος μπορεῖ ὕστερα πιά ἀπὸ σένα; Μίλησε! — ἔστω ἂν πρόκειται ἡ βασιλικὴ πνοὴ σου τὴ θύρα αὐτὴ τὴ χάλκινη νὰ τὴν καιωσυντερίρῃ στὸ μέτωπό μου! — Μίλησε! ἂν ὄχι, ἀρῆσέ με σὰν ἕναν κόσμο ὀλόκληρο τὸ νοῦ σου νὰ σπουδάσω μέσ' στὴ βαθεῖα τοῦ τάφου σου εἰρήνη — Ἄρῆσέ με ἐδῶ τὸ μεγαλεῖον σου, γίγαντα, νὰ μετρήσω! Γιατί δὲν εἶναι τίποτα στὸν κόσμο πὺρ μεγάλο ἀπ' τὴν ἀνωταρξία σου, τὴν ἐκμηδένισί σου! — Συμβούλευέ με, ὦ στάχτη του, ἀφοῦ ἡ σκιά του λείπει. (Ἐγγίζει τὸ κλειδί στὴν κλειδωνιά). Ἄς ἔμπω. (Ὁπισθοχωρεῖ) Ὅμως κι' ἂν ἄνοιγε τὸ στάμα νὰ μιλήσῃ! Ἄν εἶναι ὀλόρθος μέσα ἐκεῖ κι' ἀγαλινὰ βυθίζει! Ἄν ἀπὸ μέσα ξαναβγῶ μ' ἄσπρα μαλλιά ἀπ' τὸν τράχιο; Ἄς ἔμπω! (Ἀκούεται κρότος βημάτων) Κἀντοὺς ἔρχεται. Ποιὸς λοιπὸν τέτοιαν ὦρα, ἔξω ἀπὸ μένα, ποιὸς τολμᾷ τὸν ὕπνο νὰ ταράξῃ τέτοιου νεκροῦ; (Ὁ κρότος ἀκούεται πλησιέστερον). Ἄ! ἔξεχασα! Θὲ νᾶν' οἱ δολοκρόνοι. Ἄς ἔμπω.

(Ἄνοίγει τὴν θύραν τοῦ τάφου, τὴν δαοῖαν ξαναβαλίνει πίσω του. — Εἰσέρχονται ἀρκετοὶ ἄνδρες, βαδίζοντες με ὑπόσκαφα βήματα, κρυμμένοι μέσα στοὺς μανδύας των καὶ κάτω ἀπὸ τοὺς πέλους των).

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΟΙ ΣΥΝΩΜΟΤΑΙ

(Πλησιάζουν οἱ μὲν τοὺς δὲ με χειραψίαν καὶ ἀνταλλάσσουν

μερικῶς λέξεις χαμηλοκρόνος)

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ (κρατῶν μόνος αὐτὸς δάδα ἀνημμένην): AD AUGUSTA.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: PER ANGUSTA.

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Οἱ ἅγιοι δλοὶ μᾶς προστατεύουν.

ΤΡΙΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Οἱ νεκροί, μᾶς βοηθοῦν κ' ἐκεῖνοι.

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Καὶ φύλακας μας ὁ Θεός. (Κρότος βημάτων στὸ σκότος).

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Τὸ σύνθημα.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ (στὸ σκότος): AD AUGUSTA.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: PER ANGUSTA.

(Εἰσέρχονται καὶ ἄλλοι συναμῶται. Κρότος βημάτων).

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ (πρὸς τὸν τρίτον): Κύτταξε! ἔρχετ' ἀκόμα κάποιος.

ΤΡΙΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Τὸ σύνθημα.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ (στὸ σκότος): AD AUGUSTA.

ΤΡΙΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: PER ANGUSTA. (Εἰσέρχονται καὶ ἄλλοι συναμῶται οἱ ὅποιοι ἀνταλλάσσουν σημεῖα διὰ τῶν χειρῶν με τοὺς ἄλλους). ὦραϊα! Γόθα, ἀνάφερε. — Ἡ σκοτεινὰ τὸ φῶς προσμένει, φίλοι.

(Ὅλοι οἱ συναμῶται κάθονται ἐν ἡμικυκλίῳ ἐπάνω εἰς τοὺς τάφους. Ὁ πρῶτος συναμῶτης διέρχεται ἐμπρὸς ἀπὸ ἕνα ἑκαστον κατὰ σειρᾶν, καὶ καθεὶς ἀνάπτει ἀπὸ τὴν δάδα του ἕν κηρίον πού κρατεῖ στὸ χέρι. Ἐπειτα ὁ πρῶτος συναμῶτης πηγαίνει καὶ κάθεται σιωπηρῶς ἐπάνω εἰς ἕνα τάφον εἰς τὸ κέντρον τοῦ κύκλου, ἡψηλότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους).

Ο ΔΟΥΕ ΤΟΥ ΓΟΘΑ (ἐγειρόμενος): Τῆς Ἰσπανίας ὁ Κάρολος, ἀπὸ μητέρα ξένος τὴν αὐτοκρατορίαν ζητεῖ.

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Τὸν τάφο θε νὰ πάρῃ.

Ο ΔΟΥΕ ΤΟΥ ΓΟΘΑ: Τὸ μέτωπό του νὰ γενῆ καθὼς ἡ δάδα τούτη! (Ρίπτει κατὰ γῆς τὴν δάδα καὶ τὴν ποδοπατεῖ).

ΟΛΟΙ: Νὰ γίνῃ!

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Θάνατος!

Ο ΔΟΥΕ ΤΟΥ ΓΟΘΑ: Ναί, ναί!

ΟΛΟΙ: Νὰ φρονευθῆ ὁ Κάρλος.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ ΔΕ ΧΑΡΩ: Ἔιχε πατέρα Γερμανό.

Ο ΔΟΥΕ ΤΟΥ ΛΟΥΤΖΕΛΒΟΥΤΙ: Μητέρα Ἰσπανίδα.

Ο ΔΟΥΕ ΤΟΥ ΓΟΘΑ: Δὲν εἶναι πλέον Ἰσπανὸς καὶ γερμανὸς δὲν εἶναι. Θάνατος!

ΕΝΑΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Ἄν οἱ ἐκλέκτορες, τὴν ὥρα ποὺ μιλοῦμε, τὸν κάνουν αὐτοκράτορα;

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Ποτέ!

ΔΟΝ ΤΕΛΛΕΖ ΓΙΡΩΝ: Καὶ τί μᾶς μέλει! Χτυπάμε τὸ κεφάλι ἡμεῖς καὶ πεθαίν' ἡ κορῶνα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Ἄν αὐτοκράτωρ γίνῃ αὐτός, δεῖ καὶ ἂν εἶναι, θάνατι καὶ σεβασιτὸς, καὶ μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ τὸν ἐγγίση!

Ο ΔΟΥΕ ΤΟΥ ΓΟΘΑ: Γι' αὐτό, πρὶν γίνῃ σεβαστός, πρέπει νὰ ξεψυχήσῃ.

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Ἔι ὄχι, δὲ θὰ ψηφισθῆ.

ΟΛΟΙ: Δὲν θ' ἀνεβῆ στὸ θρόνο!

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Σὰν πόσα χέρια εἶν' ἀρκετὰ γιὰ νὰ τὸν σαβανώσουν;

ΟΛΟΙ: Ἐνα.

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Καὶ πόσες μαχαιριεὶς στὰ στήθη;

ΟΛΟΙ: Μιὰ μονάχα.

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Ποὺς θὰ χτυπήσῃ;

ΟΛΟΙ: Ὅλοι μας.

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Τὸ θῆμα εἶναι προδότης. Κά-
νουν ἓν' αὐτοκράτορα, κάνομεν ἓνα θύτη, ἓνα ἱερέα. Ἄς βάλω-
με κλῆρο. (Ὅλοι οἱ συναμῶται γράφουν τὰ ὀνόματά των ἐπὶ
φύλλων χαρτίου, τὰ τυλίγουν καὶ πηγαίνουν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλ-
λον νὰ τὰ ρίψουν εἰς τὴν κάλτην ἑνὸς τάφου. — Ἐπειτα ὁ πρῶ-
τος συναμῶτης λέγει: Ἄς προσευχηθοῦμε (Ὅλοι γονατίζουν.
Ὁ πρῶτος συναμῶτης ἐγερεται καὶ λέγει): Αὐτός, ποὺ θάβῃ
ὁ κληρὸς του, πρέπει του νάχη πίστι, ὡσὰν Ρωμαῖος νὰ χτυπᾷ καὶ
ὡσὰν Ἰβηραῖος νὰ κέρηται! νὰ μὴ ψηφᾷ μηδὲ τροχὸ μηδὲ σκληρὲς
τανάλλειες, νὰ τραγουδῆ στὴ στρέβλη του καὶ νὰ γελᾷ στὶς φλό-
γες, νὰ τῷχη πάρει ἀπόφασι πῶς πάη γιὰ νὰ πεθάνῃ ἀφοῦ σκο-

τώσῃ. (Ἐξάγει ἓνα κλῆρον ἀπὸ τὴν κάλτην).

ΟΛΟΙ: Τί ὄνομα;

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ (μεγαλοφώνως): Ἐρνάνης.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Κερδισμένος! Σ' ἔπιασα πλέον ἐκδίκησι, ποὺ
τόσα χρόνια τώρα σ' ἐκνηγοῦσα!

ΔΟΝ ΡΟΥΓ' ΓΚΟΜΕΖ (διασχίζει τὸ πλήθος καὶ φέρει
κατὰ μέρος τὸν Ἐρνάνη): Δῶσε μου τὴ θέση σου!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ποτέ μου! Μὴ μοῦ φθονῆς τὴν τύχη μου!
Πρῶτη φορὰ μου, αὐθέντη, τὴν εὐτυχία ἀντίκρισα.

ΔΟΝ ΡΟΥΓ' ΓΚΟΜΕΖ: Τίποτα σὺ δὲν ἔχεις. Κτήματα
κ' εἰσοδήματα καὶ πύργους καὶ χωριά μου, ὅλα σ' τὰ δίνω, μονα-
χὰ τὴ θέσι σου νὰ πάρω!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὅχι.

ΔΟΥΕ ΤΟΥ ΓΟΘΑ: Θάνατι λιγώτερο γερὸ τὸ κτίπημά
σου, γέρο.

ΔΟΝ ΡΟΥΓ' ΓΚΟΜΕΖ: Ἄν τὸ χέρι δὲ βαστᾷ, ἔμως βα-
στᾷ ἡ ψυχὴ μου. Ἄπ' τὴ σκορυγιὰ τοῦ φηριαριοῦ μὴν κρίνετε τὴ
λάμα. (Πρὸς τὸν Ἐρνάνη). Μοῦ ἀνήμεῖς!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δὲν τ' ἀρνῆθηκα. Δικὴ σου εἶν' ἡ ζωὴ μου,
μὰ εἶν' ἡ ζωὴ τοῦ βασιλιᾶ δική μου.

ΔΟΝ ΡΟΥΓ' ΓΚΟΜΕΖ (ἐξάγει τὸ βούκινο ἀπὸ τὴν ζώ-
νην του): Πάρ' το πίσω τὸ βούκινο ποὺ μοῦδανεις.

ΕΡΝΑΝΗΣ (κλονιζόμενος): Πῶς! τὴ ζωὴ! τί τάχα μὲ
μέλει; Ἄ! θὰ ἐκδικηθῶ — ἔτσι ὁ Θεὸς τὸ θέλει — τὸ φόνου τοῦ
πατέρα μου... ἴσως καὶ κάτι ἀκόμα! — Ἐκείνην μοῦ τὴν δίνεις;

ΔΟΝ ΡΟΥΓ' ΓΚΟΜΕΖ: Ὄ! ποτέ! Πάρε το τοῦτο.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὅχι!

ΔΟΝ ΡΟΥΓ' ΓΚΟΜΕΖ: Σκέψου, παιδί.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μὴ μοῦ στερῆς, Δούκα τὸ λάφυρό μου.

ΔΟΝ ΡΟΥΓ' ΓΚΟΜΕΖ: Μοῦ παίρνεις τὴ χαρὰ μου αὐτὴ;
Καταραμένος νᾶσαι! (Θέτει καὶ πάλιν τὸ βούκινο εἰς τὴν ζώ-
νην του).

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ (πρὸς τὸν Ἐρνάνη): Πρὶν
τὸν ψηφίσουν ἄρχισε νὰ τὸν παραμονεύεις ἀπόψε...

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μὴ φοβᾶσαι! ἐγώ, ξέρω πῶς νὰ τὸν στελῶ
στὸν τάφο.

ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Ἡ προδοσία αὐτὴ νὰ πέσῃ στὸν προδότη κι' ὁ Θεὸς μαζί σου! — Οἱ ἄλλοι ἐμεῖς, κόμητες καὶ βασιῶνοι, ἄν, πρὶν σκοτώσῃ, σκοτωθῆ, ἄς ὀρκισθοῦμε τώρα δι' ἃ τὸν κτυπήσωμε καθεὶς μὲ τὴ σειρά του· δὲν θὰ ξεφύγῃ ὁ Κάρολος τὸ Χάρο.

ΟΛΟΙ (ξυρουλκοῦντες): Ἄς ὀρκισθοῦμε!

Ο ΔΟΥΞ ΤΟΥ ΓΟΘΑ (πρὸς τὸν πρῶτον συνωμότην): Σὲ τί, ἀδελφέ μου;

ΔΟΝ ΡΟΥΓΥ· ΓΚΟΜΕΣ (ἀντιστρέφει τὸ ξίφος του, τὸ κρατεῖ ἀπὸ τῆς ἀκμῆς καὶ τὸν ὑψώνει): Στὸν σταυρὸν ἐτοῦτον.

ΟΛΟΙ (ὕψωνοντες τὰ ξίφη των): Ἄς πεθάνῃ ἀμετανόητος!

(Ἀκούεται μία κανονιὰ μακρόθεν. Ὅλοι στέκουν σιωπηλοί. Ἡ θύρα τοῦ τάφου ὑπανοίγει. Ὁ Δὸν Κάρολος φαίνεται στὸ κατώφλιον. Ὁχρὸς, τείνει τὸ σῆς. — Δευτέρα κανονιὰ. — Τρίτη. — Ἀνοίγει τὴ θύρα τοῦ τάφου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ κινήσῃ βῆμα, ὄρθιος καὶ ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ καιωφλίου).

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΟΙ ΣΥΝΩΜΟΤΑΙ, ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ· ἔπειτα ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ, αὐθένται, φρουροί· Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΒΟΗΜΙΑΣ· Ο ΔΟΥΞ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ· ἔπειτα ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Πηγαίνετε μακρύτερα. Ἀκούει ὁ αὐτοκράτωρ. (Ὅλοι αἱ δᾶδες σβύνονται ταυτοχρόνως. — Βαθεῖα σιγή. — Κάμνει ἓνα βῆμα μέσα στὸ σκοτὸς τὸ τόσο πικρὸν ποὺ μόλις διακρίνονται οἱ συνωμῶται σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι): Σιωπὴ καὶ νύχτα ἀναστηθῶν, τὰ σημήνη ἄπ' τὸ σκοτάδι καὶ πάλι ἐκεῖ βυθίζονται. Νομίζετε πὼς τάχα θεὸς νὰ τὸ πάρω γιὰ ὄνειρο καὶ σῆς μὲ τίς οβυομένους λαμπάδες σας, γιὰ ἀγάλματα στὸν τάφου των ἅπάνω; Ἰᾶχατ' ἀνθρώπινες φωνὲς ὡς τώρα, ἀγάλματά μου! Σηκώστε τὰ κεφάλια σας ποὺ τάχετε σκυμμένα, ὁ Κάρολος Πέμπτος εἴμ' ἐγώ. Κτυπήσετε! τολμᾶτε; Ὅχι, δὲν θὰ τὸ τολμήσετε. Κάτω ἄπ' τοὺς θόλους τοῦτους σκορποῦσαν οἱ λαμπάδες σας τίς ματωμένους φλόγες. Ὅλες ἐσβύσαν μονομᾶς μὲ μιά μου ἀνάσα μό-

νο! Μὰ στρέψετε τὰ μάτια σας τ' ἄβουλα καὶ θὰ δῆγε ἀνάβα ἀκόμα πὺς πολλὲς ὄσο πολλὲς κι' ἂν σβύνω. (Ἰσρούει μὲ τὸ κλειδί τὴν ὀρειχαλαίνην θύραν τοῦ τάφου. Εἰς τὸν κρότον αὐτὸν ὄλον τὸ βάθος τοῦ ὑπογείου γεμίζει ἀπὸ στρατιώτας κρατοῦντας δᾶδας καὶ δόρατα. Ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν ὁ Δούξ δ' Ἀλκάλαι, ὁ μαρκήσιος δ' Ἀλμυνιάν). Τρέξτε! ἔδω, γεράκια μου! ἔλ' ἢ φωνῆα δική μου! (πρὸς τοὺς συνωμῶτας) Τώρα φαιταγωγῶ κι' ἐγώ. Ἰδέτε, λάμπει ὁ τάφος. (πρὸς τοὺς στρατιώτας). Τὸ κρῖμα τοὺς χειροπιαστό. Ἐλάτε.

ΕΙΡΝΑΙΝΗΣ (βλέπων τοὺς στρατιώτας): Ἐπὶ τέλους! Μονάχο, τὸν ἐνομίζα πάρα πολὺ μεγάλο. Μοῦ φαίνονταν πὼς ἔβλεπα τὸν Καρλομάγνο ἐμπρὸς μου. Δὲν εἶναι παρὰ Κάρολος ὁ Πέμπτος, αὐτὸς μόνο.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (πρὸς τὸν Δούκα δ' Ἀλκάλαι): Τῆς Ἰσπανίας πρωτόστρατε! (πρὸς τὸν κόμητα δ' Ἀλμυνιάν). Ναύαρχε τῆς Καστίλλης, ἔδω! — Ἀφοπλίστε τοὺς εὐθύς!

(Τριγυρίζουν τοὺς συνωμῶτας καὶ τοὺς ἀφοπλίζουν).

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (σπεύδων καὶ ὑποκλινόμενος βαθυτάτα): Αὐθέντη μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Σὲ κάνω αὐλάρχη.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (ὑποκλινόμενος καὶ πάλιν): Δυὸ ἐκλέκτορες ἐκ μέρους τῆς συγκλήτου ἤλθαν νὰ σοῦ ἐκφράσουνε συγχαρητήριά των.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ἄς ἔρθουνε. (Χαμηλοφώνως στὸν Ριχάρδον): Ἡ Δόνα Σόλ.

(Ὁ Ριχάρδος χαιρετᾶ καὶ ἐξέρχεται. Εἰσέρχονται μὲ δᾶδας καὶ σάλπιγγας ὁ βασιλεὺς τῆς Βοημίας καὶ ὁ Δούξ τῆς Βαυαρίας, χρυσοφοροῦντες καὶ μὲ στέμματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Πολυάριθμος συνοδία αὐθεντῶν γερμανῶν, κρατούντων τὴν σημαίαν τῆς αυτοκρατορίας, τὸν δικέφαλον αἰτόν, μὲ τὸν θυρεὸν τῆς Ἰσπανίας εἰς τὸ μέσον — Οἱ στρατιῶται ἀποσύρονται, παρατάσσονται κατὰ στοίχους, καὶ ἀφήνουν δίοδον εἰς τοὺς δύο ἐκλέκτορας, μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνοι χαιρετῶσιν ὑποκλινῶς, ἐνῶ ὁ αὐτοκράτωρ τοῖς ἀποδίδει τὸν χαιρετισμὸν ἐγείρων τὸν πῖλον του).

Ο ΔΟΥΞ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ: Κάρολε αὐτοκράτορ! ὁ κό-

ομος είναι σήμερα στα χέρια σου, γιατί είναι δικός σου ο θρόνος που ποθεί κάθε της γης μονάρχης! Πριν από ο έφημερίστη της Σαξονίας ο Δούκας, μά, κρίνοντάς σε πού Ιανό, δέν ήθελεν εκείνος. Έλα και σπεύσε να δεχθής το στέμμα και τη σφαίρα. Ή Γερμανία, Βασιλεύ, σου βάλει την πορφύρα, σου ζώνει τη ρομφαία, και νά, είσαι πολύ μεγάλος.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Όταν θέ να γυρίσω εδώ, θάρθω να εύχαριστήσω τη σύνοδο. Πηγαίνετε. Σ' εύχαριστώ, αδελφέ μου της Βοημίας, σ' εύχαριστώ και σένα, εξάδελφέ μου της Βαυαρίας. Πηγαίνετε. Θέ νάρθω.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΒΟΗΜΙΑΣ: Οι πρόγονοί μας κρίζονταν φίλοι, και πολύ ο πατέρας μου αγαπούσε τον δούκό σου, όπως πολύ κ' εκείνων οι πατέρες πολύ αγαπιώνταν. Κάρολε, σύ, τόσο νέος ακόμα στημένος στις ενάντιες τύχες σημάδι, πές μου, θέλεις να μ' έχης αδερφό μέσα στους αδερφούς σου; Μικρό παιδί σ' εγνώρισα και δέ θά λησμονήσω!...

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (τόν διασώπει): Τής Βοημίας βασιλεύ! είσ' απ' τους ήδικούς μου. (Τού τείνει την χείρα δια να την ασπασθή, επίσης και εις τον Δούκα της Βαυαρίας, έπειτα προπέμπει τους δύο εκλέκτορας, οι οποίοι τον χαιρετούν υπεκκινέστατα). Πηγαίνετε. (Έξέρχονται μετά της συνοδίας των οι δύο εκλέκτορες).

ΤΟ ΠΛΗΘΟΣ: Ζήτω!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κατ' ιδίαν): Έφθασα! κι' όλοι μ' ανοίγουν δρόμο. Ναι, αυτοκράτωρ! — Τι καλά, πού ήρνήθη ο Φρειδερίκος! (Έσέρχεται ή Δόνια Σόλ, οδηγουμένη από τον Ριχάρδον).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Στρατιώται! Ο αυτοκράτωρ! Θεέ! πού να τα περιμένω! Ο Έρνάνης!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δόνια Σόλ!

ΔΟΝ ΡΟΥΓ'Υ' ΓΚΟΜΕΖ: Όιμέ! έμένα ούτε πού με είδε! (Ή Δόνια Σόλ σπεύδει προς τον Έρνάνη. Τήν αναγκάζει αυτός να αποχωρήσει με έν βλέμμα δυσπιστίας).

ΕΡΝΑΝΗΣ: Κυρία...

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (Έξάγει το έγχειρίδιον από την ζώνην της). Το μαχαίρι του πάντοτε τάχω!

ΕΡΝΑΝΗΣ (της τείνει την χείρα): Φως μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Σιωπή! Όλοι σιωπήσατε! (Πρός τους συναμώτας). Τι λείει ή καρδιά σας; Πρέπει να δώσωμ' ένα μάθημα στον κόσμο. Λάρα, Γόθα, και σεις οι άλλοι, τι ήρθατε να κάμει' εδώ μέσα; Λέγει' εύθύς!

ΕΡΝΑΝΗΣ (κάμνει έν βήμα): Είλ' εύκολο πολύ να σου τδ πούμε. Τήν προφητεία έγγράφαμε, στον τοίχο, του Βαλτάσαρ. (Έξάγει έγχειρίδιον και τδ υψώνει). Δίνομε τά του Καίσαρος στον Καίσαρα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Όραία. (Πρός τον Δόν Ρουό Γκομέζ) Προδότης, Σίλβα!

ΔΟΝ ΡΟΥΓ'Υ' ΓΚΟΜΕΖ: Από τους δύο, ποιός ο προδότης είναι;

ΕΡΝΑΝΗΣ (στρέφεται προς τους συναμώτας): "Οτι ποθει τ' αποκτήσε: την αυτοκρατορία και τά κεφάλια μας. (Πρός τον αυτοκράτορα) "Ω! Ναι! ο μανιδύας ο γαλάκιος σ' εμπόδιζε να περπατήσ. Ή κόκκινη πορφύρα σου πάει πολύ καλλίτερα. Δέν φαίνεται τδ αίμα.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (πρός τον Δόν Ρουό Γκομέζ): Ή άπιστία σου άρμετή, εξάδελφέ μου Σίλβα, για να σβυστή κι' ο τίτλος σου απ' τδ βιβλίο των τίτλων. Σκέψου πώς είναι, Δόν Ρουό, έσχάτη προδοσία.

ΔΟΝ ΡΟΥΓ'Υ' ΓΚΟΜΕΖ: Οι Ροδερίγοι κάנוνε τους Ιουλιανούς.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (πρός τον Δούκα δ' Αλκάλια): Τους Δούκας και τους κόμητας μονάχα να συλλάβης. Τους άλλους...

(Ο δόν Ρουό Γκομέζ, ο Δούξ του Λουτζελβούργ, ο Δούξ του Γόθα, ο δόν Ζουάν δέ Χάρα, ο δόν Γκιούσμαν δέ Λάρα, ο δόν Τέλλεξ Γίρων, ο βαρώνος του Χόχενθουργ, αποσύρονται από τον δμίλον των συναμωτών, μεταξύ των οποίων μένει ο Έρνάνης. — Ο Δούξ δ' Αλκάλια τους περιωκλώνει από φρουρούς).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (κατ' ιδίαν): Σώθητε!

ΕΡΝΑΝΗΣ (Έξερχόμενος από τον δμίλον των συναμωτών): Άξιό νάμαι κ' έγώ μαζί τους! (Πρός τον δόν Κάρολο) Άφοϋ θά πάση ο πέλεκυς, και τον βοσκόν Έρνάνη δέ θά τον εκρινε άξιο να τότε πελεκήση άφοϋ δέ φθάνει ο ταπεινός στο ύψος του σπαθιού σου κι' άφοϋ οι μεγάλοι μοναχά πεθαίνουν, μεγαλώ-

νω. Ὁ Θεὸς ποὺ κάνει βασιλεῖς καὶ σ' ἔκανε καὶ σένα, μ' ἔκανε Δοῦκα τῆς Σιγρόβ καὶ Δοῦκα τῆς Καρδόνας μαρκήσιο τοῦ Μονρουᾶ, κόμη τῆς Ἀλβατέρας· ὁ δὸν Ἰωάννης δ' Ἀραγών, ἄρχων τὴν Ἀδης εἶμαι. Στὴν ἔξορία γεννήθηκα, γυιὸς ἀποκηρυγμένος ἑνὸς πατέρα Κάρολε, Βασιλιᾶ τῆς Καστίλλης, ποὺ τὸν ἐκαταδικάσσε σὲ θάνατο ὁ δικός σου! Ὁ θάνατός του ἀτόμεινε ἀνάμεσα στοὺς δυὸ μας. Ἔχεις τὴν καρμινιόλα ἐσὺ κ' ἔχομε τὸ σπλέτο. Ναί, Δοῦκα μ' ἔκανε ὁ Θεὸς κ' ἡ ἔξορία βουνίσιου. Μὰ ἀφοῦ σιὰ ὄρη ἀνάκρελα κόνισσα τὸ σαπθί μου κ' ἀνάκρελα τὸ βάρτισσα σιὰ νερά τῶν χερμιάρρων, (φορεῖ τὸν πῆλον του). (Πρὸς τοὺς λοιποὺς συναμώτας). ἄς καλυφθοῦμε, ὡ ἄρχοντες τῆς Ἰσπανίας! (ὄλοι οἱ ἰσπανοὶ φοροῦν τοὺς πῆλους των) (Πρὸς τὸν Δὸν Κάρολο). Ναί, ἔχουν δικαίωμα τὰ κεφάλια μας νὰ πέσουνε μπροστά σου μὲ τὸ καπέλλο! (Πρὸς τοὺς κρατηθέντας). Κόμητες καὶ δούκες, δώσετέ μου τὴ θέσι μου! Στὸν Δὸν Ζουάν, θέσι, δώστε του θέσι! (Πρὸς τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς φρουρούς). Δοῦλοι καὶ δήμιοι, ὁ Δὸν Ζουάν Ἀραγωνίας εἶμαι! κ' ἂν εἶν' οἱ καρμινιόλεσσας μακρῆς, ἀλλίξετέ τες. (Μεταβιβαίνει καὶ ἐνώνεται μὲ τοὺς κρατηθέντας ἄρχοντας).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Θεέ μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Τὴν ἱστορία αὐτὴ τὴν εἶχα λησμονήσει.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Αὐτός, ποὺ αἱματοστάζονε τὰ σπλάγχνα του θιμᾶται. Ἦ ἀτιμία, ποὺ τὴν ξεχνοῦν ἐκεῖνοι ποὺ ἀτιμᾶζουν, ζῆ πάντα κ' ἀναδεύεται μὲς τὸν ἀτιμασμένο.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Εἶμαι λοιπὸν — τὸν τίτλο μου πολὺ τὸν καμαρώνω — γυιὸς τῶν πατέρων ποὺ ἔκαναν νὰ πέσουν τὰ κεφάλια τῶν ἐδικῶν σας.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (γονατίζει ἔμπρὸς εἰς τὸν αὐτοκράτορα): Ἐλεος, αὐθέντη μου. Συγγνώμη! ἢ χτύπησέ μας καὶ τοὺς δυὸ, γιατί μᾶς δέν' ἡ ἀγάπη, γιατί εἶν' ὁ ἄντρας μου. Χωρὶς αὐτὸν δὲν ἀνισαίνω. Σπλαχνίσου μας καὶ πρόσταξε μαζί νὰ μᾶς σκοτώσουν. Γονατισμένη σέρνομαι μπροστά στὰ γόνατά σου! Τὸν ἀγαπῶ. Δικός μου αὐτός, ὅπως δικός σου ὁ θρόνος. Χάρι! (Ὁ δὸν Κάρολος τὴν κυττάζει ἀκίνητος). Ποιὸς ἀγριὸς λογισμὸς τὸ νοῦ σου συνεπαίρνει;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Σήρω, μὴ γονατίζης παύ, δοῦκισσα τῆς

Σεγρόβης, τῆς Ἀλβατέρας κόμησσα, τοῦ Μόνρουα μαρκησία... (πρὸς τὸν Ἐρνάνη). Λέγε μου πάλι, δὸν Ζουάν, τοὺς ἄλλους σου τοὺς τίτλους.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὁ βασιλεὺς ἔτσι μιλεῖ;

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ: Ὅχι, ὁ αὐτοκράτωρ.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ἐγειρομένη): Ὡ! εὐτυχία.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (δεικνύων αὐτὴν εἰς τὸν Ἐρνάνη): Ἡ γυναῖκα σου, Δοῦκα.

ΕΡΝΑΝΗΣ (μὲ τὰ μάτια ὑψωμένα πρὸς οὐρανὸν καὶ κρατῶν στὴν ἀγκάλην του τὴν Δόνια Σόλ): Δίκαιε Θεέ μου!

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (πρὸς τὸν Δὸν Ροῦ Γκομέζ): Ἐξάδελφέ μου, τὸ θωρῶ, ζηλεύει ἡ εὐγένειά σου ὅμως ἡ Ἀραγών μπορεῖ νὰ παντρευθῆ μὲ Σίλβα.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ (σύνοφρος): Ὅχι, δὲν εἶν' ἡ εὐγένεια.

ΕΡΝΑΝΗΣ (κυττάζει ἐρωτικῶς τὴν Δόνια Σόλ μέσα στὴν ἀγκάλην του): Τὸ μῖσος πάει γιὰ πάντα! (Ρίπτει τὸ ἐγχειρίδιόν του).

ΔΟΝ ΡΟΥΤ ΓΚΟΜΕΖ (κατ' ἰδίαν ἀτενίζων καὶ τοὺς δυὸ): Ἄς κρατηθῶ! Ὡ θλίψη μου τρελλή! τρελλή μου ἀγάπη! Γέρο, κρύψε τὴ φλόγα σου, τὸν πόνο τὴν ἀγάπη! σπάρταξε δίχως στεναγμό. — Θὰ σὲ περιγελοῦσαν!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (μέσα στὴν ἀγκάλην τοῦ Ἐρνάνη): Ὡ Δοῦκα μου!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μέσ' στὴν ψυχὴ μόνο ἀγάπη νοιώθω.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ὡ εὐτυχία μου.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (κατ' ἰδίαν μὲ τὴν παλάμην στὸ πλῆθος): Σβῆσου ἐσύ, καρδιά γεμάτη φλόγα. Ὁ νοῦς ἄς σὲ κυριαρχῆ ὁ νοῦς ποὺ τόσα χρόνια τὸν τάρταζε· οἱ ἀγάπες σου, ἐδῶ κ' ἐμπρός, θὲ νᾶναι ἡ Γερμανία μοναχά, ἡ Φλάνδρα κ' ἡ Ἰσπανία. (Προσηλώνει τοὺς ὀφθαλμούς στὴ σημαία). Ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ἀπτό τὸ σύντροφό του μοιάζει. Ἔχει στὴ θέσι τῆς καρδιάς θυρεόν.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Εἶσαι Καῖσαρ.

ΔΟΝ ΚΑΡΛΟΣ (στὸν Ἐρνάνη): Τοῦ οἴκου σου τοῦ εὐγενικοῦ εἶν' ἡ καρδιά σου ἀξία (δεικνύει τὴν Δόνια Σόλ). Εἶν' ἀξία καὶ τῆς Δόνιας Σόλ. — Γονάτισε μπροστά μου. (Ὁ Ἐρνάνη)

ραί, ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ ΣΕΝΤΟΥΡΙΩΝ, μαρκήσιος δ' Ἀλμυνιάν, ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ ΔΕ ΡΟΞΑΣ, κόμης δὲ Καζαπάλμα, ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΔΕ ΣΟΤΟΜΑΓΙΟΥ, κόμης δὲ Βελοακάζαρ, ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ ΣΟΥΑΡΕΖ ΔΕ ΚΑΡΜΙΝΙΑΓΙΑΛ κόμης δὲ Πενιάλβερ.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Νά ζήση ἡ νύφη!

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ (αυτῶν εἰς τὸν ἐξώστην): Κύταξε, ἡ Καισαρανοῦστα ἀπόψε εἰν' ἔλη στὰ παράθυρα.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Κάνει καλά! κανένας δὲν εἶδε πειὸ χαρούμενο γάμο λαμπροκόρο μήτε καὶ νύχτα πειὸ γλυκειά, μήτε γαμπρὸς καὶ νύφη πειὸ ὡμορφους.

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Μὰ τί καλὸς, ἀλήθεια, ὁ αὐτοκράτωρ!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ: Μαρκήσιε, τὸ βράδυ αὐτό, ποὺ ἐμεῖς οἱ δυὸ μαζί του ἐλήγαμε, γυρεύοντας τὸν ἔρωτα στὴν τύχη, ποῖς τότε νὰ μᾶς ἔλεγε πὼς θὰ τελειώσουν ἔτσι;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (διακόπτων): Ἦμουν κ' ἐγώ. (Πρὸς τοὺς ἄλλους). Ἀκούσετε τὸ τί συνέβη τότε: Ἐρεῖς εὐγενεῖς, ἕνας ληστής, ἔπειτα κάποιος δουκάς, ἔπειτα κάποιος βασιλιάς, μαζὶ πολιορκῶσαν τὴν ἴδια γυναικεῖα καρδιά. — Ἦ εροδος ἐγένη, καὶ, ποῖς τὴν πῆρε; Ὁ ληστής.

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ: Ὁ ἔρωτας κ' ἡ τύχη στὴν Ἰσπανία, ὅπως παντοῦ, εἶναι σημαδεμένα χαρτιὰ ποὺ παίζου. Πάντοτε θεὸς νὰ κερδίση ὁ κλέφτης.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ἐγὼ ἔκανα τὴν τύχη μου τὸν ἔρωτα θεωρῶντας. Ἐγὼ κόμης, ἔπειτα τοῦ παλατιοῦ ἀλκαΐδης, κ' ἐφρόντισ' ἀπ' τοὺς τίτλους μου νὰ βγαίνω κερδοσόμενος.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Τὸ μυστικὸ τοῦ φύλου μας εἶναι νάσαι στὸ δρόμο τοῦ βασιλιά...!

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Τονώνοντας τὰ δικαιώματά μου.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Κατ' ὄρθωσες νὰ ἀκρεληθῆς ἀπ' τὰ δικά του γλέντια.

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Ὁ γέρο Δουκάς τί ἔγινε; Τὴν κάσσα του μαρφώνει;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Ὁ μὴ γελᾷς! εἶναι ψυχὴ περήφανη. Ἀγαποῦσε τὴ Δόνια Σὺλ ὁ δύστηχος αὐτός. Ἐξῆντα χρόνια τοῦκάναν τὰ μαλλιά ψαρρά, τοῦ τᾶσπρισε μιὰ μέρα.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Λέν' πὼς δὲν ξαναφάνηκε πειὰ στὴν Καισαρανοῦστα;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Μὴν ἤθελες νὰ φέρη ἐκεῖ τοῦ γάμου του τὴν κάσσα;

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ: Τί κάνει ὁ αὐτοκράτωρ;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Ὁ μὴ πολὺ θλιμμένος εἶναι σήμερα. Σ' ἐννοίες φοβερὸς ὁ Λούθηρος τὸν βάζει.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ Λούθηρος μοῦ φαίνεται μεγάλος ταραξίας. Ἐσσαρες χωροφύλακες μ' ἀρκοῦν γιὰ νὰ τὸν βάλω στὴ θέσι του.

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Ὁ Σολμᾶν κ' αὐτὸς τὸν βασανίζει.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Ἄ! Λούθηρος καὶ Σολμᾶν καὶ Ποσειδῶν καὶ Δίας καὶ διάβολος, γιὰ ὅλους αὐτοὺς λίγο μὲ μέλει ἔμένα. Εἰν' οἱ γυναῖκες ὡμορφες, ἡ μασκαράτα ὡραία, κ' εἶπα ὅ,τι μοῦ κατέβηκε.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ: Ὅλο τὸ πᾶν αὐτὸ εἶναι.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁ Γκάροι δὲν εἶχε ἄδικο. Δὲν εἶμαι πλέον ὁ ἴδιος σὲ πανηγύρια καὶ γιορτές. Νομίζω πὼς μιὰ μάσκα μοῦ ἀλλάζει ἀμέσως τὸ μυαλό.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (χαμηλοφώνως εἰς τὸν Ματίαν): Τότε μακάρι νάταν καὶ κάθε μέρα καὶ γιορτὴ.

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ (δεικνύων τὴν δεξιὰν θύραν): Δὲν εἶν' αὐτὴ, νομίζω, τῶν νεόσπαντρων ἢ κάμαρα;

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ (μὲ κίνημα καταφατικὸν τῆς κεφαλῆς): Ὅπου κ' ἂν εἶναι θάρθουν.

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ: Νομίζεις;

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Βεβαίωτα.

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ: Τόσο καλλίτερά μας. Ἦ νύφη εἶναι πεντάμορφη.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Καλὸς ὁ αὐτοκράτωρ! Ὁ Ἑρνάνης, ὁ ληστής αὐτός, χρυσάμαλλος λιπότης! συγχωρημένος καὶ γαμπρός! Ἄν ὅμως ὁ αὐτοκράτωρ τὴ συμβουλὴ μου ἐπίστευε κ' ἔβουγε, θάχε δώσει σ' αὐτὸν κρεβάτι πέτρινο, στὴ νύφη πουλουένιο.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (χαμηλοφώνως εἰς τὸν Δὸν Ματίαν): Πὼς θὰ τὸν ἐξεκοιλιάζα αὐτὸν τὸν ψευταφέντη! Κάτω ἀπὸ ροῦ-

χο κόμητος δικαστικῶς κλητήρας.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (πληρωμάτων): Τι λέτε οἱ δύο σας;

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ (χαμηλοφώνως πρὸς τὸν Δὸν Σάγχο): Κόμη, ἐδῶ, φιλονικίες ἔχι. (Εἰς τὸν Δὸν Ριχάρδον). Μοῦλεγε κάποιω ἐρωτικῶ σονέτο τοῦ Πετράρχη.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Ἐτυχε νὰ προσέθετε, φίλοι μου, μέσα στ' ἄνοιξη, στὰ ροῦχα τὰ πολύχρωμα, στίς ὡμορφες γυναῖκες, αὐτὸ τὸ φράντασμα ποὺ ὀρθῶ, στὸ κάγκελο ἀκουμπώντας, ἦταν σὰν στίγμα, δείχνοντας τὸ μαῦρο δόμινό του;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ἀλήθεια, ναί.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Ποιὸς νῆτανε;

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Μά, ἀπ' τὴν κορμιοστασιά του... θάταν ὁ Δὸν Πραγατίσιος, ὁ καίσαρχος.

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ: Ὁ Αἰ ἔχι.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Δὲν ἔβγαλε τὴ μάσκα του καθόλου.

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ: Ἀδιαφοροῦσε. Θάταν ὁ δούξ τοῦ Σόμα, αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ τὸν βλέπουν καὶ τίποτ' ἄλλο.

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ: Ὁχι! ὁ δούξ μοῦ μίλησε.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Ποιὸς τότε νῆταν ἐκεῖνος; — Ἐρχεται, νά τον.

(Εἰσέρχεται ἓνας μὲ μαῦρον δόμινον καὶ διέρχεται βραδέως εἰς τὸ βῆθος τοῦ ἀνδῆρου. Στρέφονται ὅλοι καὶ τὸν παρακολουθοῦν μὲ τὸ βλέμμα, χωρὶς αὐτὸς νὰ φαίνεται ὅτι τοὺς προσέχει).

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ: Οἱ πεθαμένοι ἂν βιάδιζαν, θὰ βιάδιζαν μ' αὐτὸ τὸ βάδισμά του.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ (στεύδων πρὸς τὸν δομινοφόρον): Ὁραῖε αὐθέντη... (Τὸ μαῦρον δόμινον στρέφεται καὶ σταματᾷ. Ὁ Γκάρσι ὀπισθοχωρεῖ). Φίλοι μου, μὰ τὴν ψυχὴ μου, βγάζει φλόγες ἀπὸ τὰ μάτια του.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ: Ὁ διάβολος ἂν εἶναι, ξέρω νὰ τοῦ μιλήσω ἐγώ. (Πηγαίνει πρὸς τὸ μαῦρον δόμινον, τὸ ὁποῖον μένει πάντοτε ἀκίνητον). Καταραμμένο πνεῦμα! Ἀπὸ τὸν Ἄδην ἔρχεσαι;

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Δὲν ἔρχομαι, πηγαίνω. (Βαδίζει πρὸς τὴν κλίμακα καὶ χάνεται. Τὸν ἀκολουθοῦν ὅλοι μὲ τὸ βλέμμα καὶ μὲ κάποιαν φρίκην).

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Εἰν' ἡ φωνὴ του σὰν φωνὴ ποὺ βγαίνει

ἀπὸ τὸν τάφο.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Καλά! ὅ,τι φοβίξει ἀλλοῦ, στὸ χορὸ φέρνει γέλια.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ: Κάποιος ἀστεῖος κακόδουλος.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Ἄν εἶν' ὁ Ἐωσφόρος νὰ ἴδῃ τὸ πῶς χορεύομε, στὴν κόλασι πρὶν πᾶμε, ἐλάτε νὰ χορεύομε.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ: Κάνα παιγνίδι θάνα.

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Αὔριο θὰ τὸ μάθομε.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ (πρὸς τὸν Δὸν Ματίαν): Κύτταξε. Τι ἔχει γίνει;

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ (παρὰ τὴν κλίμακα τοῦ ἀνδῆρου): Κατέθηκε τὴ σκάλα αὐτῆ; χάθηκε; δὲν τὸν βλέπω.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ: Ἀστεῖος πολὺ παράδοξος. (βυθισμένος εἰς σκέψεις). Τι νὰ σημαίνει τάχα;

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ (πρὸς μίαν κυρίαν ποὺ περνᾷ): Θέλετε νὰ χορεύετε, μαζί μου, μαρκησία; (Τὴν χαιρετᾷ καὶ τῆς τείνει τὴν χεῖρα).

Ἡ ΚΥΡΙΑ: Πολὺ σᾶς ὑποπτεύεται, ἀγαπητέ μου κόμη, ὁ ἄνδρας μου.

ΔΟΝ ΓΚΑΡΣΙ: Αὐτὸς θὰ ὑποπτεύεται κ' ἐμεῖς ...χορὸ.

(Ἡ κυρία τοῦ τείνει τὴν χεῖρα καὶ ἐξέρχονται),

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ (σκεπτικῶς): Ἀλήθεια τί τάχα νὰ σημαίνει;

ΔΟΝ ΜΑΤΙΑΣ: Νά, οἱ νεόνυμφοι. Σιωπᾶτε.

(Εἰσέρχονται ὁ Ἐρνάνης καὶ οἱ δόνα Σὸλ κρατούμενοι ἀπὸ τὸ χέρι. Ἡ δόνα Σὸλ φορεῖ θαυμασίαν νυμφικὴν ἐνδυμασίαν. Ὁ Ἐρνάνης βελουδίνην μαύρην ἐνδυμασίαν μὲ τὸ περιδέριον τοῦ χρυσῶ δέρατος εἰς τὸν λαιμόν. Τοὺς ἀκολουθεῖ πλήθος προσωπίδοφόρων κυριῶν καὶ κυρίων ὡς συνοδεία, ἔπαιονται τέσσαρες ἀκόλουθοι καὶ προηγούνται δύο δορυφόροι. Πάντες παρατάσσονται καὶ ὑπακλίνονται κατὰ τὴν διέλευσιν τῶν νεονύμφων. Σάλπιγγες).

ΣΚΗΝΗ Β'

Οἱ ἴδιοι, ΕΡΝΑΝΗΣ, ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ, ἀκολουθία.

ΕΡΝΑΝΗΣ (χαιρετῶν): Ἀγαπημένοι φίλοι μου!

ΔΟΝ ΡΙΧΑΡΔΟΣ (σπεύδει πρὸς αὐτὸν καὶ��ποκλίνεται):
Χαρά μας, ἢ χαρά σου!

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ (θαυμάζων τὴν Δόνια Σὸλ): Ὡ! μὰ
τὸν ἅγιο Ἰάκωβο, τὴν Ἀφροδίτη φέρνει.

ΔΟΝ ΜΑΤΙΛΑΣ: Καλότυχος ποὺ καρτερεῖ τὴ νύχτα τέτοιας
μέρας.

ΔΟΝ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ (δεικνύων εἰς τὸν δὸν Ματίαν τὸν
νικηριῶν θάλαμον): Μέσα σ' αὐτὴ τὴν κάμαρα τὸ τί θὰ γίνῃ
ἀπόψε! Ἄς ἴμουν ἔτσι ἀόρατος, δταν σβυστοῦν τὰ φῶτα κ' δταν
οἱ πόρτες θὰ κλειστοῦν, ἀπὸ κρυφὰ νὰ βλέπω τὰ ὅσα θὰ γίνον.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ (πρὸς τὸν δὸν Ματίαν): Εἴν' ἀργά. Πᾶμε;
(Ὅλοι προσέρχονται, χαιρετοῦν τοὺς νεονύμφους καὶ ἐξέρ-
χονται ἄλλοι ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν κλίμακα τοῦ βᾶ-
θους).

ΕΡΝΑΝΙΗΣ (προπέμπων αὐτούς): Ὁ Θεὸς μαζί σας!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟ: Νάσαι εὐτυχής! (ἐξέρχεται)

(Ὁ Ἑρνάνης καὶ ἡ Δόνια Σὸλ μένουν μόνοι. Ἀκούεται
θόρυβος καὶ φωναὶ ἀπομακρυνόμεναι, ἔπειτα παύουν ὅλα ἐντελῶς.
Μέχρι τῆς στιγμῆς ποὺ ἀρχίζει ἡ κατωτέρω σκηνὴ αἱ ἀπομαμα-
κρυσμένοι σάλπιγγες καὶ τὰ φῶτα σβύνουν σιγά - σιγά. Ἡ νύκτα
καὶ ἡ ἡσυχία ἐπανέρχονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον).

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΕΡΝΑΝΙΗΣ, ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἄ! ἐπὶ τέλους! Ἐφυγαν!

ΕΡΝΑΝΙΗΣ (ζητῶν νὰ τὴν ἐναγκαλισθῆ): Γλυκειά μου
ἀγάπη!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ἐρυθριῶσα καὶ δπισθοχωροῦσα): Εἴν' ὅμως
...ἀργά.

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Μὰ ἀργά εἶναι πάντοτε γιὰ νάμαστε μονάχοι.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ὁ θόρυβος μ' ἐκωλύραξε. Πές μου, δὲν εἶν'
ἀλήθεια πὼς ὅλες τοῦτες οἱ χαρὲς τὴν εὐτυχία ταράζουν;

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Ἡ εὐτυχία εἶναι βαρειά καὶ θέλει σιδερῶνες
καρδιές, ἐκεῖ νὰ χαραχθῆ σιγά - σιγά κ' ἀγάμια τὰ γλέντια τὴν
τρομάζουνε μὲ τ' ἄνοη πού τῆς ῥέχουν. Εἶναι τὸ χαμογέλιο τῆς

κοντίτερα στὸ κλάμα παρὰ στὸ γέλιο.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἡλιος χρυσοὺς τὸ χαμογέλιο ἐκείνο μέσα στὰ
δυσὸ τὰ μάτια σου λαμποκοπᾷ. (Ὁ Ἑρνάνης προσπαθεῖ νὰ τὴν φέ-
ρῃ πρὸς τὴν θύραν. Ἐκείνη ἐρυθριᾷ). Σὲ λίγο!

Ὡ! εἶμαι σπλάβος, σπλάβος σου. Μεῖνει κάμει δ,τι θέλεις!
Τίποτ' ἐγὼ δὲν σοῦ ζητῶ. Ἐέρεις ἐσὺ τί κάνεις. Ὅ,τι κ' ἂν κάνῃς,
δόνια Σὸλ, πάντα καλὸ θεὸ νᾶναι, Γελῶ ἂν τὸ θέλῃς, τραγουδῶ.
Νά, φλέγεται ἡ ψυχὴ μου... Ἔ, πρόσταξε τὸ ἡφαιστιο τὴ φλόγα
του νὰ πνίξῃ καὶ θὰ σφαλῆσῃ στὴ στιγμὴ τ' ἀνοιχτὰ βάραιθρα
του καὶ στίς πλαγιές του λούλουδα καὶ χλόη μονάχα θάχῃ. Γιατ'
ἔπεσεν ὁ γίγαντας, τὸ ἡφαιστιο ἐσκλαβώθη. Μὴ νοιάζεσαι ἂν τὰ
σπλάχνα του τὰ κατατρώῃ ἡ λάβα. Γυρεύεις ἀνθολούλουδα; Μ'
ὅλα τὰ δυνατὰ του τὸ φλογερὸ τὸ ἡφαιστιο θ' ἀνθοβολήσῃ ἐμπρὸς
σου!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ὡ! τί καλὸς ποῦσαι γιὰ μέ, ἀγαπημένε Ἑρ-
νάνη!

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Τ' ὄνομ' αὐτὸ μὴ μοῦ τὸ λές, σοῦ τὸ ζητῶ γιὰ
χάρι. Μοῦ φέρνει στὴν ἐνθύμησι ὅλα τὰ ξεχασμένα. Ἐέρω πὼς
ζοῦσε κάποτε, μέσ' στ' ὄνειρό μου, κάποιος Ἑρνάνης, πού τὰ μά-
τια του λάμπι ρομφαίας εἶχαν, νυχτοδιαβάτης τῶν βουνῶν, ἄν-
θρωπος ξεγραμμένος ποῦχε τὴ λέξι ἐνδοκίμοι γραφτὴ στὸ μέτω-
πό του, δυστυχομένος, σέρνοντας τ' ἀνάθεμα ἀπὸ πίσω! Ὅμως
δὲν τὸν γνωρίζω ἐγὼ. — Ἐγὼ ἀγαπῶ τὰ δάση, καὶ τὰ λειβάδια
ἐγὼ ἀγαπῶ καὶ τ' ἄνοη καὶ τ' ἀηδόνια. Ὁ Δὸν Ἰωάννης εἶμ' ἐγὼ,
τῆς Δόνιας Σὸλ ὁ ἄνδρας! Εἶμ' εὐτυχής!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Κ' ἐγὼ εὐτυχής!

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Καὶ τί μὲ μέλει τάχα γιὰ τὰ κουρέλια ποὺ
ἄφησα στὴν πόρτα δταν ἐμπήκα! Στὸ πένθιμο παλάτι μου νὰ ποῦ
ξανάρθα πάλι. Μπῆκα καὶ ξαναστήλωσα τοὺς γκρεμισμένους στύ-
λους, ἀναψα πάλι τὴ φωτιά, τὰ παραθύρια ἀνοίγω, ἀπ' τὴ χορ-
ταριασμένη αἰλὴ ξερρίζωσα τὰ χόρτα, μόνο χαρὰ ἔχω μέσα μου
κ' ἀγάπη καὶ μαγεία! Ἄς μοῦ δοθοῦν οἱ σκοπιές, τὰ φρούρια
κ' οἱ πύργοι, τὸ κράνος μου κ' ἡ ἔδρα μου στὴ βουλή τῆς Κα-
στίλλης, ἔλα, γλυκειά μου δόνια Σὸλ, μὲ μέτωπο σκυμμένο, εἶμα-
στε μόνοι οἱ δύο μας, πέρασαν ὅλα τᾶλλα! Οὔτε εἶδα, οὔτε εἶπα,
οὔτ' ἔβαινα τίποτα. Ξαναρχίζω, ὅλα τὰ σβύνω, λημονῶ! Ἡ.φρὸ-

νηρι είτε τρέλλα' είσαι δική μου, σ' αγαπῶ καὶ Ὀθραυρός μου ἐσ' είσαι!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ἐξετάζουσα τὸ χρυσοῦν περιλαβιμὸν του): Πόσο ταιριάζει τὸ χρυσοῦ γιορτάκι στὸ βελουδο τὸ μαῦρο!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Πρὶν τὸ 'δῆς σ' ἐμὲ τὸ εἶδες στὸν βασιλέα.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Μήγε τὸ παρατήρησα. Δὲν τοὺς κοττῶ τοὺς ἄλλους! Καὶ μήπως εἶναι τὸ σατέν ἢ τὸ βελουδο ἀκόμα; "Ὀχι, ὀ λαμῶς σου, δούκα μου, ταιριάζει στὸ γιορτάκι. Ἐστ' εὐγενής, περιήφανος, αὐθέντη μου. (Ὁ Ὀρνάνης ζητεῖ νὰ τὴν σύρει πρὸς τὴν κάμιναν). Σὲ λίγο! Ναί, μὰ στιγμή. — "ὦ! κύτταξε πῶς κλαίω ἀπ' τὴ χαρὰ μου! Ἴβλα νὰ 'δῆς τὴν ἀμορρητὴ τὴ νύχτα. (Πηγγαίνει εἰς τὸ ἀγκλιδάκι) Μὰ στιγμοῦλα! τόσο, ὅσο ν' ἀνασάνουμε κ' ὅσο νὰ δοῦμε μόνο. Ψάπλωσεν ἡ μουσικὴ κ' ἐσθῦστηκαν τὰ φῶτα· μόνον ἡ νύχτ' ἀπόμεινε κ' ἡμεῖς. "ὦ! εὐτυχία! Δὲν τὸ πιστεύεις; πές μου το, ἢ φύσι, ἐνῶ κοιμᾶται, μισαγρωπνᾶ ἀπὸ πάνω μας μὲ μιὰ περίσσια ἀγάπη. Στὸν οὐρανὸ οὔτε σύννεφο. "Ὀλα ἡσυχάζουν ὅπως κ' ἡμεῖς. Ἴβλα κ' ἀνάπνευσε τὸ μυρισημένο ἀέρι μαζί μου! Κύττα. Ἰδοῦσθησαν ὁ θόρυβος, τὰ φῶτα. Πρὶν, τὴ στιγμή πού μίλαγες, ἐπρόβαινε ἡ σελήνη, κ' ἡ λάμψη της, τριμιάμενη, μαζί μὲ τὴ φωνὴ σου μὲς' στὴν καρδιά μου ἐπιπαίνασε, κ' ἤμουν, γλυκεῖά μου ἀγάπη, χαρούμενη κ' ἀτάραχη — κ' ἴβλα νὰ πεθᾶνω.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ποιὸς ὅλα δὲν τὰ λησιμονεῖ ἀκούοντας τὴ φωνή σου! Τραγοῦδια εἶναι τὰ λόγια σου, τραγοῦδια οὐράνια εἶναι. Σὰν ταξειδιώτης σὲ γοργὸ ποτάμι πού τὸν σέρνουν τὰ γάργαρα του τὰ νερά, καὶ βλέπει στὰ πλευρά του νὰ φεύγουν ἀναρῶμενα λειβάδια ὀτανθιομένα, ἔτσι συρτὴ κ' ἡ σκέψι μου κυλᾶ στὰ ὄνειρατά σου.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Τὶ μαύρη πού εἶναι ἡ σιγαλιὰ καὶ τί βαθειὰ ἢ γαλήνη! Πές μου, δὲν τῶθελες νὰ δῆς στὸ βάθος κάποιον ἀστέρι; ἢ νῆσους κάποιον φωνὴ γλυκεῖα μὲς' τὸ σκοτάδι νὰ τραγουδήσῃ ξαφνωκά;

ΕΡΝΑΝΗΣ (μὲ χαμόγελο): "Ἀστατη! Τώρα μόλις δὲν ἤθελες ν' ἀπόφρευες καὶ φῶτα καὶ τραγοῦδια;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ναί, τοῦ χοροῦ! Μὰ ἓνα πουλι πού θε νὰ κελαηδοῦσε, στὰ σκοτεινὰ χαμόγελα κρημμένο ἐν' ἀηδονάκι, ἢ

μιὰ φλογέρα μακρυνή!... Ἡ μουσικὴ γλυκεῖα εἶναι, τὴν ἀρμονίζει τὴν ψυχὴ καὶ, σὰν χορὸς ἀγγέλων, χίλιες τραγουδιστὲς φωνὲς ξυπνάει μὲς' στὴν καρδιά μας! "Αἱ τί ὄρατα πού ὄθασαν! (Ἀκούεται ἀπομακρυσμένος ἤχος κέρατος εἰς τὸ σκοτός). Ἀκούστηρε ἢ εὐχὴ μου!

ΕΡΝΑΝΗΣ (κατ' ἰδίαν, ἀνατιναζόμενος): Δύστυχη!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Κάποιος ἄγγελος τὴ σκέψι μου ἔχει νοιώσει, — "Αἱ ὁ δικός σου ὁ ἄγγελος.

ΕΡΝΑΝΗΣ (μὲ πικρίαν): Ναί, ὁ δικός μου! (Τὸ κέρασ ἀκούεται καὶ πάλιν. — Κατ' ἰδίαν). Ἀκόμη!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (μὲ χαμόγελο): "ὦ! τὸν γνωρίζω, Δὸν Ζουάν, τοῦ κόρνου σου τὸν ἤχο!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δὲν εἶν' ἀλήθεια;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἐχεις καὶ σὺ σ' αὐτὴ τὴ σερενάτα τὸ μέρος σου;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἐχω κ' ἐγὼ τὸ μέρος μου, ὅπως τῶπες.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σαχλὲ χορὲ! Πῶς προτιμῶ τὸ κόρνο μὲς' στὸ δάσος! Λές κ' ἡ φωνὴ τοῦ κόρνου σου εἶναι φωνὴ δική σου. (Τὸ κέρασ ἀκούεται καὶ πάλιν).

ΕΡΝΑΝΗΣ (κατ' ἰδίαν): Ἡ τίγρι κάτω οὐρλιάζοντας τὴ λεῖα της προσιμένει.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἡ ἀρμονία αὐτὴ χαρὲς γεμίζει τὴν καρδιά μου, Δὸν Ζουάν.

ΕΡΝΑΝΗΣ (ἐγειρόμενος): Ἐρνάνη λέγε με, λέγε μ' ἀκόμα Ἐρνάνη. Ἀκόμα δὲν ἐξάφλησα μὲ τ' ὄνομά μου ἐκεῖνο.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: (ἐντρομος): Τὶ ἔχεις;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὁ γέρος!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Τὶ ἄγρια θλιμμένο βλέμμα, Θεέ μου! Τὶ ἔχεις;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὁ γέρος πού γελᾷ μὲς' στὸ βαλὺ σκοτάδι! Πῶς; δὲν τὸν βλέπεις;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ποῦ πλανᾷς τὰ μάτια σου; ποιὸς γέρος;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὁ γέρος!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: "ὦ! γονατιστὴ μπροστά σου σὲ ἱκετεῖω τὶ μυστικὸ τὰ σπλάχνα σου ξεσχιζεῖ; πές μου, τί ἔχεις;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τὸ ὄρκιστηκα!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Τὸ ὠρκίστηες;

(Ἐκκολουθεῖ μὲ ἀγωνίαν ὅλας τὰς κινήσεις του. Σταματᾷ ἀποτόμως καὶ φέρει τὴν παλάμη του στὸ μέτωπόν της).

ΕΡΝΑΝΗΣ (κατ' ἰδίαν): Τί πῆγαινα νὰ πῶ; Ἄς μὴ τὸ μάθῃ. (Μεγαλοφώνως) Τίποτε. Τί σου λέγα;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Μοῦ εἶπες...

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ὅχι, καλὴ μου, μὴν ἀκοῦς. Ὁ νοῦς μου τα-
ραγμένος... Κἄπως πονῶ δὲν ξέρω. Μὰ ...δὲν πρέπει νὰ τρομά-
ζῃς.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Πρῶσταξέ! Θέλεις τίποτα; Πρῶσταξέ!
Ἄκουσεται καὶ πάλιν τὸ κέρας).

ΕΡΝΑΝΗΣ (κατ' ἰδίαν): Ναι! τὸ θέλει! Τ' ὠρκίστηκα,
ναί. (Ἐρευνᾷ εἰς τὴν ζώνην του, ὅπου δὲν εὑρίσκεται οὔτε ξίφος
οὔτε ἐγχειρίδιον). — Τίποτα! Ὅπρπε νάχη γίνῃ! — Ἄχι!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ὑποφέρεις;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μία πληγὴ παληά, πού ἦταν κλειομένη, ἀνοί-
γει πάλι ἀετὴ ἢ πληγὴ! (κατ' ἰδίαν). Ἄς τὴν ἀπομακρύνω.
(Μεγαλοφώνως) Ἄκουσε, ἀγαπημένη μου. — Τί κασσεῖνα ἐκεί-
νη πού στὸν καιρὸ τὴν ἔσερνα μαζί μου...

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ξέρω ποιά λές. Ἐἰ λέγε μου, τί θέλεις νὰ
τὴν κάμω;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Θὰ βρῆς ἐκεῖ ἓνα γιαιτρικό. Πῆγαινε νὰ τὸ
φέρῃς. Θὰ μοῦ περάσῃ ὁ πόνος μου μ' αὐτό.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Πηγαίνω, αὐθόνη. (Ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν
θέραν τοῦ νυμφικῶ ὀθαλίμου).

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τὴν εὐτυχία μου λοιπὸν νὰ τ' ἤρθε νὰ τὴν
κάνῃ! νὰ τὸ μοιραῖο τὸ δάχτυλο πού λάμπει ἐκεῖ στὸν τοῖχο! ὦ! ὦ!
πόσο ἢ μοῖρα μου πικρὰ μὲ περιπαῖζει! (Βυθίζεται εἰς σκέψεις καὶ
ἔπειτα στρέφεται ἀποτόμως) Μὰ ὅλα σωπαίνουν. Ἄν γελάστηκα;
Δὲν ἔρχεται κανένας, μηδὲ καὶ ἀκούω τίποτε.

(Ὁ προσωπιδόφορος μὲ τὸ μαῦρον δόμνον φαίνεται εἰς τὴν
κορυφὴν τῆς κλίμακος. Ὁ Ἐρνάνης σταματᾷ ἀπολυθωμένος).

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΕΡΝΑΝΗΣ — Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Μοῦ εἶπες: «Πάρε τοῦτο τὸ
βοτάνο. — Ὅτι καὶ ἂν συμβῇ, ὅποτε καὶ ὅπου ἂν εἶμαι, ἂν σοῦ
περάσῃ ἀπὸ τὸ νοῦ πὼς εἶναι πιά ὁ καιρὸς μου γιὰ νὰ πεθάνω,
σάλπειξε μ' αὐτό, καὶ μὴ φροντίσης γιὰ τίποτα. Θὲ νὰ γενῇ, καὶ
εὐθύς, τὸ θέλημά σου». Σ' ἐκεῖνο τὸ συμβόλαιον εἶχαμε μάρτυ-
ράς μας τοὺς πεθαμμένους. Ἐγὼνε λοιπὸν τὸ θέλημά μου;

ΕΡΝΑΝΗΣ (χαμηλοφώνως): Αὐτός!

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Ἦρθα στὸ σπίτι σου γιὰ νὰ
σοῦ πῶ πὼς εἶναι καιρὸς. Τώρα εἶν' ἡ ὥρα σου. Ἀργήσῃς σύ.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τί θέλεις; Τί θεὸς νὰ κάνω; λέγε μου.

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Διάλεξ' ἐν' ἀπ' τὰ δύο: μαχαί-
ρι ἢ δηλητήριο. Ὅτι διαλέξῃς, τῶχ' ὀθὰ φύγαμε καὶ οἱ δύο μα-
ζί.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἔστω.

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Ἄς προσευχηθοῦμε.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τί βγαίνει!

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Διάλεξε λοιπὸν.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δόσε μου τὸ φαρμάκι.

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Καλά. — Δός μου τὸ χέρι σου.
(Προσφέρει ἐν φιαλίδιον εἰς τὸν Ἐρνάνη, ὅστις τὸ λαμβάνει
ὠχρηῶν). Καὶ πέ, — γιὰ νὰ τελειώνω. (Ὁ Ἐρνάνης ἐγγίζει τὸ
φιαλίδιον εἰς τὰ χεῖλη, ἔπειτα ὀπισθοχωρεῖ).

ΕΡΝΑΝΗΣ: ὦ! ἄφησέ με ὡς αὔριο! σιλαχνίσου με! —
Ἄν ἔχῃς καρδιά, ἢ ἂν ἔχῃς κἂν ψυχὴ, ἂν φάντασμα δὲν εἶσαι
βγαλμένο μέσ' ἀπ' τὴ φωτιά εἶτε καὶ κολασμένος νεκρός, ποῦγινες
δαίμονας, ἂν ὁ Θεὸς ἀκόμα δὲν ἔχη γράφει τὸ φρικτὸ π ο τ ἔ λ
στὸ μέτωπό σου, ἂν ἔχῃς νοιώσει κάποτε τὴν ἀφραστὴ εὐτυχία τοῦ
καὶ ἀγαπᾷς ἀληθινὰ καὶ νᾶσαι εἴκοσι χρόνων καὶ νὰ παντρεύσῃς
μ' αὐτὴν πού ἀγάπησες, ὦ! δούκα! ἂν κάποτε σου! ἀγκάλιασες
γυναῖκα ἀγαπημένη, περιμένε με ὡς αὔριο! Αὔριο ζήτησέ με!

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Μωρός, πού τέτοια μοῦ μιλεῖς!
Αὔριο! — Περιπαῖζεις! Σήμανε πιά ἡ καμπάνα σου τὴν ὥρα τῆς
κηδείας! Τί θεὸς νὰ κάνω ἀπόψε ἐγὼ τὴ νύχτα; ὀθὰ πεθάνω. Κι'

δταν πεθάνω απόψε εγώ, πούος θάρθη να σε πάρη; Μόνος να πάω στον τάφο μου! "Ω! Θα μ' ακολουθήσης.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δεν σ' υπακούω! Τόν δρκο μου πατώ!

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Τό φανταζόμουν. Σε τί λοιπόν μ' ώρκίστηρες; Σε τίποτα! σε πράγμα μικρό! "Α! στού πατέρα σου τήν κεφαλή! Και τ' είναι! αυτό ξεχνιέται γρήγορα. 'Η νεύτη δέ λογιάζει.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Πατέρα μου! Πατέρα μου! Θα τρελλαθώ!

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Δεν είναι παρά μιὰ προδοσία αυτή κ' έπιτορία μονάχα.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δούκα!

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: 'Αφοϋ οι απόγονοι τών ευγενών πατοϋνε τούς δρκους των, χαίρε λοιπόν! (Κάμνει εν βήμα δια να έξέλθη).

ΕΡΝΑΝΗΣ: "Όχι! Μη φύγης.

Ο ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ: Τότε...

ΕΡΝΑΝΗΣ: Γέρο σκληρέ! (Λαμβάνει τó φιαλίδιον) Μια πούρθιασα στην ποθητή τή θύρα του παρδεισου, να στραφώ και πάλι! (Εισέρχεται ή Δόνια Σόλ χωρίς να βλέπη τόν προσώπιδοφορον, ό όποιος μένει όρθιος εις τó βάθος).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

Οί ίδιοι, — ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Δεν τήν ηδρα τήν κασσετίνα.

ΕΡΝΑΝΗΣ (κατ' ιδίαν): Θεέ μου! αυτή! Σε τί στιγμή έχα έρθει!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Τί έχεις; Τόν τρομάζω! πώς; σπαράζει στη φωνή μου! "Ω! τί κρατείς στο χέρι σου; τί ύποψία! 'Αποκρίσου. ('Ο προσώπιδοφορος πλησιάζει και αφαιρεί τήν προσώπιδα του. 'Η Δόνια Σόλ εκβάλλει κραυγήν, και αναγνωρίζει τόν Δόν Ρουδ) Φαρμάκι!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Θεέ μου!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (εις τόν Έρνάνην): Τι έκανα; φρικτό μυστήριον τούτο! Πώς! μ' άπατοὔσες, Δόν Ζουάν;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Έπρεπε να σ' τó κρύψω! Ναί, ν' άποθάνω

ώρκισθηκα σ' αυτόν που μ' είχε σώσει, ή 'Αραγών τó χρέος της στη Σόλβα θα πληρώση.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σε μέν' άνήκεις κι' όχι πια σ' αυτόν. Και τί με μέλει για δλους τούς άλλους δρκους σου; (Πρός τόν Ρουδ Γκομέξ). Δούκα, με δυναμώνει ή αγάπη μου. Και κατά σου, μά κ' εναντίον όλων θα τόν υπερασπίσω εγώ.

ΔΟΝ ΡΟΥΤ' ΓΚΟΜΕΖ (άκίνητος): Θα τόν υπερασπίσης και εναντίον του δρκου του;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ποιοϋ δρκου του;

ΕΡΝΑΝΗΣ: 'Ωρκισθη!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: "Ω! δεν σε δίνει τίποτα! Μηδέ μπορεί να γίνη! Είν' έγκλημα! κακούργημα! τρέλλα!

ΔΟΝ ΡΟΥΤ' ΓΚΟΜΕΖ: "Εί πάμε, δούκα!

('Ο Έρνάνης κάμνει μιὰ κίνησιν ως δια να υπακούση. 'Η Δόνια Σόλ προσπαθει να τόν σύρη).

ΕΡΝΑΝΗΣ: "Αχι! άφησέ με, Δόνια Σόλ! Πρέπει! 'Ο δούκας έχει τó λόγο μου' ό πατέρας μου με βλέπει!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: (πρός τόν Ρουδ Γκομέξ): Κάλλιο θάταν σε τίγρι έσύ να πήγαίνες να πάρης τά παιδιά της παρὰ να πάρης από με εκείνον που λατρεύω! Ξέρεις τó τ' είναι ή Δόνια Σόλ; Πολόν καιρό είχα δείξει, λυπούμενη τά χρόνια σου και τά γεράματα σου, πώς ήμουν κόρη ύπάκουη, κόρη δειλή κι' άθώα, μά βλέπεις μέσ' τά μάτια μου τά δάκρυα τής δργής μου; ('Εξάγει εν έγχειρίδιον εκ του κόλπου της). Και βλέπεις τó μαχαίρι αυτό; Γέρο τρέλλέ, τó βλέπεις; όταν τά μάτια είν' άγρια, δεν σε φοβίζει τούτο; (Δεικνύει τó έγχειρίδιον) Σκέψου καλά, Ρουδ Γκομέξ! — Είμ' από τή γεννά σου, Θεέ μου! — "Ακουσε λοιπόν. Και κόρη σου αν ήμιον, αλλοίμονό του όποιος τομαϋ τόν άντρα μου ν' άγγίξη! (Πίπτει τó έγχειρίδιον και πίπτει εις τά γόνατα έμπρός εις τόν δούκα) "Αχι πέφτω στα ποδόρια σου! Λυτήσου με, ό δούκα! Έλεος, αυθέντη μου, είμ' εγώ μιὰ αδύνατη γυναίκα, ή δύναμι μου χάνεται μέσ' από τήν ψυχή μου, κλονίζομαι, συντριβομαι. Πέφτω στα γόνατά σου!

ΔΟΝ ΡΟΥΤ' ΓΚΟΜΕΖ: "Ω! Δόνια Σόλ!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Συγχώρησε! Έμιάς τις 'Ισπανίδες, όπως τó ξέρεις, δόν Ρουδ, μάς παραφέρν' ή λύπη σε λόγια που δεν πρέ-

πουνε. Ὠμίε! κακὸς μὴν εἶσαι! θὰ μὲ σκοτώσης, θεῖε μου, ἐκείνον ἂν ἀγγίξης! Τὸν ἀγαπῶ!...

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ (μὲ ἄγρια λύπη): Τὸν ἀγαπᾶς πάρα πολὺ!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Κλαῖς, φῶς μου!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ὅχι, δὲν θέλω, ἀγάπη μου, δὲν θέλω νὰ πεθάνης! Ὅχι δὲν θέλω! (Πρὸς τὸν δὸν Ρουῦ). Κάνε μου τὴ χάρι αὐτή! Σπλαχνίσου! Θὰ σ' ἀγαπῶ καὶ σένα ἐγώ.

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ: Ὡ! ὕστερ' ἀπὸ 'κεῖνον! Μ' ἀπομεινάρια τοῦ ἔρωτος ἢ τῆς φιλίας, νομίζεις πὼς θὲ νὰ σβύσω ὁ δύστυχος τὴ δῆρα ποὺ μὲ καλεῖ; (Δεικνύων τὸν Ἑρνάνην) Εἶναι μονάρχος καὶ τὸ πᾶν. Μὰ ἐγὼ τί νὰ τὴν κάνω τὴ φιλικὴν ἀγάπη σου; τί νὰ τὴν κάνω; Ὡ λύσσα! ἐκεῖνος θάχη τὴν καρδιά, τὸν ἔρωτα, τὸ θρόνο, καὶ θὰ μοῦ κάνη, μ' ἓνα σου βλέμμα, ἐλεημοσύνη! κ' ἂν θέλω κάποια λέξι σου γιὰ τοὺς τρελλοὺς μου πόθους, ἐκεῖνος θὰ σοῦ λέη νὰ πῆς τὴ λέξι ποὺ θὰ θέλῃ, καὶ πάντοτε ἀπὸ μέσα του θὰ βρῆς τὸ ζητιάνο τὰ κατακάθια δίνοντας ἀπ' τὰ δειανὸ ποτηριῖ! Ντροπὴ μου καὶ κατάπτωσι! Ὅχι. Ἄς τελειώσῃ πλῆρ. Πιέ.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τοῦδωκα τὸ λόγο μου: πρέπει νὰ τὸν κρατήσω.

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ: Ἐμπρός!

(Ὁ Ἑρνάνης ἐγγίζει τὸ φιαλίδιον εἰς τὰ χεῖλη του. Ἡ Δόνια Σὸλ δρμᾶ καὶ τοῦ κρατεῖ τὸ χέρι.)

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἄ! ὄχι ἀκόμα! μη! θέλω νὰ σᾶς μιλήσω!

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ: Εἶν' ἀνοιχτὸς ὁ τάφος μου, δὲν μπορῶ νὰ προσμένω.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Μιὰ στιγμή μόνον Αὐθέντη μου. — Δὸν Ζουάν μου — Κ' οἱ δύο σας εἰστε σκληροί. Τί τοὺς ζητῶ; ναί, μιὰ στιγμή μονάχα καὶ τίποτ' ἄλλο — Ἀφήνουνε μιὰ δύστυχη γυναῖκα νὰ πῆ τί κρύβει στὴν καρδιά... Ὡ! ἀφήτε νὰ μιλήσω!

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ: Βιάζομαι.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Αὐθέντη! τρέμω, ἰδέξ! Τί σοῦβανα;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Ἢ φωνὴ της σχίζει.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (κρατοῦσα πάντοτε τὸ χέρι του): Ἔχω νὰ πῶ πολλὰ καί...

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ (εἰς τὸν Ἑρνάνην): Πρέπει ν' ἀποθάνης!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (εἰς τὴν ἴδιαν στάσι): Ὅταν μιλήσω, δὸν Ζουάν, κάμμε ὅτι θέλεις τότε. (τοῦ ἀρπάζει τὸ φιαλίδιον). Τὸ πῆρα. (Τὸ ὑψώνει καὶ τὸ δεικνύει εἰς τὸν Ἑρνάνην καὶ εἰς τὸν γέροντα, ὁ ὁποῖος βλέπει κατάπληκτος).

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ: Ἀφοῦ δὲν ἔχω πειὰ παρὰ μὲ δυὸ γυναῖκες νὰ κάνω, πρέπει, δὸν Ζουάν, ἀλλοῦ νὰ τοὺς ζητήσω τοὺς ἀντρες. Ξέρεις νὰ κρατῆς τοὺς ἱεροὺς τοὺς ὄρκους! Πηγαῖνα στὸν πατέρα σου νὰ τοῦ τὸ πῶ, στὸν Ἄδη. — Χαίρετε.

(Κάμνει βήματα διὰ νὰ ἐξέλθῃ. Ὁ Ἑρνάνης τὸν κρατεῖ).

ΕΡΝΑΝΗΣ: Στάσου, δοῦκα! (Πρὸς τὴν Δόνια Σὸλ). Ὠμίε! σκέψου το· σ' ἐξορκίζω, θεὸς νὰ μὲ 'δῆς ἐπιόρκω κ' ἄνανδρο; θεὸς ἀκόμα, δπου κ' ἂν πάω νὰ δείχνηται γραφτὴ στὸ μέτωπό μου, ἢ προδοσία; Λυτήσου με, δὸς μου τὸ φαρμάκι, σ' ὀρκίζω στὴν ἀγάπη μας καὶ στὴν ψυχὴ μας, δὸς το!...

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (σοβαρά): Θέλεις; (Πίνει). Νά, τώρα πάρε το.

ΔΟΝ ΡΟΥΎ ΓΚΟΜΕΖ (κατ' ἴδιαν): Ὠμίε! γιὰ κείνην ἦταν.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (δίδουσα εἰς τὸν Ἑρνάνην τὸ φιαλίδιον, κατὰ τὸ ἥμισυ κενόν): Πάρ' το σοῦ λέω.

ΕΡΝΑΝΗΣ (εἰς τὸν δὸν Ρουῦ): Βλέπετε λοιπόν, ἄθλιε γέρο!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σῶπα. Καὶ μὴν παραπονιέσαι: ἰδέξ, ἄφησα καὶ γιὰ σένα.

ΕΡΝΑΝΗΣ (λαμβάνων τὸ φιαλίδιον): Θεέ μου!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Μὰ ἐσύ δὲν θ' ἄφινες γιὰ μένα! Ἐσύ δὲν ἔχεις καρδιά γυναῖκας χριστιανῆς. Δὲν μπορεῖς ν' ἀγαπήσης ἔτσι, ὅπως ξέρει ν' ἀγαπᾶ μιὰ Σίλβα. Μὰ ἦμα πρώτη κ' ἠσύχασα. — Νά! ἂν θέλῃς πιέ!

ΕΡΝΑΝΗΣ: Δύστυχη! τί ἔχεις κάνει;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Σὺ τῶθελες.

ΕΡΝΑΝΗΣ: Μὰ εἶναι φοβερὸς ὁ θάνατός του.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ὅχι. Γιατί;

ΕΡΝΑΝΗΣ: Τὸ φίλτρο, Δόνια Σὸλ, ἴσια στὸν τάφο φέρ-

νει.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Μήπως δὲ θὰ κοιμώμαστε μαζί τὴ νύχτ' ἀπόψε; τὶ βγαίνει σὲ ποιά κλίνη;

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Ἐσύ, πατέρα μου, ἐδικαίωσαι πού σ' ἐλησμόνησα! (Φέρει τὸ φιαλίδιον εἰς τὸ στόμα του).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (ριπτομένη ἐπάνω του): Φρικτοί, πόνοι φρικτοί εἶναι τοῦτοι!... Πέταξε τὸ φαρμάκι αὐτό! — Μοῦρχειται τρέλλα! Στάσου! Ἕλναι σὺν νᾶναι ζωντανὸ τὸ δηλητήριο τοῦτο. Ἄλλοίμονο! μέσ' στὴν καρδιά γεννᾷ ἓνα μαῦρο φίδι μὲ χιλια δόντια, καὶ σκληρὰ σπαράζει, κατατρώει! Δὲν φανταζόμουνα ποτέ πὼς τόσο θὰ πονέσω! Μὰ τ' εἶναι τοῦτο; εἶναι φωτιά! Μὴν πί- νης! Ὅα πονέσης πολὺ, πολὺ, πάρα πολὺ!

ΕΡΝΑΝΙΗΣ (στὸν Δὸν Ρουθ): Σκληρὴ ποῦν' ἡ ψυχὴ σου! Δὲν ἐστοχάστηρες γι' αὐτὴν νὰ βρῆς ἄλλο φαρμάκι; (Πίνει, καὶ πετᾷ τὸ φιαλίδιον).

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Τὶ κάνεις;

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Τὶ ἔκανες ἐσύ;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἔλα γλυκειά μου ἀγάπη, στὴν ἀγκαλιά μου. (Κάθονται ὁ ἓνας κοντὰ στὸν ἄλλον). Δὲν πονεῖς φρικτά, δὲν εἶν' ἀλήθεια;

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Ὅχι.

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Νὰ τώρα πού ἄρχισε τοῦ γάμου μας ἡ νύχτα! Πές μου, δὲ φαίνεται χλαμὴ, πολὺ χλαμὴ γιὰ νύχτα;

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Ἄχ!

ΔΟΝ ΡΟΥΤΥ ΓΚΟΜΕΖ: Τὸ γράφτὸ ἐσκληρώθηρε.

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: ὦ! φρέκη! ἀτελεισία! νὰ βλέπω τὴν ἀγάπη μου νὰ νοιώθῃ τέτριους πόνους!

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἰσύχασε. Λιγώτερο πονῶ — Σὲ λάμψη νέα θ' ἀνοίξουμε κ' οἱ δυὸ μαζί σὲ λίγο τὰ φτερά μας. Μαζὶ σὲ κόσμον πὺ ἀμαρφο πειτώντας θὲ νὰ πᾶμε. Ἐνα φίλ σου δόσε μου, ἓνα φίλ σου! (φιλιούνται),

ΔΟΝ ΡΟΥΤΥ ΓΚΟΜΕΖ: ὦ! φρέκη!

ΕΡΝΑΝΙΗΣ (μὲ φωνὴν ἐξησθενημένην): Ἐδλογημένος ὁ οὐρανὸς ποῖκαμε τὴ ζωὴ μου τριγυρισμένη ἀπὸ γκρεμούς, φαντάσμαι' ἀπὸ πίσω, καὶ τώρα πιά, κατὰκοπος ἀπὸ τὸν ἄγριο δρόμο, ἀποκοιμῶμαι ἀγγίζοντας στὸ χέρι σου τὰ χεῖλη.

ΔΟΝ ΡΟΥΤΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ἐδυσχισμένοι πού εἶν' αὐτοί! ΕΡΝΑΝΙΗΣ (μὲ φωνὴν πλέον ἐξησθενημένην): Ἔλα... σποτάδι εἶν' ἔλα... Πές μου, πονεῖς;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (μὲ φωνὴν ὁμοίως σβυνομένην): Τίποτα πιά.

ΕΡΝΑΝΙΗΣ: Βλέπεις φωτιές στὸ σκοτός;

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ: Ἀκόμη.

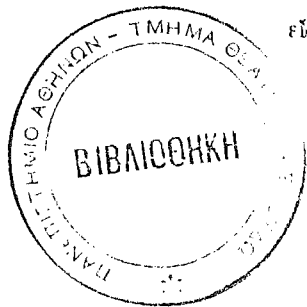
ΕΡΝΑΝΙΗΣ (μὲ ἀναστεναγμόν): Νά,,

(Πίπτει)

ΔΟΝ ΡΟΥΤΥ ΓΚΟΜΕΖ (ὑπεγείρων τὴν κεφαλὴν του ἡ ὁποία πίπτει καὶ πάλιν. Ξεψύχησε)

ΔΟΝΙΑ ΣΟΛ (μὲ τὰ μαλλιά ἄνω - κάτω, μισοσηκνῶνεται στὸ κάθισμά της): Ὅχι! Ὅα κοιμηθοῦμε. Κοιμᾶται. Ἕλν' ὁ ἄντρας μου. Ἡ ἀγάπη μᾶς ἐνάνει. Πλαγιάσαμε. Ἐδῶ γιὰ μᾶς τὸ νυφικό κρεβάτι. (Μὲ φωνὴ πού σβύνεται). Ἕλναι πολὺ κατὰκοπος. Μὴν τὸν ξυνήσης, δούκα. (Στρέφει πρὸς τὸ μέρος της τὸ πρόσωπο τοῦ Ἐρνάνη). Ἀγάπη μου, στρέψε ἀπὸ δῶ.. κοντά μου... πειὸ κοντά μου... (Πίπτει)

ΔΟΝ ΡΟΥΤΥ ΓΚΟΜΕΖ: Ἀπέθανε! Ξεψύχησε! — ὦ! εἶμαι κολυωμένος! (Αὐτοκτονεῖ)

ΤΕΛΟΣ

Στὴ σειρά ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΟΥΝ ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ
ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΡΑΜΑΤΟΥΡΓΩΝ
ΠΡΟΣΕΧΩΣ: ΦΕΝΤΕΡΙΚΟ ΓΚΑΡΦΙΑ ΛΟΡΚΑ
ΤΗ Ο ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΜΠΕΙΡΝΑΡΝΤΑ ΑΛΜΠΑ